

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

ÇALIŞAN KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehtap MEMİŞ

**Enstitü Anabilim Dalı: Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri
Enstitü Bilim Dalı : Çalışma Ekonomisi ve Sosyal Siyaset**

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Fatma FİDAN

EYLÜL - 2010

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÇALIŞAN KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHTAP MEMİŞ

Enstitü Ana Bilim Dalı: Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri
Enstitü Bilim Dalı: Çalışma Ekonomisi ve Sosyal Siyaset

Bu tez 22/09/2010 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Yrd.Doç.Dr. Fatma FİDAN

Yrd.Doç.Dr. Neşide YILDIRIM

Yrd.Doç.Dr. Abdurrahman BENLİ

Jüri Başkanı

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Mehtap MEMİŞ

22./09/2010

ÖNSÖZ

Çalışan kadına yönelik şiddet üzerine mülakat araştırması olan bu çalışmada, günümüz dünyasındaki aile, aile içi ilişkiler ve aile sorunlarında şiddetin çalışan kadına etkileri üzerinde durulmuş, kadının şiddetten nasıl etkilendiği ve maruz kaldığı şiddet sonrasında neler yaptığı araştırmaya değer bulunmuştur. Özellikle şiddetin yaşandığı yerin ilk durağını sosyalleşmenin yapı taşı ailenin oluşturması, toplumsal bir sorunun nedenlerini anlamak açısından, gelişen ve değişen dünyada kadının yeni sorunlarına ışık tutması amaçlanmıştır.

Bu çalışmanın hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen hocam Sayın Yrd. Doç Dr. Fatma FİDAN eşliğinde beni bu günlere kadar getiren tüm hocalarıma, çalışmamda anlayış ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen aileme, çalışmam için kapılarını açan İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi'ne ve çalışmam süresince beni sürekli motive eden çok sevdiğim arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Çalışmamın ortaya çıkmasında en büyük katkıyı sağlayan mülakatlarıma kısıtlı zamanlarından zaman çalmama izin veren kadın çalışanlara özellikle teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iii
TABLO LİSTESİ	iv
ÖZET	v
SUMMARY	vi
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1.ŞİDDET KAVRAMI TÜRLERİ VE ÖNEMİ	5
1.1. Şiddetin Tanımı	5
1.2. Şiddet Türleri.....	6
1.3.Şiddeti Belirleyen Unsurlar Ve Şiddetin Boyutları	10
1.3.1. Şiddeti Belirleyen Unsurlar	10
1.3.2. Şiddetin Boyutları	11
1.4. Aile İçi Şiddetin Tanımı ve Hukuksal Düzenlemeler	12
1.4.1. Aile İçi Şiddet.....	12
1.4.2. Aile İçi Şiddet ve Hukuksal DüzenlemeleSr	14
1.5. Kadına Yönelik Şiddet ve Feminizm	18
BÖLÜM 2. DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE KADINA YÖNELİK ŞİDDET	25
2.1.Dünyada Kadına Yönelik Şiddet.....	25
2.2. Türk Toplumunda Kadın	28
2.2.1.Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet	34
2.2.2. Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Türleri	39
2.2.3. Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Nedenleri.....	44
2.2.4. Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddette Eşler Arası Rol Özellikleri	45
2.2.4.1. Aile İçi Şiddete Uğrayan Kadınların Genel Özellikleri	45
2.2.4.2. Aile İçi Şiddeti Uygulayan Erkeklerin Genel Özellikleri	46
2.3.Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Düzenlemeler Ve Projeler	46

2.3.1. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesinde Kadın Kuruluşları.....	46
2.3.2. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemek İçin Hukuki Düzenlemeler.....	48

**BÖLÜM 3. ÇALIŞAN KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDET:
İSTANBUL'DA BİR ARAŞTIRMA..... 50**

3.1.Araştırmanın Konusu, Amacı ve Önemi	50
3.1.1.Araştırmanın Önemi	50
3.1.2.Araştırmanın Konusu	51
3.1.3.Araştırmanın Amacı	52
3.1.4.Temel Problemler	52
3.1.5. Araştırmanın Yöntemi ve Kapsamı	53
3.1.6. Araştırma Süreci.....	53
3.1.7. Araştırmanın Veri Toplama Araçları	54
3.1.8. Araştırmanın Kısıtları.....	54
3.1.9. Araştırmanın Örneklemi.....	55
3.2. Araştırmanın Bulguları.....	55
3.2.1. Demografik Bilgiler	55
3.2.1.1.Yaş.....	56
3.2.1.2. Eğitim	57
3.2.1.3. Mesleki durum.....	57
3.2.1.4. Gelir Durumu	58
3.2.1.5. Aile Yapısı.....	60
3.2.2. Eş İle İlgili Bilgiler.....	62
3.2.2.1. Demografik Bilgiler	62
3.2.2.1.1. Yaş.....	62
3.2.2.2. Eğitim	62
3.2.2.3. Mesleki Durum.....	63
3.2.3. Diğer Bilgiler.....	64

SONUÇ	76
KAYNAKÇA	79
EKLER	85
ÖZGEÇMİŞ	93

KISALTMALAR

AAK	: Türkiye Aile Araştırma Kurumu
AB	: Avrupa Birliği
AKDK	: Ailenin Korunmasına Dair Kanun
BM	: Birleşmiş Milletler
CEDAW	: Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi
Çev.	: Çeviren
DPB	: Devlet Personel Başkanlığı
EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğü
KAMAR	: Kamuoyu Araştırma Anonim Şirketi
KSGM	: Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü
Md	: Madde
Mk.	: Medeni Kanun
MSMUK	: Meşhut Suçların Muhakeme Usulü Kanunu
SHEÇEK	: Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TDK	: Türk Dil Kurumu
TİEK	: Türk İnkılap Enstitüsü Kurumu
TNSA	: Türkiye Nüfus Sağlık Araştırması
UNIFEM	: BM Kadın Kalkınma Fonu
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü

TABLO LİSTESİ

Tablo-1 Araştırmaya Katılan Kadın Çalışanların Yaş Durumu	56
Tablo-2 Eğitim Durumunu	57
Tablo-3 Meslek.....	58
Tablo-4 Aylık Kazanç.....	59
Tablo-5 Aileye Gelir Getiren Birey Sayısı	60
Tablo-6 Aile Tipi	60
Tablo-7 Ailenin Yerleşim Alanı	61
Tablo-8 Konut Mülkiyeti.....	61
Tablo-9 Eşin Yaşı	62
Tablo-10 Eşin Eğitim Düzeyi	63
Tablo-11 Eşin Mesleği.....	64
Tablo-12 Eşin Alkol Kullanma Durumu	64
Tablo-13 Eş İle İlişki	65
Tablo-14 Kadınların Eşlerine Verdikleri Puanlar.....	67
Tablo-15 Mutlu Olma Nedenleri	67
Tablo-16 Evlilik Biçimi.....	68
Tablo-17 Yapılan Evlilik Sayısı	68
Tablo-18 Evli Kalma Süresi	69
Tablo-19 Eşten Gelen İlk Şiddetin Zamanı	69
Tablo-20 Karşılaşılan Şiddet Biçimleri	71
Tablo-21 Maruz Kalınan Şiddet Sonucunda Fiziki/Ruhi Yaralanma.....	71
Tablo-22 Eş İle Tartışma Sıklığı.....	71
Tablo-23 Kavgaya Neden Olan Konular	72
Tablo-24 Tartışmalarda Hakaret Etme Sıklığı.....	73
Tablo-25 Şiddet Karşısında Yasal Hak Kullanımı	73

Tezin Başlığı: Çalışan Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet	
Tezin Yazarı: Mehtap MEMİŞ	Danışman: Yrd. Doç. Dr Fatma FİDAN
Kabul Tarihi: 22/09/2010	Sayfa Sayısı: vii(ön kısım)+84 (tez)+9(ekler)
Anabilimdalı: Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	Bilim Dalı: Çalışma Ekonomisi ve Sosyal Siyaset
<p>Şiddet, bireyin bedensel ve ruhsal açıdan zarar görmesine neden olan eylemdir. Toplum içerisinde herkese yöneltilmekte olan şiddet, aile içerisinde şüphesiz ki en çok kadınlara ve çocuklara zarar vermektedir.</p> <p>Bireyler arasında şiddet yönü güçlüden zayıfa doğrudur. Bu durumda aile içerisinde fiziki anlamda güçsüz olan kadın şiddete maruz kalmakta ve genellikle de etkisini derin bir şekilde hissettiği bu şiddeti etrafındakilere anlatamamakta, kimseden yardım alamamaktadır.</p> <p>Genel kaniya bakıldığında toplumda ekonomik özgürlüğü olmayan ve eğitimsiz kadınların şiddete maruz kaldıkları kabul edilmektedir. Fakat gerçekte sadece eğitimsiz ve maddi gelirden yoksun kadınlar değil, aynı zamanda çalışan, meslek sahibi, kariyerli kadınlar yani ekonomik özgürlüğe sahip olan kadınlar da şiddete maruz kalmaktadırlar.</p> <p>Aile içi şiddette kadın, sadece anne rolüyle ve eş rolüyle alınmış, bu şekilde literatüre geçmiştir. İşte bu araştırmada, çalışan kadının:</p> <ul style="list-style-type: none">• şiddete neden ve nasıl maruz kaldığı,• hangi şiddet türüyle karşı karşıya olduğu• bu durumla başa çıkma yöntemleri araştırılmış ve literatürde kadına yönelik şiddetteki çalışan kadın boyutuna dikkat çekilmiştir.	
Anahtar kelimeler: şiddet, aile içi şiddet, kadına yönelik şiddet, çalışan kadına yönelik aile içi şiddet	

Title of the Thesis: Domestic Violence Against Working Women	
Author: Mehtap MEMİŞ	Supervisor: Assist. Prof. Dr. Fatma FİDAN
Date: 22/09/2010	Nu.Of pages: vii(pre text)+84(main body)+9(app)
Department: Labour Economics and Industrial Relations	Subfield: Labour Economics and Social Policy
<p>Violence is the act which causes an individual to be damaged in physical and phsycological ways. Violence, which is applied on everyone in society doubletless gives most harm to women and children in family.</p> <p>Direction of violence among individuals is form the strong to the weak. Thus women who are phsically weak in familya re people subjected the violence of which effect, they fell deeply and they can not get help from anybody.</p> <p>When we look at general notion, it is accepted that the women who do not have economical indepence and are not educated are subjected to violence. İnfact not only uneducated women lack of financial income are subjected to violence, but also women with a job and a career, in the other words women who have economical independence are subjected to it.</p> <p>Women have the roles of mother and a wife in domestic violence and they have been accepted in this vay. İn this study, the following are studied:</p> <ul style="list-style-type: none">• Why and how working women are subjected to violence• What kinds of violence they face• Methods to hardle with the issue and the dimension of violence discussed.	
Keywords: violence, domestic violence, domestic violence against working women	

GİRİŞ

İnsan varlığına yönelik en önemli tehlikenin şiddet olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Güçlüden zayıfa doğru yönlendirilen bu tehlikeyle en çok kadınlar ve çocuklar karşılaşmaktadır. Kadına yönelik şiddet dünyanın her yerinde gelişmişlik düzeyine bakmaksızın karşılaşılan bir sorundur. Meşru, sosyal statü, ırk ve din gibi faktörlerden özgür olarak en eski çağlarda bile karşımıza çıkmaktadır. İşte bu nedenle tüm kadınların risk grubu içinde olduğunu söylemek çok da güç olmamaktadır. Kadın her toplumda ezilmiş ve örselenmiş bireyler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu örselenme, kadınların hayatlarına korku ve güvensizlik getirmekte ve dahası temel hak ve özgürlüklerin bile kullanımını kısıtlamaktadır.

Kadına yönelik şiddetle sadece dış dünyada değil, maalesef aile içi yaşantılarında da karşı karşıya kalmaktadırlar.

Günümüzde önemli bir sorun olan aile içi şiddet, fiziksel ve ruhsal hastalıkların yanında, madde kullanımı, intiharlar ve dahası ölümlerle sonuçlanabilmektedir. Aile içi yaşantının mahremiyeti, şiddetin tam olarak bilinmemesine, boyutunun anlaşılmasına neden olurken, mücadelesi de zor olmakta ve bilinmezlik karşısında önlenmesi için üretilmesi gereken politikalar yüzeysel kalmaktadır.

Aile içi şiddet aynı zamanda önemli bir toplum sorunudur. Aile içindeki diğer bireyleri, çevreyi ve özellikle de çocukları etkilemesi bakımından önem arz etmektedir.

Kadına yönelik şiddet genel kanı olarak bilinmekte fakat bunun toplumsal bir sorun olarak görülmesi yakın tarihe dayanmaktadır.

Tüm dünyada olduğu gibi kadına yönelik şiddet ülkemizde de çözüm bekleyen en önemli toplum sorunlarından biri olmaya devam etmektedir. İşte bu önemli sorunla kadınların nasıl başa çıkacağına vurgu yapılmış, kadının vücut ve ruh bütünlüğünü korumak için kullanması gereken hakları kadına bildirilmiştir.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede en önemli etkenin şiddete bakış açısının olduğu düşünülürse, zihniyet dönüşümünün sağlanmasıyla daha büyük kitlelerin şiddete bakış açısının değişeceği kanısındayım.

Her üç kadından birinin yaşamı boyunca en az bir kere şiddete maruz kaldığı dikkate alınrsa sorunun boyutu daha çok gün yüzüne çıkmaktadır. Şiddete maruz kalmış, ya da risk altında olan kadınların, şiddetten arınmış, insan onuruna yakışır koşullarda yaşamlarını idame ettirmeleri için kadın güçlenmeli ve tüm haklarda kadın-erkek eşitliğinin sağlanması gerekmektedir.

Modernleşme ile birlikte kadının kocası karşısında haklarını kazanımı sayesinde, bir zamanlar sadece erkeklerin egemenliği altında bulunan entelektüel, ekonomik, sosyal ve politik alanlarda kadınları görmemizi sağlamıştır. Günümüzde eve maaşlarını getiren kadınlar vardır. Kadınlar yasaların desteklemesi ve eğitim seviyelerinin artmasıyla ekonomik özgürlüklerine kavuşsalar da yine de aile içi şiddete maruz kaçmakta ve maruz kaldığı şiddeti aile dışına aktarmakta çeşitli nedenlerle zorluk çekmektedirler.

Şiddetin güçlü olan taraftan zayıf olan tarafa yönlendirildiği nasıl bir gerçekse, fiziksel açıdan kadınların ve çocukların güçsüz olduğu da bir o kadar gerçektir. Kadına yönelik şiddet, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de karşılaşılan önemli sosyal sorunlardan birini oluşturmaktadır.

Ülkenin gelişmişlik düzeyine, kadının durum ve statüsüne bakmadan, ırk din gibi konulardan bağımsız olarak en eski medeniyetlerin bile sorunu olan kadına yönelik şiddet, tüm kadınları kapsar şekilde, kadınların hayatlarını korku ve güvensiz ve dahası temel hak ve özgürlüklerini bile kullanımlarını kısıtlayan temel problemdir.

Boyutunun ve türlerinin farklılık gösterdiği şiddet, kadınla sadece dış dünyada değil, aynı zamanda en güvenilir ortam olarak tanımlanan “sıcak aile yuvası” içinde de maalesef en şiddetli biçimlerde ortaya çıkmaktadır.

Aile içi şiddet, fiziksel ve ruhsal hastalıkları beraberinde getirdiği gibi, madde kullanımı, intihar ve dahası ölüm gibi sonuçlar da doğurmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Aile içi yaşantının mahremiyeti nedeniyle şiddetin tam olarak bilinmemesi, boyutunun anlaşılabilmesiyle birlikte şiddete karşı mücadelesi de zor olmakta ve

bilinmezlik karşısında önlenmesi için üretilmesi gereken politikalar yüzeysel kalmaktadır.

Önemli bir toplum sorunu olan aile içi şiddet, aile içindeki diğer bireyleri, çevreyi ve özellikle de çocukları etkilemesi bakımından önem arz etmektedir.

Tüm dünya ile birlikte ülkemizde de çözüm bekleyen toplumsal sorunlardan biri olan aile içi şiddet, araştırmaya değer bulunmuş ve işte bu önemli sorunla kadınların nasıl başa çıkacağına vurgu yapılmış, kadının vücut ve ruh bütünlüğünü korumak için kullanması gereken hakları kadına bildirilmiştir.

Kadının ekonomik özgürlüğünü elinde bulundurmasına rağmen, hangi nedenlerle şiddet gördüğü “sıcak yuva” yı terk etmediği , şiddete bakış açısı, şiddet karşısındaki tutumu ve aslında hangi nedenlerle şiddetle yüz yüze geldiğinin öğrenilmesi amaçlanmış, kadının çalışmasının şiddeti önleme açısından pozitif etkisinin olup olmadığı araştırılmıştır.

Araştırmanın amacını şöyle ifade etmek mümkündür:

- Aile içi şiddetin kadın boyutunun çalışan kadında nasıl meydana geldiğini ve kadının iş yaşamının şiddetten etkilenip etkilenmediğini, etkileniyorsa nasıl etkilendiği ya da şiddetin çalışan kadından nasıl etkilendiğini araştırmak
- Çalışan kadın ile çalışmayan kadının uğradığı şiddet türünde değişiklik olup olmadığını araştırmak
- Şiddete maruz kalan çalışan kadının şiddet sonrasındaki davranışlarını araştırmak

Araştırmanın Yöntem ve Kapsamı

Çalışmada ilk olarak, şiddet tanımı yapılmış, boyutu ve günlük yaşam içinde karşılaşma biçimleri tanımlanmıştır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde çalışmanın ana temeli olan şiddet, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet tanımlamaları yapılırken kuramsal çerçeve doğrultusunda 4320 sayılı ailenin korumasına dair kanun açıklanmış ve kadına

yönelik şiddette söz sahibi olan akım, feminizmin kadına yönelik şiddete bakış açısı ve kadın haklarını savunuşu ele alınmıştır.

Teorik çerçevenin ardından ikinci bölümde ülkemizdeki kadının geçmişten günümüze konumunun yanı sıra, kadının gelişen hakları ve kadınlarımızın karşılaştıkları şiddet türleri başlıklar halinde açıklanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın üçüncü bölümünde, yüzyıllar boyunca çeşitli din, dil, ırk ve medeniyetlere ev sahipliği yapan, ve günümüzde de aynı renkliliğini koruyan kozmopolit bir yapıya sahip olan İstanbul'un çeşitli semtlerinde "çalışan kadına yönelik aile içi şiddet" araştırması yapılmış, tesadüfi örneklem seçimi ile 60 çalışan kadının katılması neticesinde, yüz yüze gerçekleştirilen mülakatlardan elde edilen verilerle bir değerlendirme yapılmıştır.

İşte tam da bu nedenle çalışan kadının aile içi şiddetine ilişkin bir kadın araştırmasına gerek duyulmuş ve kadının çalışır olması durumunun aile içi ilişkileri etkileyip etkilemediği gözlemlenmiştir.

BÖLÜM 1.ŞİDDET KAVRAMI TÜRLERİ VE ÖNEMİ

1.1. Şiddetin Tanımı

Sözlük anlamına bakıldığında Türkçe’de şiddet: sert ve katı davranış, kaba kuvvet kullanma, sertlik anlamına gelmekte ise de insanlığın varoluşundan buyana uygulanmakta olan şiddetin çeşitli dallarda farklı tanımlamaları yapılmış, sebepleri araştırılmıştır. Yapılan şiddet tanımlarına bakacak olursak:

- Şiddet: yaralanma, ölüm, psikolojik zarar, gelişimde bozukluk veya mahrumiyete yol açan veya yol açma olasılığı yüksek olan kişinin kendisine, bir başkasına, bir gruba ya da bir topluma yönelik olarak fiziksel kuvvetin veya gücün kasıtlı kullanılması veya tehdit (WHO),
- Karşıt görüşte olanlara, kendilerini kabul ettirme, inandırma veya uzlaştırma yerine kaba kuvvet kullanma, duygu veya davranışta aşırılık (TDK- <http://www.tdkterim.gov.tr>),
- Başkasına zarar verme, sancı çektirmek maksadıyla fiziki ve (ya) psikolojik olarak eziyet verme (Seyyar, 2007:978),
- Fiziksel, sözel, duygusal davranışları kapsayıcı şekilde: bireylerin yaralanmasına, sindirilmesine, öfkelenmesine ve duygusal baskı altına alınmasına yol açan fiziki veya herhangi bir şekildeki hareket, davranış ve muamele (Nielsen, 1995:7),
- Bir karşılıklı ilişkiler ortamında taraflardan biri veya birkaçı doğrudan veya dolaylı, topu veya bireysel, diğerlerinin bir veya birkaçının bedensel bütünlüğüne veya törel (ahlaki-manevi) bütünlüğüne veya simgesel ve sembolik kültürel değerlerine, oranı ne olursa olsun zarar verecek şekilde davranırsa, orada şiddet vardır (Michaud, 1991:7-12) şeklindedir.

Görüldüğü gibi, sınır çizgileri belirlenmiş, herkes tarafından kabul görmüş bir şiddet tanımı bulunmamakla beraber herkesin anlayışında bir şiddet olgusu vardır.

Ceza hukukunda, insana karşı gerçekleştirilen bütün vurmalar şiddet olarak nitelendirilirken, planlı işlenen cinayetler ve irza yapılan tecavüzler ayrı olarak değerlendirilmiştir. Şiddet kavramı TCK. madde 456'da "etkili eylem suçunun maddi unsurunu teşkil eden, bir kimseye cismen eziyet etmek, sağlığını ihlal etmek ya da akli melekelerinde bozukluk meydana getirmek fiilleri başlıca şiddet eylemleridir" şeklinde tanımlanmıştır.

İnsan doğasında bastırılmış bir davranış biçimi olarak varlığını sürdüren şiddet, anlayışı bakımından kişiden kişiye değiştiği gibi, bir toplumda şiddet olarak kabul gören bir davranış, farklı bir toplumda şiddet olarak kabul görmemektedir. Şiddet bireyin bedensel ve ruhsal açıdan zarar görmesine neden olan harekettir. Toplum içerisinde herkese yöneltilmekte olan şiddet şüphesiz ki en çok zarara kadınlar ve çocuklar uğramaktadır.

Şiddetin ahlaki boyutu yoktur. Şiddet sadece bir tekniktir. Ahlakın başladığı yerde şiddet geri çekilir veya yok olur (<http://www.genbilim.com>).

Genel anlamda şiddet sahip olunan güç veya kudretin, yaralanma ve kayıpla sonlanan veya sonlanma olasılığı yüksek bir biçimde bir başka insana, kendine, bir gruba veya bir topluma karşı tehdit yoluyla ya da bizzat uygulanmasıdır (<http://www.amargi.org.tr>).

1.2. Şiddet Türleri

İnsanlık tarihi ile neredeyse özdeş bir süreyi kapsayan şiddet, kendisini sadece fiziksel değil birçok biçimlerde göstermektedir (Akşit, 2004).

Genel kabul görmüş dört çeşit şiddet vardır. Şiddet türlerini şu şekilde sıralayabiliriz.

- **Fiziksel şiddet:** dövme, tokat atma, tekmeleme vb. hareketlerin yer aldığı şiddet türüdür. En yaygın şiddet türüdür. Gözlemlenebilir olmasıyla ve kişide bıraktığı izlerin belirgin olmasıyla daha çabuk anlaşılır. Maruz kalınan şiddet, duygusal şiddete yol açmamışsa, şiddetin izleri geçtikçe zamanla unutulabilir.

Bazı kişiler şiddeti sadece fiziki şiddet olarak algırlar ve şiddet dendiğinde akla ilk gelen fiziki şiddet olur. Oysa tek başına fiziki şiddet, şiddet kavramını tanımlamakta yeterli değildir. Kişilere hiç şiddete maruz kaldınız mı? sorusu yöneltildiğinde, hayır cevabı verenler, diğer şiddet türlerini öğrendiklerinde aslında belki de yıllardır şiddete maruz kaldıklarını fark etmektedirler.

Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2003'de gösterildiği üzere, kadınların, yemeği yakması, kocasına karşılık vermesi, lüzumsuz para harcaması, çocukların bakımını ihmal etmesi, cinsel ilişkiyi reddetmesi gibi durumlardan en az birinde kocası tarafından dövülmeyi onaylama sıklığı İstanbul bölgesinde %26.8'dir.

Türkiye Aile Araştırma Kurumu'nun 1995 yılında yaptığı bir çalışmada, her üç erkekten birinin eşine fiziksel şiddet uyguladığını belirtmiştir.

- **Duygusal ya da sözel şiddet:** Kişiyi bağırma, başkaları önünde onu küçük düşürme, gururunu incitme, kişiyi fiziksel şiddet uygulamakla tehdit etme, kişinin duygu ve düşüncelerini açıkça ifade etme özgürlüğünü elinden alma, kişinin hareket özgürlüğünü kısıtlama, kendi aile bireyleriyle veya arkadaşlarıyla iletişimini yasaklama, kişiyi istediği gibi giyinme özgürlüğünü kısıtlama gibi fiziksel bir baskı olmaksızın uygulanan ve ruh sağlığını bozucu eylemlerin tümüdür (Günay, 2004:94).

Çocuğun kendisinden olmadığı ile suçlamak, hırsızlıkla suçlamak, kız çıkmadı diye suçlamak, kötü yolda olmakla suçlamak, sadakatsizlikle suçlamak, eşini sevmediğini söylemek, zorla evlendirildiğini söylemek, başkası ile evleneceğini söylemek, eşinden sıkıldığını söylemek, aşırı kıskançlık göstermek, başkalarıyla görüşürmemek eşini başkasının yanına bırakmak, eve almamak, kilit değiştirmek, eşini veya ailesini evden kovmak, aileyle ilgilenmemek, eş veya çocuğun hastalığıyla ilgilenmemek gibi davranışlar da duygusal yada sözel davranışlar kapsamına girmektedir.

Şiddet terimi kullanıldığında insanların göz önüne gelen ilk tablo, eyleme maruz kalan kişinin vücudundaki morluklar, kırıklar ve yara izleri, darp

belirtileridir. Oysa duygusal şiddet de fiziksel şiddet kadar yıkıcı etkilere sahiptir.

Duygusal şiddet, bir kadının kendisine olan saygısını yavaş yavaş yok eder, ta ki eskiden yaşam dolu olan o bireyden geriye çok az canlılık kalana dek. Yıllarca maruz kaldığı devamlı eleştiriler sonrasında kadın, kendi başının çaresine bakamayacağını düşünerek ayrılmaktan veya boşanmaktan korkar hale gelebilir (www.kadinvizyon.com).

Duygusal şiddet, kişinin ruhunda çok derin yaralar açar. Kişi şiddet ortamından ayrıldıktan sonra bile duygusal şiddetin etkisinden kurtulamaz. Fiziksel şiddetten daha acı, ciddidir ve etkisi her geçen gün daha da ağırlaşır.

Şiddet denildiği zaman akla ilk gelen fiziksel ve cinsel şiddet olduğu için, duygusal şiddete maruz kalanlar aslında gerçekte başına geleni tam tanımlayamadığı için ne yapılabileceğini de değerlendirememektedir. Bu konuda sosyal hizmetler uzmanı veya en yakın sağlık kuruluşundaki uzman, doktor, ebe ve hemşirelerle irtibata geçmek ve gerekirse psikolojik veya psikiyatrik destek almak yerinde olabilir(www.bsm.gov.tr).

- **Ekonomik şiddet:** şiddet görenin iş bulmasını, işinde yükselmesini engellemeye çalışmak, şiddet gösterenden para istemeye zorlamak ya da şiddet görenin kazanımlarını elinden almak, kişinin ihtiyaçlarını karşılaması için para vermemek, kişinin parasını yönetmek vb. davranışlardır.

Şiddet uygulayıcının ekonomik düzeyi yerinde olsa bile, kişiyi maddi imkanlarından yoksun bırakır, çok az bir para ile geçimini sağlamasını ve ihtiyaçlarını gidermesini isteyerek kendisine bağımlı hale getirmeye çalışır.

Ekonomik şiddetin sonucunda kadınlar şiddetli fakirliğe düşmekte, fiziksel şiddete daha fazla maruz kalmakta, ruh sağlıkları bozulmakta ve bu durum çocuklarına da yansımaktadır.

Ekonomik faktörün şiddet üzerindeki etkisi iki yönlü olabilir. Kadın ya ekonomik açında erkeğe bağımlıdır ya da mesleki statü açısından erkekten üstündür. Bu ikinci durum, kadını erkek için tehdit unsuru haline getirmektedir.

Kadının yoksullaşmasına ve insanca yaşamasına engel olur. Kadın ve çocuğun eğitim, beslenme, sağlık ve yaşam hakkını engeller. Kadının sosyalleşmesine ve şiddetten kurtulmasına engel olur (KSGM, 2009).

Türkiye’de kadınlar çok iyi bir eğitime sahip olsalar da kazançları özel sektörde ancak erkeklerin % 68’i, kamu sektöründe % 76’sı oranında olmasının yanında elde ettiği kazancın harcanmasına ilişkin kadınların %38’i kendisi, %50’si kocası veya diğer kişilerle beraber karar verirken, %10’unun kararda yeri olmadığı belirlenmiştir. Kazancın kullanımına karar verme, yaşı daha ileri kadınlarda yüksek iken, 15–19 yaş grubu arasındaki kadınların %26’sının kendi kazançlarının kullanımında söz hakkının olmadığı belirlenmiştir (TNSA, 2003).

- **Cinsel şiddet:** Cinsel şiddet, cinselliğin bir tehdit ve sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasıdır. Cinsel şiddetin varlığına işaret eden bazı davranışlar: kadına cinsel bir nesneymiş gibi davranmak, aşırı kıskançlık ve şüphecilik göstermek, cinselliği bir cezalandırma yöntemi olarak kullanmak, kaba kuvvet kullanarak cinsel ilişkiye zorlamak ve tecavüz etmek şeklinde ortaya çıkmaktadır (Çetiner, 2006, 9-10). Cinsel şiddet genel olarak dünya da savunmasız kadınlara uygulanmaktadır (Karabağ, 2005:37).

Kadın, erkek, çocuk, genç, yaşlı, her cinsiyetten, her meslekten ve her sınıftan insanın cinsel istismara uğrayabileceği gibi, cinsel istismar sözle, dokunmayla, davranışlarla da olabilir.

Cinsel şiddetin en hafif şekli sözle yada mimik ve beden dili ile olanı, en ağır şekli ise tecavüzdür.

Fiziksel cinsel saldırı her yerde her konumda ve herkesin başına gelebilir. Bu durumu kesin önleyebilecek bir önlem yoktur (www.bilkent.edu.tr).

Fiziksel şiddete uğrayan kadınların bir çoğu aynı zamanda cinsel şiddete de maruz kalmaktadırlar.

Cinsel şiddet içeren bir saldırı sonrası yasal bir işlem yapılmasına karar veriliyorsa ilk olarak karakola veya acile başvurulması gerekmektedir. Acil servislerde düzenlenen adli rapor mahkemelerde delil olmaktadır (www.bsm.gov.tr).

1.3.Şiddeti Belirleyen Unsurlar Ve Şiddetin Boyutları

1.3.1. Şiddeti Belirleyen Unsurlar

Şiddet farklı nedenlerden dolayı ortaya çıkabilir. Yine de şiddet uygulayanların geneline bakıldığında göze çarpan bazı özellikler vardır. Kanımca bu özellikleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Uyuşturucu madde ve/veya alkol kullanımı,
- Daha öncesinde ailesinden şiddet görme ya da şiddete tanık olma,
- Şiddetin toplumda ve özellikle aile içinde benimseniyor olması,
- Maddi imkanların yetersizliği,
- Kişilik problemleri (psikolojik sorunlar) vb. gibi faktörlerin şiddet üzerinde artırıcı etkisi,
- Geniş ailenin aile içi yaşantıya çok fazla müdahil olması,
- Eşlerden birinin diğerini aldatması yada kıskançlık,
- Barınma imkanlarının elverişsiz olması ,
- Eğitim aracı olarak şiddetin benimsenmesi,
- Güç ve erkeklik göstergesi olarak kullanımı,
- Boşanma süresince ortaya çıkan gerginlikler vb.

Yukarıda sıralanan faktörlerden bir veya birkaç tanesinin şiddet uygulayanlarda görüldüğü saptanmakta birlikte, bu faktörleri şiddetin nedeni olarak göstermek aslında şiddet davranışı ile ilgili sorumluluk almayı reddetmek demektir.

Tüm bu faktörlere rağmen şiddet bazen kendisini o kadar gizler ki, dışardan problemlili görünmeyen, hatta kendisi için “melek gibi” tabiri kullanılan kişilerin bile zaman zaman şiddete başvurduğu gözlemlenebilmektedir.

1.3.2. Şiddetin Boyutları

Şiddet her zaman gizli ve karanlık bir doğaya sahip olmuştur. O, doğrudan kendini teşhir ettiği yerlerde bile acımasız derinliğini saklamıştır. Öyle ki yaşanan şiddetin tamamı bilinmemektedir ve bu gerilimli gücün sınırlarını ölçme imkanı yoktur (Takış, 2007:7).

Şiddetin boyutlarına ilişkin bilgilerin sınırlı ve güvenilir olmamasıyla birlikte şiddetin boyutu da tam olarak anlaşılmamaktadır.

Acil yardım hattını arayan kadınların %57 si fiziksel, %46,9 u cinsel şiddete maruz kaldığını belirtmektedir. Fakat bu rakamlar sadece acil yardım hattını arayanlardan oluştuğu için, şiddetin esas boyutu tam olarak ölçülememektedir (www.ucansupurge.org).

Kişiler, şiddet içeren olayları değişik boyut ve yoğunlukta yaşamlarında sürekli hissetmektedirler. Kötü ve yetersiz yaşam koşulları, tüketimin aşırı dozda kamçılanması ve bu isteğin kontrol edilmesindeki zorluk, bastırılmış cinsellik, fiziksel ve sözel taciz, uyuşturucu alışkanlığı gibi bir çok toplumsal öge ile hep yüz yüzeyiz (İldeş,2002:6).

Erkek şiddetine karşı kadın dayanışması isimli “Mor çatı” vakfının çıkarmış olduğu kitapta aktarıldığı üzere,

“Her üç kadından biri evde fiziksel şiddete maruz kalıyor. Türkiye’de ve dünya da yapılan birçok araştırma erkeklerin evde uyguladıkları şiddetin ne denli yaygın olduğunu ortaya koymakta. ... Türkiye’de sadece 2006 yılında 72 bin 643 kadının şiddete uğradığı biliniyor. Bu kadınlardan 842si uğradıkları saldırılar sonucu öldürüldü, yaralanan kadın sayısı 9

bin 318 oldu. Rakamların büyük çoğunluğu kayıt altına alınabilen öldürme, yaralama gibi suçları kapsıyor, oysa ev içinde kadına yönelik olarak işlenen ama kayıt altına alınamayan şiddet suçları bundan çok daha yaygın” (Morçatı, 2008: 9).

Mor Çatı Sığınma Vakfı'nın 1997 yılında yaptığı çalışmada: şiddete maruz kalan ve karakola başvuran kadınların %13.2'sinin başvurularının kayda bile alınmadığını, %43.3'ünün görevlilerin kendilerini kocalarıyla tekrar barıştırdıklarını belirtmişlerdir.

Yapılan bir araştırmaya göre, şiddet sonucu ölen 40 kadından 34' ü evde ölmüş, 20' si asılmış ya da zehirlenmiş, 20' sinde öldürüldüklerine dair kesin belirtiler görülmüş ve 10' u da ölmeden önce aile içi şiddete maruz kalmıştır (Bütün, 2003).

1.4. Aile İçi Şiddetin Tanımı ve Hukuksal Düzenlemeler

1.4.1. Aile İçi Şiddet

Aynı evde yaşayan bireylerden birinin, evde yaşayan bir başka kişiye yönelttiği şiddettir. Genelde evde yaşayan ev kadınlarına yönelik kötü ve kaba muameledir. Kadınlara yönelik şiddet genelde aşağılama ve ekonomik baskıdan fiziki saldırı ve vahşete kadar uzanmaktadır (Seyyar, 2003). Kadınlara yönelik ev içi şiddet ise, daha çok eşleri, erkek arkadaşları, baba, kardeş ya da hane halkındaki diğer erkekler tarafından uygulanan değişik türdeki şiddeti kapsamaktadır. Ev içi şiddet terimi 1970'lerde feministler tarafından yaygınlaştırılmıştır. Dayak yiyen kadınlar için sığınma evleri kuran feministler, ev içi şiddetin, toplumsal cinsiyete bağlı iktidar eşitsizliklerinin ve kadınların ezilmesinin bir yansıması olduğu görüşündedirler.

Bu doğrultuda ev içi şiddetin yol açtığı sonuçları şu şekilde sıralamak çok da yanlış sayılmaz:

- Fiziksel yaralanmalar ve/veya sakatlıklar
- Uyku problemleri
- İçer kapanma, aile bireyleriyle, arkadaşlarıyla görüşmekten kaçınma

- Depresyon, özgüven eksikliği gibi psikolojik sorunlar
- Ölüm vb.

Evsiz kadınlarla ilgili araştırmalar, sokakta yaşamanın en önemli nedenlerinden birinin ev içi şiddet olduğunu ortaya koyuyor (Morçatı, 2008:9).

Avrupa’da rapor edilen bütün saldırıların dörtte biri ev içinde erkeğin kadına uyguladığı şiddetten kaynaklanıyor (Livaneli, 2004).

Hemen hemen dünyanın bütün ülkelerinde ev içindeki şiddet kadınların canını alıyor. 15-44 yaş grubundaki kadınları evdeki şiddet, sıtma, kanser ve kazadan daha çok fazla tehdit ediyor (Özbudun, 2007:152).

İnsanların temel ihtiyaçlarının karşılandığı, beden ve akli sağlığını koruyan ve geliştiren birim olan aile, bazen şiddetin beslendiği ve uygulandığı bir alan olmaktadır. Aile içi şiddet, aile üyelerinden biri tarafından aynı çatı altındaki bir başka bireye yöneltilen, kişinin istemediği fiziksel duygusal veya sözel hareket ve davranışlardan oluşur.

Aile içi şiddet aile içindeki güçsüz tüm bireylere, özellikle de kadın ve çocuklara yönlendirilmektedir. Aile içinde yaşanan şiddet bireylerin yaralanmasına, öfkelenmesine, kişinin baskı altına alınıp karar verme mekanizmasının elinden alınmasına yol açan fiziksel veya herhangi bir şekilde yapılan davranışlardır. Birleşmiş milletler, sosyal ve ekonomik konseyin, aile içi şiddet raporunda, “özel alanda gerçekteşen ve aralarında kan bağı ya da hukuksal bağlılık bulunan taraflarca uygulanan şiddet aile içi şiddettir (Kaplan, 1998:20) şeklinde tanımlamaktadır.

Ailenin topluma yön verme açısından öneminin büyük olması, aile içinde yaşanan şiddetin de toplumsallaşmasına neden olmaktadır. Çünkü şiddet sadece o aile içinde kalmamakta, aileler arası etkileşimle ve öğrenme yolu ile yeni kurulacak ailelerin içine de kendisini belli etmeden girebilmekte böylelikle de topluma yayılmaktadır.

Aile içi şiddet tahmin edilenden daha sık ve yaygın yaşanmaktadır: çünkü, şiddeti uygulayanın kendini rahat hissettiği, hakimiyetini kurduğu, toplumsal baskının olmadığı yer şüphesiz kendi evidir (Günay, 2004:87).

Kadına ya da çocuğa, zarar verdiği taraf kim olursa olsun aile içi şiddet her zaman istenmeyen bir olgudur. Şiddetin aile üzerinden kalkması şu an için mümkün olmasa bile en aza indirilmesi yönünde özellikle de topluma iş düşmektedir. Aile dışında gerçekleşen şiddet için toplum sorumlu tutulurken, aile içi şiddet çoğunlukla gizli kalmakta, üstü kapatılmakta ve sineye çekilmektedir. Aile içi şiddete tanık olan kişilerin aile sorunu şeklinde değerlendirmesi ve tepkide bulunmaması çoğu zaman şiddetin boyutunu arttırmaktadır.

Şiddetin sadece ekonomik düzeyi düşük olan ailelerde ve maddi sıkıntı nedeniyle meydana geldiğini söylemek çok da doğru olmaz. Geliri yüksek ve eğitilmiş insanlar da şiddete başvurmakta veya şiddete maruz kalmaktadırlar. Hatta bu ailelerde şiddetin varlığını ve sonuçlarını saklama eğilimine daha çok rastlanmaktadır. Bu da gösteriyor ki şiddet sadece ailelerin bir kısmının sorunu değil, tüm aileler için risk faktörüdür.

1.4.2. Aile İçi Şiddet ve Hukuksal Düzenlemeler

4320 sayılı 1998 tarihli AKDK¹ da aile içi şiddete dair düzenleme şu şekilde yasallaştırılmıştır:

“Madde 1: Eşlerden birinin veya çocukların veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden birinin aile içi şiddete maruz kaldığı kendilerinin veya cumhuriyet başsavcılığının bildirmesi halinde, aile mahkemesi hakimi re’sen meselenin mahiyetini göz önünde bulundurarak aşağıda sayılan tedbirlerden bir ya da bir kaçına birlikte veya uygun göreceği benzeri başkaca tedbirlere de hükmedebilir:

¹ 14/1/1998 tarihinde kabul edilen, 17/1/1998 tarihli ve 23233 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Ailenin korunmasına dair kanun. 4320 sayılı bu kanun 1998 tarihinde kabul edilmiş, 23233 sayılı resmi gazetede yayımlanmasıyla yürürlüğe girmiş bu kanun hükümleri Bakanlar Kurulu tarafından yürütülmektedir.

Kusurlu eşin:

- *Diğer eşe veya çocuklara veya aynı çatı altında yaşayan aile diğer bireyelerine karşı şiddete veya korkuya yönelik davranışlarda bulunmaması,*
- *Müşterek evden uzaklaştırarak bu evin diğer eşe ve varsa çocukların oturmakta olduğu eve veya işyerine yaklaşmaması,*
- *Diğer eşin, çocukların veya aynı çatı altında yaşayan aile bireyelerini iletişim vasıtalarıyla rahatsız etmemesi,*
- *Varsa silah ve benzeri araçlarını zabıtaya teslim etmesi,*
- *Alkollü veya uyuşturucu herhangi bir madde kullanmış olarak ortak konuta gelmemesi veya ortak konutta bu maddeleri kullanmaması,*

Yukarıdaki hükümlerin tatbiki maksadıyla öngörülen süre altı ayı geçemez ve kararda hükmolunan tedbirlere aykırı davranılması halinde tutuklanacağı ve hürriyeti cezaıyla hükmedileceği hususu kusurlu eşe ihtar olunur.

Hakim bu konuda mağdurların yaşam düzeylerini göz önünde bulundurarak tedbir nafakasına hükmeder.”

Kanunda da görüldüğü üzere birinci maddede hüküm olunan bu kuralların olay üzerinde hangisinin uygulanacağını hakim belirler. AKDK maddeleri şu şekilde devam eder:

“Madde 2: koruma kararının bir örneği mahkemece cumhuriyet baş savcılığına tevdi olunur. Cumhuriyet baş savcılığı koruma kararının uygulanmasını zabıta marifetiyle izler.

Koruma kararına uyulmaması halinde zabıta, mağdurların şikayet dilekçesi vermesine gerek kalmadan re’sen soruşturma yaparak evrakı en kısa zamanda cumhuriyet baş savcılığına intikal ettirir.

Cumhuriyet baş savcılığı koruma kararına uymayan eş hakkında sulh ceza mahkemesinde kamu davası açar. Bu davanın duruşması yer ve zaman kaybına bakılmaksızın 3005 sayılı MSMUK² hükümlerine göre yapılır.

Fiili başka bir suç oluştursa bile koruma kararına aykırı davranan eş ayrıca üç aldan altı aya kadar hapis cezası hükmolunur.”

01.01.2002 yılında yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu ise, aile hukukunda kadın erkek eşitliğini yasa önünde sağlamıştır. Örneğin, kadın soyadını kocasınınkinden önce gelmek üzere kullanma hakkına sahiptir(m.187). Diğer yandan, konutu seçme hakkı eşlere birlikte tanınmıştır(m.186), eşler evlilik birliğini birlikte temsil etme yetkisini ellerinde bulundururken, çocukların velayetini de aynı şekilde birlikte kullanabilme yetkisi aynı kanunun 336. maddesine istinaden verilmiştir.

Boşanma durumuna da değinen kanun, edinilmiş mal rejiminde düzenlemeye gitmiş ve kadının ev işlerindeki emeği değerlendirilerek, boşanma halinde eşlerin birlikteyken edindikleri kişisel olmayan malların yarısı üzerinde kadının hak sahibi olması sağlanmıştır.

Türk Ceza Kanunu'nun 82³. maddesine göre töre nedeniyle kadına yönelik şiddet ve cinayetlerde cezai indirim uygulaması yerine ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası uygulaması getirilmiştir. Maddeye göre, kasten adam öldürme suçu eğer eşe karşı uygulanmışsa, ceza artmaktadır. Yine TCK madde 99⁴ da çocuk düşürtme, düşürme ve kısırlaştırma filleri cezai yaptırımla sonuçlanabilecektir.

² **MSMUK:** Meşhut Suçların Muhakeme Usulü Kanunu. Akdk maddelerinden 2. madde, 3005 sayılı ve 1936 tarihli bu kanuna atıfta bulunulmuş ve zabıtalara yönlendirme yapılmıştır.

³ **TCK Madde 82** - (1) Kasten öldürme suçunun; Tasarlayarak, Canavarca hisle veya eziyet çektirerek, ..., Üstsoy veya altsoydan birine ya da eş veya kardeşe karşı, Çocuğa ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı, Gebe olduğu bilinen kadına karşı, Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle, Bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak veya işlenmesini kolaylaştırmak amacıyla, Kan gütme saikiyle, Töre saikiyle,işlenmesi hâlinde, kişi ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılır.

⁴ **TCK Madde 99** - (1) Rızası olmaksızın bir kadının çocuğunu düşürten kişi, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Birinci fıkrada yazılı fiil kadının beden veya ruh sağlığı bakımından bir zarara uğramasına neden olmuşsa, kişi altı yıldan oniki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır; fiilin kadının ölümüne neden olması hâlinde, onbeş yıldan yirmi yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Türk Ceza Kanunu'nda cinsel taciz(md.105⁵), tehdit(md.106⁶), cebir(md.108⁷), kişiyi özgürlüğünden yoksun bırakma(md. 109⁸), iş ve çalışma özgürlüğünden yoksun bırakma(md.117⁹) ve haberleşmenin engellenmesi (md.124) gibi konulara ayrıntılı biçimde değinilmiştir.

Bunların dışında;

- Töre ve namus cinayetlerinin önlenmesine yönelik tedbirlerin koordinasyonuna yönelik 04.07.2006 tarih ve 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi,
- BM kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşme(1985 tarihinden itibaren Türk iç hukukunda bulunan sözleşme),
- CEDAW Komitesi 12. ve 19. sayılı Genel Tavsiye Kararları,
- Yine Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşmesine İlişkin Ek İhtiyati Protokol,

(6) Kadının mağduru olduğu bir suç sonucu gebe kalması hâlinde, süresi yirmi haftadan fazla olmamak ve kadının rızası olmak koşuluyla, gebeliği sona erdirene ceza verilmez. Ancak, bunun için gebeliğin uzman hekimler tarafından hastane ortamında sona erdirilmesi gerekir.

⁵ **TCK Madde 105** - (1) Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi hakkında, mağdurun şikâyeti üzerine, üç aydan iki yıla kadar hapis cezasına veya adli para cezasına hükmolunur.

⁶ **TCK Madde 106** - (1) Bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden bahisle tehdit eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

⁷ **TCK Madde 108** - (1) Bir şeyi yapması veya yapmaması ya da kendisinin yapmasına müsaade etmesi için bir kişiye karşı cebir kullanılması hâlinde, kasten yaralama suçundan verilecek ceza üçte birinden yarısına kadar artırılarak hükmolunur.

⁸**TCK Madde 109-** (1) Bir kimseyi hukuka aykırı olarak bir yere gitmek veya bir yerde kalmak hürriyetinden yoksun bırakan kişiye, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir. (2) Kişi, fiili işlemek için veya işlediği sırada cebir, tehdit veya hile kullanırsa, iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (3) Bu suçun; Silâhla,... Üstsoy, altsoy veya eşe karşı, Çocuğa ya da beden veya ruh bakımından kendini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza bir kat artırılır...(5) Suçun cinsel amaçla işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek cezalar yarı oranında artırılır.

⁹ **TCK Madde 117** - (1) Cebir veya tehdit kullanarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla, iş ve çalışma hürriyetini ihlâl eden kişiye, mağdurun şikâyeti hâlinde, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası verilir.

- Kadınlara Yönelik Şiddetin Tasfiyesine Yönelik Bildirge,
- 27.01.1995 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmış ve aynı tarihte yürürlüğe giren BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme,
- Avrupa Konseyi tarafından 20.03.1950' de Roma'da imzalanan Avrupa İnsan Haklarının Ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşme¹⁰

gibi pek çok düzenleme ile kadına yönelik şiddete karşı ve aile içi şiddete karşı yaptırımlar getirilmiş, düzenlemelere gidilmiştir.

1.5. Kadına Yönelik Şiddet ve Feminizm

Genel hatlarıyla kadına yönelik fiziksel, duygusal, ve ekonomik şiddetin çok faktörlü özelliği, sorunu en aza indirmek için uzun, verimli ve çok boyutlu çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Gerçekte sorunun hiç olmaması özlenen ve istenen bir durumdur. Ama günümüzde bunu tamamen kaldıran bir toplum yoktur (Mavili Aktaş, 2007:153).

Birleşmiş milletler kadına yönelik şiddetin önlenmesi bildirgesi genel kurulu kararı kadına yönelik şiddeti ister kamusal isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik acı veya ıstırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayanan bir eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma” olarak tanımlamaktadır (Mavili Aktaş, 2007: 151).

Kadınlara yönelik ayrımcılık ve şiddet birbirleriyle iç içe geçmiş iki kavramdır. Ayrımcılık düşüncesi, şiddetin oluşumunda etkilidir. Nitekim kadınlara yönelik ayrımcılığın önlenmesi komitesinin 19. sayılı genel tavsiyesi, toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin, kadınların kendi insan haklarından yararlanmasını ağır şekilde etkileyen bir ayrımcılık biçimi olduğunu belirtmektedir (Günay, 2004:152).

¹⁰ Bu sözleşme, ilk oluşturulduğunda kadına yönelik şiddete yada kadının insani haklarına özel bir vurgu yapmamış fakat daha sonra 2002 de yapılan düzenleme ile birlikte, üye devletlere kadınların şiddete karşı korunmasına ilişkin geniş, kapsamlı bir tavsiye kararı kabul etmiştir. 14.11. 2006 tarihli 13 sayılı metin ile aile içi şiddeti de içererek konu üzerindeki hassasiyeti maddeleştirmişlerdir.

Kadının aile içindeki hakları konusundaki bilgi eksikliği ve özellikle aile içi şiddete ilişkin sistematik bir veri eksikliği vardır. bu da kadının sahip olduğu değerleri elde etmesi konusundaki çalışmaları zorlaştırmaktadır.

İnsan hakları ihlali olan kadına yönelik şiddet, 21. yüzyılda hala varlığını devam ettirmekte, kadını yalnızca bedensel ve psikolojik olarak etkilemekle kalmayıp, kadının kendi öz güvenini, kendisine olan saygısını, kendi yaşamını kontrol etme gücünü ve ekonomik olarak yükselmesini de engellemektedir.

Şiddete maruz kalan kadın, yasal haklarını bazen bilse de, bunu kolaylıkla kullanamıyor. Çünkü her gün kendisiyle birlikte yaşamakta olan erkek tarafından şikayet etmemesi konusunda tehditlere maruz kalıyor, ya da şiddetin daha da artacağını düşünüyor. Kadın daha fazla şiddete maruz kalmamak için aile içindeki şiddete boyun eğmek zorunda kalıyor. Buna kadının uğradığı gizli işkence de denebilir. Çünkü kadın, kendisine ailede uygulanan işkenceyi maalesef kabullenmek, gizlemek zorunda bırakılıyor (Karabağ, 2005:36).

Sosyologlar, ülkemizde yalnızca eğitim ve ekonomik seviyeleri düşük kadının değil, yüksek gelirli ve iyi eğitim almış kadınların da şiddete maruz kaldığını bildiriyorlar (Günay, 2004:55).

Sosyal statüsü düşük ve yüksek olan kadınların maruz kaldıkları şiddet ailelerinden geldiği ve uygulanan şiddetin bu kadınlar üzerinde benzerlik gösterdiği gözlemlenmiştir.

Şiddetin kadın üzerindeki devamlılığına yol açan bir diğer neden de, kadının şiddeti kabullenmiş ve benimsemiş olmasıdır. Kadın tepkisiz kaldıkça, maruz kaldığı şiddetin sıklığı günden güne artmakta, boyutu değişmektedir. Bu durum da maalesef ki şiddete karşı tepkisini göstermeyen ve ona dur demeyen kadınlar üzerinde devamlı kılar.

Kadınlar şiddete maruz kaldıklarında genelde şu aşamalardan geçerler:

- İlk aşamada şiddetin ortaya çıkması için gerilim oluşur. Taraflar gerginliği fark ederler ve gerginlik uzun sürer,

- İkinci aşamada şiddet ortaya çıkar. Şiddet gören kontrol edemez durumu ve türü ne olursa olsun güçlüden güçsüze doğru şiddet yaşanır,
- Son aşamada ise şiddeti uygulayan taraf pişmanlıklarını dile getirir. Kişi özür diler karşı taraftan, onu affetmesini ister, hatta bir daha yapmayacağını söyler. Eğer şiddet mağduru affetmezse intihar etmekle tehdit eder.

Kadın ilk şiddet karşısında eşini affetmezse şiddet tekrarlanmaz, fakat kadın eşini affeder, ona bir şans daha vermek ister ve bu erkek tarafından eşin şiddet görmesine rağmen onu terk etmeyeceği duygusunu ön plana çıkarır.

Eşlerini dövmeyi alışkanlık haline getiren erkeklere belirli özellikler, nerede ise özürler atfedilir. Süregiden huzursuzluğa karşın kadınların evlerini terk etmekte aceleci davranmaması, zor koşullara karşın evde yaşamayı sürdürmesi onların bu durumdan aslında çok rahatsız olmadıkları iddialarına da yol açabilmektedir (Yüksel, 1993, 343).

Kadınların hayatlarını değiştirmeleri zorlu bir süreçtir. Kadınlar çeşitli nedenlerle şiddet gördüğü evi terk etmek istemez. Bu nedenlerden bazıları şunlardır(Yüksel, 2007:107):

- Şiddette maruz kaldığının farkında değildir, ya da kabul etmek istemez,
- Şiddet uygulayıcının değişeceğini düşünürler,
- Şiddet uygulayıcı intihar etmekle ya da çocukları göstermemekle tehdit eder,
- Yaşadıkları olaydan ve maruz kaldıkları şiddetten utanırlar ve bunun için kimseye söyleyemezler,
- Şiddet uygulayan kişiyi öfkeliendirenin kendileri olduğunu ve dolayısıyla da hatalının kendileri olduklarını düşünürler, hatayı kendilerinde ararlar,

- Gelecek kaygısı yaşarlar, çocuklarını düşünürler, kalacak yer düşünürler, yaşamını yalnız sürdürebilecek maddi imkanları düşünür ve bulamazlar,
- Mahalle baskısı altında kalırlar. Ayrılmış, dul kadın kötü kadındır imajını oluşturmak istemezler,
- Ailelerinden maddi/manevi destek göremezler.

Aile içi şiddetin gün yüzüne çıkması Feminizmi gündeme getirmiştir. Feminizm terimi ilk olarak 1890'larda, özellikle kadınlara oy hakkı verilmesi ve kadınların eğitim ve çalışma olanağına sahip olmaları için kampanya yürüten kadınlar ve erkekler tarafından kullanılmıştır (Öztürk, 2007:18).

Feminizm temelde farklılığın savunusu olarak ortaya çıkmıştır.çünkü kadın hakları mücadelesini, insan hakları mücadelesine, kadın sömürüsü olgusunu, sınıf sömürüsü olgusuna, kadın özgürlüğü hareketini cinsel özgürlük hareketine eklemeye çalışanlara, kadın sorunlarının farklılığını belirterek farklı çıkmış ve özerk bir hareket olabilmıştır. Bu benzerlik bazı düşünürlerin, feminizmi de post-modernizm ana başlığı altında ele almasına neden olmuştur. Ancak yukarıda belirtilen eklemleme anlayışı arayışları gibi bu da yapay bir sınıflandırmadır (Erdem, 1994:71).

İçinde bulunduğu sosyal çevreye göre farklı çeşitlere ayrılan feminizm: genel iki başlık altında toplanabilir: modern(liberal)-postmodern feminizm ve radikal feminizm. Modern feminizme göre aydınlanma modernizm ve Fransız devriminin oluşumunda en çok emeği geçen gruplardan biri de kadınlardır. Kadın derneklerinin çabaları da kadına karşı olan ayrımcılığın sona erdirilmesi ve kadınlara erkeklerle eşit haklar tanınması biçimde kendisini göstermektedir. Modern feminizme göre Liberalizm yalnızca erkekler için değil, aynı zamanda kadınlar için de en doğru ve geçerli ilkelerin savunucusu olarak kabul edilmektedir.

Kadınların oy kullanma haklarını elde etmeleri ile birlikte, kız ve erkek çocuklarına eşit eğitim imkanlarının verilmesini ve kamusal alanda da kadın-erkek eşitliğinin getirilmesini savunmaktadır. Kadın hayatının ev içi

faaliyetlerle sınırlandırılmasının yanlış olduğunu savunan ilk feminist grup modern feministler olmuştur.

Kadının ekonomik hayata aktif bir biçimde katılması ve bu şekilde sosyal bağımsızlığını ve özerkliğini kazanması da liberal feministler tarafından hararetle savunulmuştur. 20. yy. da kadınların anne olarak farklı sorumluluklarının da olduğunu altını çizen modern feministler, “farklı fakat eşit” sloganı ile çalışan kadınlara yönelik erkeklerin sahip olmadıkları bazı ayrımcılıklara sahip olmaları gerektiği üzerinde durulmuştur (Güriz, 1997).

İkinci feminist dalga olarak isimlendirilen postmodern feministler postmodernizmin kadınları dışlayan erkek icatlarından biri daha olabileceği tehlikesine işaret etmişlerdir. Postmodern feminizm, postmodernizme de yapı bozum yöntemiyle yaklaşmış ve farklılığın savunusu olan bu sistemden farklı olduğunu ortaya koymuştur (Erdem, 1994:71).

Türkiye’de feminizm hareketleri daha çok modern (liberal) feminizm doğrultusunda gelişmiştir (Güriz, 1997:73). Modern feminizm, özgürlük vaat eden modernizmin en önemli vaatlerinden biri de kadınların geleneksel ilişkiler çerçevesinde önemsiz olmaktan kurtarılması ve kadın-erkek arasında eşitliğin sağlanmasıdır. Bu bağlamdaki vaatlerden ve hedeflerden bazıları, eğitim sağlık, sosyal güvenlik, çalışma şartları gibi hususlarda kadınları da içine alacak ve hatta erkeklerle eşit hale getirecek reformların yapılması şeklindedir. Eşit eğitim olanakları, sosyal güvenceler, erkek-kadın eşitliği, kadınlara oy kullanma hakkının verilmesi, kadının evlilik öncesi mallarının evlenmesi ile beraber kocasının denetimi ve tasarrufu altına geçmesi, evlilik ile kadının vatandaşlığının sona ermesi, çoğu meslekte yoksun bırakma ve ev işinin ücretlendirilmesi konuları feminizmin bu kolunda gündeme gelmiştir¹¹.

¹¹ Modern feminizm, liberal feminizmi de kapsamaktadır. Liberal feminizme göre kadın; yasal, kurumsal ve sosyal olmak üzere üç çeşit ayrımcılığa maruz kalmaktadır. Yasal ayrımcılık; oy hakkı gibi konularda kadınların istediklerini seçmelerine imkan tanınmamasını; kurumsal ayrımcılık, kadınların istedikleri mesleklerde çalışmamasını, ya da belirli bazı meslekler dışında çalışmalarının önünün kesilmesini; sosyal ayrımcılık ise, kadının kadın olması gerekçesi ile sürekli ezilen sürekli korunması ve kollanması gerekliliğini savunan bu nedenle de ayrımcılığa maruz kalmasına neden olan düşüncelerdir.

Bu kurama göre erkek egemen toplumlar, erkeğe güçlü ve yönetici olmayı öğretirken kadını baskı altında tutmayı adeta bir görev sayar. Erkekler, gücü elde tutmak, kendilerini otoriter ve güçlü hissetmek için kadını döverler. Patriarkal toplumlar erkeğe baskın olmayı öğretir bu da kadın erkek arası eşitliğe izin vermez ve erkeğin kadına müdahale hakkında şiddet yolunu meşrulaştırır. Kadın ise gücünü, kocasının amacına ulaşması, çocuklarını yetiştirmesi ve ailenin düzenli birimde yaşamını sürdürmesi için harcarken, aile yaşamında olumsuz giden her şeyden de kendisini sorumlu sayar. Feminist perspektife göre kadınlar ve erkekler arasındaki güç eşitsizliği toplumda kadına yönelik şiddetin sürekliliğine yol açmaktadır. Erkekler her zaman kadının hayatını kontrol etmek hakkına ve önceliğine sahip olduklarına inanırlar. Sosyalist feministlerde çalışma hayatındaki cinsiyet ayrımının eş dayağına başlangıç oluşturduğu fikrindedirler (Mavili Aktaş, 1997:81).

Radikal feminizm, liberal feminizmin kadın sorunlarına ve kadının özgürleşmesine tatmin edici bir cevap bulamamalarına bir tepki olarak gelişmiştir.

Ataerkillik yada erkek egemenliğinin-kapitalizmin değil- kadınların baskı altına alınmasının kökeninde yattığını, kadınların kendilerini bastırılmış bir sınıf yada kast olarak görmeleri ve enerjilerini diğer kadınlarla birlikte kendilerine baskı uygulayanlara-erkeklere- karşı mücadele eden bir harekete yöneltmeleri gerektiği, erkeklerin ve kadınların temelde farklı oldukları, farklı üslup ve kültürlere sahip oldukları ve kadınların tarzının gelecekteki herhangi bir toplumun oluşturması gerektiği düşüncelerini içerir (Donavan, 1997:268).

Ataerkil teorinin temel unsuru, toplumdaki belirli bir grubun (genel olarak erkekler) diğer bir grubu (genellikle kadınlardır) kendi menfaatleri doğrultusunda sömürdüğü iktidar ilişkisinin varlığını kabul etmektir (<http://tr.wikipedia.org>).

Radikal feministler kadının baskı altında olması ve kadın erkek arasındaki çelişkinin temelde aile kurumundan türediğini savunmaktadırlar. Radikal feministlere göre kadının baskı altına girmesinin nedeni biyolojik (annelik ve doğum gibi nedenlerle) ise, özgürleşmeye giden yolun da biyolojik

değişikliklerden geçtiğine inanmaktadırlar. Toplumsal yapıda dönüşümün mümkün olmadığını ve bu nedenle toplumsal yapının yıkılması ve yeni bir yapının oluşturulmasının gerektiğini savunurlar.

Sosyologlara göre: erkek beklentilerinin karşılığını görmediğinde veya ailedeki statüsünün tehdit edildiğini hissettiğinde dominant olmak için şiddete başvurur. Toplumdaki ataerkil kültür erkeği şiddet kullanmaya adeta özendirirken, basın ve yayın araçlarının sergilediği şiddetle, erkeği ve kadını şiddetin eylemcisini bağışlatan bir anlayışa zorlar. Toplum adeta, tüm eğitim olanaklarını yanlış ve suç onun içselleştirilmesi için seferber eder. Bazı toplumlarda çeşitli yollarla kadınlara şiddetin yöneltilmesinin büyük oranda hoş görülmesi de erkeğin eline verilen bir koz olur.

Feminist perspektife göre kadına yönelik şiddet cinsiyetçi ve güç odaklıdır. Kadına yönelik şiddet genel olarak toplumların erkek egemen yapısından kaynaklanmaktadır. Aynı zamanda toplumsal, hukuksal, ekonomik, geleneksel, siyasal ve eğitimsel yapısı içinde kadının ayrımcılığa uğradığından ve kadının erkeğe bağımlı kılındığından söz edilmektedir. Erkeğin yasalardan ve ataerkil geleneklerden kaynaklanan üstün konumunu, kadının erkeğe hizmet etmesi, ve erkeğin alınacak kararlarda söz sahibi olmasını "doğal" gören bir bakış açısına sahip olması şiddeti beslemektedir.

BÖLÜM 2. DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE KADINA YÖNELİK ŞİDDET

2.1.Dünyada Kadına Yönelik Şiddet

Şiddet kuşkusuz insan varlığına yönelik en önemli tehlikedir. Kadına yönelik şiddet ise dünyanın her yerinde yaygın olan bir olgudur. Çok eski zamanlardan beri meşruluk kazanan kadına yönelik şiddet, din, dil, ırk veya sosyo-ekonomik statü gözetmeksizin varlığını devam ettirmektedir.

İslam öncesi Arap toplumlarında erkekler en basit nedenlerle, yine Çin'de gevezelik ve hatta çocuk doğurmama gibi nedenlerle eşlerini boşayabilmekte, Çin'de kız çocukları 10 yaşından sonra sokağa çıkamamakta, yine Arabistan'da kız çocukları doğar doğmaz bazen de 6 yaşına gelince diri diri toprağa gömülmekte, Eski Hint Hukukunda kadını çocukluğundan itibaren bir erkeğe bağlı tutmak zorunda bırakılmaktaydı. Eski Yahudi hukukunda baba isterse kızını satabilmekteydi (Sevinç, 1987).

Ortaçağ Avrupa'sında kadınlar cadı oldukları gerekçesi ile diri diri yakılabiliyor, kirli ve günahkar oldukları nedeniyle kutsal kitapları İncil'e bile el süremiyorlardır. Erkek eş, baş ucunda bir sopa bulundurur, kadın buyruğunu yerine getirmese bu sopayı kullanabilirdi. Kadının kendi isteği ile bir söze karışması mümkün değil, sadece sorulursa cevap vermesi gerekirdi. Kadının kız çocukları sözünü dinlemezken, erkek çocuklar ise hizmetçi gibi davranılmaktaydı.

19. yy.ın sonuna kadar Fransa'da evli kadınlar bankalarda tasarruf hesapları açamazlarken, yine birkaç asır öncesine kadar Almanya'da kadının bebeğini ne zaman emzireceğine kocaları karar verirken, 1788 yılına kadar İngiltere'de kocasının haklı haksız her dediğini yapmak zorundayken (Sevinç, 1987), 1877'de İngiltere'de kanunlar, erkeğin karısını işaret parmağından kalın olmayan bir sopa ile dövmesine izin verilmektedir. 18. ve 19. yy. da İngiltere'de erkek ailesi üzerinde tüm haklara sahip bulunmaktadır. Erkek ve kadın eşitliği değil, erkek üstün kabul edilmektedir. Erkeğin kadını kontrol edebilmesi için baskı ve şiddet dahil herhangi bir yola başvurması yasaldir. 19. yy. sonlarında kadınlar kendilerini kontrol etmede ve ailenin medenileşmesinden daha üstün görülerek erkeklerle eşitlik elde etmişlerdir.

Şiddet her yıl dünyadaki milyonlarca kadının hayatını karartmaktadır. BM Eski Genel Sekreteri Kofi ANNAN, Haziran 2000'de gerçekleşen 4. Dünya Kadın Konferansından beri yaklaşık her yerde kadına yönelik şiddetin kanun dışı hale geldiğini ama bu tip şiddetin aslında artmış olduğunu belirtmiştir (www.sendika.org).

Ancak son dönemlerde yapılan kapsamlı bir çalışma istisnasız bir biçimde, kadınların en fazla şiddete maruz kalma riski "yabancı tehlikeden" değil, tanıdıkları erkeklerden, sıklıkla erkek aile bireylerinden veya kocalarından gelmektedir. Çarpıcı olan bu sorunun dünya çapında benzerlik göstermesidir. Zorla evlendirme, genç yaşta evlendirilme, kadın sünneti, satılmaya zorlama vb. örnekler dünyada yaygın olarak görülmektedir(www.sendika.org). Her yıl düzenli olarak farklı ülkelerdeki insan haklarıyla ilgili raporlar hazırlanmakta ve kadına yönelik şiddetin dünyada çok yaygın olduğu anlaşılmaktadır.

Uluslararası AF örgütü'nün araştırmalarına göre ABD'de her 15 saniyede bir kadının dayak yediğini, kadın cinayet kurbanlarının yüzde 70' inin ise eş veya sevgilileri tarafından işlendiğini belirtmektedir.

Dünyanın gerçek anlamda her kültüründe, "normal" veya "geleneksel" sayıldığı için görünmeyen kadına yönelik şiddet biçimleri bulunmaktadır(kadın sünneti, gelin yakma gibi).

Her yıl düzenli olarak farklı ülkelerdeki insan haklarıyla ilgili raporlar hazırlandığını ifade eden Erzurum Aile Danışma Merkezi Müdürü Ayla AYDENİZ, dünyadan kadınlara yönelik şiddete göre şu bilgileri vermektedir(www.beyazgazete.com):

"ABD'de yaşayan kadınların durumu da iç açıcı nitelikte değil. ABD'de her 15 saniyede bir kadın genellikle kocası veya partneri tarafından dövülüyor. ABD Adalet Bakanlığı kayıtlarına göre bu ülkede 90 saniyede bir kadın tecavüze uğruyor. .. Bolivya, Kamerun, Kosta Rika, Etiyopya, Peru, Romanya, Uruguay ve Venezuela'da kadının tecavüzcüsüyle evlenmesi durumunda bu suçu işleyen kişi serbest bırakılıyor. 100 kadından 35'i ailede tecavüze uğruyor, Güney Afrika'da günde 147 kadına, Fransa'da her yıl 25 bin kadına tecavüz ediliyor. Dünyada, kadın cinayet kurbanlarının yüzde 70'i eş veya sevgilileri tarafından öldürülüyor. İspanya'da geçen yıllarda her beş günde bir kadın erkek partneri tarafından öldürüldü. Zambia'da ise bu tablo her hafta 5 kadının öldürülmesine

kadar yükseliyor. Britanya'nın karnesinde ise haftaya iki kadın düşüyor. Bangladeş'te durum daha da vahim. Bu ülkedeki cinayet kurbanlarının yarısını partnerleri tarafından öldürülen kadınlar oluşturuyor. Rusya'da günde 36 bin kadın dayak yiyor. Bolivya'da ise ilginç bir tablo çıkıyor. 20 yaşını dolduran kadınların tamamı fiziksel şiddete maruz kalıyor. Mısır kadınının yüzde 35'i de kocaları veya birlikte yaşadıkları erkekler tarafından dövülüyor. Hindistan, Endonezya, Malezya, Sri Lanka gibi ülkelerle Danimarka, Fransa, İtalya, Hollanda, İsveç, İsviçre, Britanya ve Avustralya'nın göçmen kesim topluluklarında kadınlar sünnet ediliyor”

Amerika'da her 3 kadından biri yaşamının herhangi bir döneminde fiziksel yada cinsel şiddetle karşılaşmaktadır. 1996 yılında cinayet kurbanı kadınların %30'unun eşleri yada erkek arkadaşları tarafından öldürüldüğü belirlenmiştir. Latin Amerika'da kadınların %26-60'ının yaşamları boyunca en az bir kez, Asya'da %60'ının Sahra Afrikası'nda %42'sinin sıklıkla şiddetle karşılaştıkları saptanmıştır (Hürriyet, 2006).

Dünya genelinde her dört kadından birinin hamilelik döneminde isteği dışında cinsel ilişkiye zorlandığı belirlenmiştir.

Öldürülen kadınların %40-70'i yakın ilişki içinde olduğu partneri tarafından öldürülmüştür. 1989-1996 yılları arasında Avustralya'da cinayete kurban gidenlerin %43'ünün, Bangladeş'te %50'sinin Zimbabve'de %60'ının, Papua ve Yeni Gine'de %73'ünün eşleri tarafından öldürüldüğü, İngiltere ve Galler'de şiddet içeren suçların yaklaşık dörtte birinin aile içinde işlendiği, eşler arası şiddetin kurbanlarının %81'inin kadın %18'inin ise erkek olduğu tespit edilmiştir (Hablemitoğlu, 2006:242).

Kadına yönelik şiddet çoğunlukla bildirilmemektedir. Kadınların şiddet olaylarını bildirmekten alıkoyan misilleme yapılacağı korkusu, ekonomik olanaklarının olmaması, duygusal bağımlılık, çocuklar için kaygı duyma ve giderim olanaklarına erişememe gibi çeşitli unsurlar bulunmaktadır. Çok az ülkede polis, yargı ve tıbbi personele tecavüz vakalarıyla nasıl ilgileneceklerine dair özel eğitim verilmektedir.

Kadına yönelik şiddet sıklıkla kontrolsüz ve cezasız kalmaktadır. Bazı ülkelerde bununla ilgili hiçbir yasa bulunmamakta, bazı ülkelerde ise yasalar bazı şiddet biçimlerini cezalandırabilirken bazılarını yasa dışı bırakmaktadır. Gerekli yasaların

bulunduğu durumlarda bile birçok ülkede yasalar tam olarak uygulanmamaktadır (www.amnesty.org.tr).

BM Kadına Yönelik Şiddet Özel Raportörü raporuna göre, 2003 yılında en az 54 ülkede kadınlara yönelik ayrımcı yasalar bulunmaktadır. BM Kadına Yönelik Şiddet Özel Raportörünün 1994-2003 incelemesinde, incelenen ülkelerin neredeyse tamamında kolluk kuvvetleriyle ilgili sorunlar olduğu görülmektedir. Verilere göre;

- 79 ülkede aile içi şiddete karşı hiç yasa yok (ya da bilinmemektedir (UNIFEM, 2003).
- Eldeki bilgilere göre aile içi tecavüz sadece 51 ülkede cezai bir suç olarak tanımlanmaktadır (UNIFEM, 2003).
- Libya'da tecavüze uğrayan kadınların, ailelerinden ve toplumdan ayrılarak zorla hapsedildiği, kadınların bazılarının sığınacakları yada gidecekleri başka yer bulunmaması nedeniyle hapisane tarzında yerlerde tutulduğu belirtilmektedir (Yılmaz, 2007:98).
- Sadece 16 ülkede cinsel saldırıyla ilgili özel yasa bulunuyor; sadece 3 ülkede kendi başına kadına yönelik şiddeti suç fiili kategorisi olarak tanımlanmaktadır.(Bangladeş, İsveç ve ABD) (UNIFEM, 2003).
- Bolivya, Kamerun, Kosta Rika, Etiyopya, Lübnan, Peru, Romanya, Türkiye, Uruguay ve Venezuela'da, ceza yasası uyarınca tecavüzcü kurbanla evlenmeyi teklif eder ve kurban da kabul ederse serbest bırakılmaktadır (www.amnesty.org.tr).

2.2. Türk Toplumunda Kadın

Türk toplumlarında kadın tabu olmadığı için erkeğin her türlü faaliyetlerine iştirak eder, avda, savaşta, ziyafetlerde, dini, siyasi, bedii, lisani, iktidai sahalarda erkeklerle beraber olurdu (Sevinç, 1987:31). Kadın erkek ayrımı yapılmaz ve kadın erkeğin tamamlayıcısı olarak kabul edilirdi. Bu nedendir ki: hükümdar emirnamelerinde sadece "hakanın buyruğudur" yazılıysa, buyruk ve emir kabul edilmezdi. Öyle ki, hakan tek başına yabancı elçilerle bile görüşmeye çıkmazdı. Kadın hakanlar ya da

hakanların eşleri tek başlarına, devrin bilim adamları ile görüşür, ziyafetler düzenleyebilir, hatta antlaşmalara bile imza atabilirlerdi.

Kadınların Türk kültüründeki önemleri destanlara bile konu olmuştur, öyle ki Yaradılış Destanında, Allah'a insanları ve yer yüzünü yaratması için ilham veren "ak ana", Oğuz Kağan Destanında ise, Oğuz Kağanın ilk karısı karanlığı yararak gökten inen mavi bir ışıktan , ikinci karısı ise "kutsal bir ağaçtan doğmuş insanüstü varlık" olarak anlatılır.

Cinsiyet ayrımının hiçbir zaman yapılmadığı eski Türklerde, hukuk bakımından kadın erkek eşitliği söz konusuydu. Çok eski devirlerde bile kadınlar erkekler beraber oyunlar oynayabiliyorlardı (Sevinç, 1987).

Ziya Gökalp'in "Türkçülüğün esasları" adlı eserinde de İslamiyet öncesi Türk kadınının konumundan bahsederken eski Türklerde ana ve baba soyu birbirine denk tutulmuş, soyun babadan geldiği gibi anneden de yani kadından da geldiği söylenmiştir. Yine aynı eserde kadının evi üzerinde söz hakkı sahibi olduğu ve bu nedenle de evin hanımına "ev hanımı" dendiği geçmektedir.

Yine tarihte devleti yöneten ilk kadınların Türk kadınları olduğu bilinmektedir. Örnekle, Raziye Sultan, aklı, zekası, halkın desteğini arkasına alması ve saray idaresinden iyi anlaması nedeniyle, babası Şemseddin İltulmuş'un isteği ile iki erkek arasından sıyrılarak veliaht tayin edilmiştir.

Türklerin bilinen tarihinden bu yana kadın-erkek ayrımı belli olmayan fakat fonksiyonelliğine dayanan bir ayrım bulunmaktadır. Çünkü Türk kadını toplumun her tabakasında kendisine yer bulabilmiştir. Kadın eski Türklerde toplumun ayrılmaz parçalarından birisini teşkil etmektedir. Anadolu Selçuklularındaki Baciyani-Rum teşkilatı o günkü toplumda kadınların sosyal, ekonomik ve kültürel hayatta ne kadar belirgin olduklarının en somut örneğidir.

Türkler Müslüman olduktan sonra da kadına verilen önem ilk Müslüman Türk devletleri, Selçuklular ve Anadolu Beylikleriyle, Osmanlıların ilk yıllarında da devam etmişti. Bu duruma Arap ve Hıristiyan dünyalarında rastlanmamaktadır (Turan, 1979:204-205).

Şeriat yasalarının geçerli olduğu İran, Pakistan ve Sudan'daki kadınların durumunu incelediğimiz zaman, Kuran'ın etiği ve uygulamalar arasında keskin bir çelişki görünmektedir. Kuran kadın ve erkeğin haklılığının eşitliğini vurgulamakta ve açık seçik bir biçimde kadın ve erkeğin eşitliğini ve kadınların erkeklerle eşit olarak paylaştıkları insani potansiyele ulaşma haklarını tanımaktadır (Narlı, 1999: 89).

İslam dininin çeşitli kaynaklara dayanılarak bilim adamları tarafından iyi incelenmesi sonucunda ortaya çıkan gerçekleri Atatürk de aşağıdaki birkaç cümle ile ifade etmiştir:

“Düşmanlarımız bizi dinin etkisi altında kalmış olmakla suçlamakta, duraklama ve çökmemizi buna bağlamaktadırlar. Bu yanlıştır. Bizim dinimiz hiçbir vakit kadınların erkeklerden geri kalmasını istememiştir” (Halilova, 2004:15).

Osmanlı toplumunda kadının hukuki ve sosyal statüsünün genel olarak İslam toplumunda kadının sahip olduğu statüden farklı olduğu söylenemez. Ancak sosyal yapının milletten millete ve hatta bölgeden bölgeye değişebildiği göz önüne alınırsa İslam toplumunda bu noktada farklı uygulamaların ortaya çıkması kaçınılmazdır. Ve bu sebeptir ki, Osmanlı toplumu kadını ve İran kadınları arasında statü açısından bir sürü farklılıklar gözlemlenmektedir.

Fatih dönemine kadar Türk kadınlarının yüzü kapalı değildir. İstanbul'un fethi ile imparatorluk dönemine gelen Osmanlı Devleti, İran ve Bizans saraylarının da etkisiyle eski geleneklerinden kopmaya başlamıştır. Özellikle İstanbul gibi büyük şehirlerde kadın giderek sosyal hayattan kopartılarak hareme kapatılmıştır. Sonraları Hıristiyan ve Arap kültürü tesiriyle, asırlar boyu kökleşip gelişen “kadını hor görme zihniyeti”, Türklerde de kadınları ikinci plana atmıştır (Güçlü, 1998:168).

Aile hukukunda değişmelerin yaşandığı bu dönemde kadın, eski Türklerden gelen bir çok haklarını yitirmiştir. Kadının evleneceği erkeği seçme, boşanma, miras gibi hakları azalmıştır. Mirastaki payı azaltılan kadının mahkemede şahitliği de bir erkeğe karşı iki kadın olarak belirlenmiştir. Fakat köylü kadın şehirli kadın gibi hapis değildir. Tarlada ve bağda çalışan köylü kadın üretime yönelik her işi erkekle birlikte yapmaktadır (Altındal, 1994).

19. yy.ın sonuna kadar Fransa’da evli kadınlar bankalarda tasarruf hesapları açamazlarken, yine birkaç asır öncesine kadar Almanya’da kadının bebeğini ne zaman emzireceğine kocaları karar verirken, 1788 yılına kadar İngiltere’de kocasının haklı haksız her dediğini yapmak zorundayken (Sevinç, 1987), Osmanlı kadını kafes içindedir ama şiddet ve geçim sıkıntısından da uzaktır. Kendisini sosyal hayattan mahrum eden İslam hukukunun uygulanış biçimi, aynı zamanda kadını korumaktadır. Ancak aynı sistem onun cahil kalmasına yol açacak ve Batılı hemcinsleri ard arda ilerlemeler kaydederken Osmanlı kadınının dünya dan haberi olmayacaktır.

Beyazıt döneminde saray eğlence haline geldi. Bundan sonra kadına bakış değişmeye başladı ve giderek tam anlamıyla “mahrem” bir varlık olup çıktı (Sucu, 2001:234).

Osmanlı topraklarının geniş olması nedeniyle, kuzeyde, Karadeniz’de yaşayan kadınlar ile, doğuda yaşayan kadınların ya da Ege’de yaşayan kadınların kültürlerinde ve sosyal statülerinde bile farklılıkların olduğu gözlemlenmektedir.

Türk kadını ile ilgili meselelerin ilk defa basın yoluyla dile getirilmesi Tanzimat dönemiyle başlamaktadır. Yeni bir takım prensiplerin getirdiği bu dönemde kadın meseleleriyle ilgili konular, çeşitlim gazete ve dergilerde Namık Kemal, Şinasi, Şemseddin Sami, Ahmet Rıza gibi aydınlar tarafından ele alınmış, eserlerinde işlenmişlerdir. Türk kadınının çeşitli mesleklere girmesi, görücü usulüyle evlenmenin zararları ve aile içinde kadının durumu gibi konulara değinerek toplumu aydınlatmaya çalışmışlar, bunu yaparken de zaman zaman sert eleştirilerde bulunmaktan ve toplumun bazı geleneksel uygulamalarını hicvetmekten çekinmemişlerdir (Sürmeli, 2001: 149).

Tanzimat döneminde kadınların sesini duyurmasının en etkin yolu basın olmuştur. “Hanımlara Mahsus Gazete” dergisinin yayımlanmaya başlanması ile birlikte (1895) kadın hareketleri hız ve yoğunluk kazanmıştır. Bu dönemdeki kadın mücadeleleri aile içi yaşantılarla alakalı olup, sosyal yaşama katılım yönündedir. Kadının erkeğe nazaran eşitsizliğine, hukuksuzluğuna, eğitimsizliğine, eş seçimine, boşanma hakkına ve iş hayatına aktif katılım gibi bir çok sorun bu dönemde tartışılmıştır.

Türk kadını 19. yy. dan önce tam kapalıdır. Evin haricinde dış dünya ile ilişkisi yok gibidir. Dolayısıyla hak ve statü bakımından Batı Ülkelerinden bir hayli geri durumdadır.

19. yy. da Tanzimat'tan sonra Türk kadınının yaşayışında hafif bir hareketliliği olurken 20. yy. la geldiğimizde Atatürk inkılaplarının önünde Kadın Reformu yer alır. Gerek aile içinde gerekse ev dışında kadınlarımızın bütün yasal hakları bu dönemde tanınır. Kadın erkek eşitliği hukuksal açıdan tanımlanırken, eğitim öğretim hakkının da kadınlara verilmesi ile tüm okulların kapısı kadınlara açılır.

Son 50 yılda kadınlarımızın yasal olarak elde ettikleri haklarını uygulamada yaygın bir biçimde ve yurdun her bölgesinde kullanabilmekte olduğunu iddia edemeyiz. Bu gerçeği kabul etmek ve Türk kadınına tümünün bu hakları eşit düzeyde kullanmasını sağlamak asli görevlerimizden olmalıdır (Göksel, 1993:225).

Tanzimat dönemine kadar kadınların hangi kıyafetlerle sokağa çıkmaları gerektiği bile “fermanlar” aracılığı ile tespit edilirken, eğitim hakları da ellerinden alınmıştır.

Osmanlıda batılılaşma hareketleriyle birlikte kadın sorunu karşımıza çıkmaktadır. Kadın batılılaşmanın simgesi haline gelir. Bu nedenle kadın sorunları Tanzimat döneminde yön ve cevap bulamamaktadır.

“Namık Kemal 1872 yılında şu soruyu sormaktadır: ne zaman kadar erkekler karılarını dövcek? Kadınlar ne zaman kadar kocalarını yaşmak , ferce konularıyla bunaltarak sabahlara kadar uykusuz bırakacaklar? Analar ne zama kadar kızlarını satılık bir meta gibi yıllarca, er gün bir esirci bakışlı görücünün arayıcı bakışlarına sunduktan sonra, hediyelik cariye gibi, gönlünün yatıp yatmadığını bir kerecik bile sormaya gerek görmeksizin, kendi beğendikleri bir adamın eline teslim edecekler? (Tayanç, 1981:106).”

Bu türlü düşünceleri taşıyan Halide Edip Adıvar gibi aydın kadınlarımız bu dönemlerde, eserleri ile kadın mücadelesini vermişlerdir.

Türkiye’de yaşanan en önemli toplumsal değişim, Cumhuriyet’in kabul edilmesi ile başlamıştır. Her alanda inkılapların yapılmaya başlanması ile birlikte kadın-erkek eşitsizliğinin de bir nebze olsun ortadan kalktığı bir gerçektir.

Cumhuriyetin ilanı ile başlayan dönem içinde yapılan inkılaplar neticesinde kadın-erkek eşitliği devlet politikası haline getirilmiştir. Eğitim öğretimin birleştirilmesi, Medeni Kanunun kabul edilmesi, kadınların siyasal alanda statü edinmeleri gibi yenilikler değişim sonucunda gerçekleştirilen inkılâplardan bir kaçıdır. Bunlarla birlikte Cumhuriyet Döneminde toplumsal, siyasal, kültürel alanda yaşanan çağdaşlaşma hareketleri toplumsal değişime etki eden faktörler arasındadır (Çivrilli, 2005:4).

Kadın haklarının kazanılmasında atılan ilk adım olan Tevhidi Tedrisat Kanunu ile eğitim alanında yeni düzenlemelere gidilmiştir

Atatürk'ün gerçekleştirdiği hukuk inkılâbı ise eski hukukun sistem olarak dayandığı temel kaynakları saf dışı bırakarak, batı hukuk sisteminin benimsenmesi anlamını taşımaktadır. 1926 yılında kabul edilen Medeni Kanun ile kadına erkek karşısında hukuki eşitlik verilmiş, kadının evleneceği kişiyi seçebilmesi ve boşanma hakları düzenlenmiştir.

Atatürk'ün kadına ve kadın haklarına verdiği önemi şu satırlar daha iyi anlatmaktadır:

“Bizce, Türkiye Cumhuriyeti anlamında kadın, bütün Türk tarihinde olduğu gibi bugün de en muhterem yerde her şeyin üstünde yüksek ve şerefli bir mevcudiyettir.. ilk eğitimi veren ve onun üzerinde ilk analık nüfuz ve tesirini kuran kadındır...Şuna inanmak lazımdır ki, dünya yüzünde gördüğümüz her şey kadının eseridir..Herhalde kadınlarımızı da erkekler gibi aynı öğrenim derecesinden geçirmelidir. Onlara, erkeklere öğrettiğimiz şeylerden başka kadınlık vazifelerini de öğretmeye mecburuz.(<http://www.byegm.gov.tr>)”

1926 yılında çıkarılan Memurin Kanunuyla kadınlar memur olmaya başlamışlar ve o zamandan günümüze kadar geçen sürede kamu alanında çalışan kadınların sayısı gün geçtikçe artmıştır. Kadınların çalışma yaşamlarına yönelik düzenlemeler yeterli olmamakla birlikte kadının çalışması için önünün açılması bu kanuna dayanmaktadır.

“Bir toplum, cinsinden (kadın-erkek) yalnız birinin modern gerekleri kazanmasıyla yetinirse, o toplum yarıdan fazla zaaf içinde kalır. Bir ulus ilerlemek ve uygarlaşmak isterse, özellikle bu noktayı esas olarak kabul etmek zorundadır. Bizim toplumumuzun başarısızlığının nedeni, kadınlarımıza karşı gösterdiğimiz ihmal ve kusurdan kaynaklanmaktadır... Bir toplumun bir organı

çalışırken diğeri hareketsiz kalırsa o toplum felce uğramış demektir.” (TİEK, 1981: 89).

1930 yılında Türk kadınına belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkını tanıyan Yeni Belediye Kanununun kabul edilmesi ile birlikte kadınlara belediye seçimlerinde oy kullanma hakkı verilmiş, 1933'te kadınlar muhtar ve ihtiyar heyeti seçimlerinde seçme ve seçilme hakkını elde etmiştir.1934'te de Milletvekili Seçimi Kanunuyla seçme ve seçilme hakkı Türk kadınına tanınmıştır. Böylece Türk kadını Mecliste temsil hakkını elde etmiştir. Fakat Türk kadını hala ilk seçimde elde ettiği oy oranını yakalayabilmiş değildir. 1971 de ilk kadın bakan parlamento dışından atanan Türkan AKYOL (Sağlık Bakanı) olmuş ve bu kazanımlar sonucunda Türkiye ilk kadın Başbakanını 1994 yılında seçmiştir¹².

Kadınlarımız sosyo-kültürel alanda, hukuk alanında, ekonomik alanda ve siyasal alanda elde ettikleri haklarla ve büyük güçlüklerle gerçekleştirilen inkılaplarla çıkmış oldukları yola önlerine çıkan engellere rağmen devam etmektedirler.

Türk kadınının kazanmış olduğu haklar kadın erkek ilişkilerinde hukuki bir eşitlik sağlamış olsa da sosyal hayattaki eşitsizlik devam etmektedir. Bu durum bize kazanılan hakların kadını istediği düzeye getiremediğini göstermektedir.

2.2.1. Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet

1970’lerden önce bir sosyal problem olarak ele alınan kadına yönelik aile içi şiddet sorunu, 1970’lerin başında batı ülkelerinde görülen öğrenci hareketlerine paralel olarak toplumsal alanda konuşulup tartışılmaya başlanmıştır.

İnsan Hakları Evrensel Beyannameesi dahil, 1979’lu yıllara kadar hiçbir sözleşmede yer almayan kadına yönelik şiddet: ilk kez 1975 yılında Uluslararası Kadın Yılı Konferansı’nda gündeme getirilmiştir.

Kadına yönelik şiddet olgusunun hem siyaset sahnesinde, hem de akademik çalışmalarda oldukça kısa bir tarihi vardır. İkinci dalga feminist hareketin Kuzey Amerika, Batı Avrupa ve dünyanın diğer bazı bölgelerinde eş zamanlı olarak

¹² Dönemin Başbakanı %21.41 oy oranıyla Tansu ÇİLLER olmuştur.

gelişmesiyle birlikte 1960'ların sonunda sorunsallaştırılmaya başlanan kadına yönelik şiddet bu gün çok daha yaygın bir konumdadır.

Bir çok ülkede karşımıza çıkan kadına yönelik şiddet, ülkemizde önemli toplumsal sorunların başında gelmektedir. Kavram, dünyada 1970'lerin başında ortaya çıkarken, ülkemizde ilk çalışmalar 1980 ortalarına rastlamaktadır. Ülkemizde 1980'lerin ortalarından itibaren, feminizmin ülkeye girişiyle birlikte tartışılmaya başlanmıştır.

Türk toplumu, geleneksel yapıya sahip, özellikle ahlak ve namus gibi kavramlar söz konusu olduğunda aile içi şiddeti onaylayan bir toplumdur. Öyle ki kadına yönelik şiddet “Kızını dövmeven dizini döver” ya da “kadının karnından sıpayı, sırtından sopayı eksik etmeyeceksin” gibi ata sözlerimize bile yansımıştır. Yine aynı toplumdaki şiddet, aile içi ilişkiler gizliliği nedeniyle gizli kalmaktadır. Şiddete maruz kalan kadınlar çaresiz, bazı konularda bilinçsiz, ekonomik özgürlüklerini çoğu zaman elde edememiş, geniş aile yaşantılarının zedelenmemesi ve dahası gurur meselesi yaptıkları için tam oranları saptanamasa da, gazete manşetlerinden, ya da ana haber başlıklarından da görülebileceği üzere azımsanmayacak derecede fazladır.

Türkiye’de kadına yönelik şiddetin, daha çok sosyokültürel etmenler ve konunun geleneksel mahremiyeti nedeniyle aile duvarlarını aşip ortaya çıkması veya çıkarılması güç olmuştur. Batı toplumlarında bu konuyla ilgili bilimsel çalışmalar yaklaşık son elli yılı kapsıyorken, ülkemizde ancak son 20 yıldır konuyla ilgili çalışmalar bulunmaktadır (Vatandaş, 2003).

Her ne kadar, kadın çalışmaları sınırlılığı fazla olsa da, ülkemizdeki gerçeği yansıtabilecek araştırmalar da mevcuttur. Şöyle ki: İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalına çeşitli ruhsal sorunlar nedeniyle başvuran 140 kadın üzerinde yapılan bir araştırmada, 80 kadının (% 57,2) en az bir yıldan beridir eşinden dayak yediği, 30 kadının (%21,4) dayak olmaksızın duygusal şiddet ile karşılaştığı, 30 kadının (%21,4) ise aile içi şiddet ile ilgili olarak bir sorununun bulunmadığı verileri elde edilmiştir. Yapılan araştırmalarda, kadın denekler önce şiddete maruz kalmadıklarını söylerken, devam eden sohbetler içerisinde, şiddetin

farklı türlerine maruz kaldıkları anlaşılmaktadır¹³. Bir diğer araştırma ise Tıp fakültesi öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada, öğrencilerin %68.3'ü annelerinin fiziksel ve sözel şiddete maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir (Güneş vd., 2000: 391-397). Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu tarafından yapılan bir çalışmada ise ailelerin %34'ünde fiziksel şiddet, %53'ünde sözel şiddet yaşandığı saptanmıştır (AAK, 1995).

İstanbul'da 116 çift ile görüşülerek yapılan bir çalışmada kadınların %44'ünün en az bir kere eşinin fiziksel şiddetine maruz kaldığı ortaya koymuştur. Eşine şiddet uygulayan erkeklerin büyük çoğunluğu, eşe uyguladıkları şiddetin nedenini “söz dinlememe” olarak ifade etmişlerdir. Görüşülen kadınların %55'i ise kadının dövülmeyi hak edebileceği durumlar olduğunu belirtmişlerdir (Vatandaş, 2003). Başka bir çalışmada ise; kadınların genellikle geleneksel görevlerini yerine getirmedikleri ve izinsiz bir yere gittikleri için şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır (Kalaycıoğlu ve Tılıç, 2001). Ankara, İstanbul ve İzmir'de yaşayan, üç farklı ekonomik tabakadan seçilmiş 1070 evli kadınla görüşülerek yapılan bir araştırmada eşler arasında anlaşmazlığa neden olan konuların başında “kadının ev dışında çalışıyor olması” ve “kocanın, eşinin ailesi ile görüşmesini istememesi” olduğu anlaşılmıştır. Görüşülen kadınların %21,2'si eşlerinin kendilerine karşı şiddet kullandığını söylerken, erkeğin şiddet kullanmasındaki en önemli nedenin “maddi sıkıntı” olduğunu ifade etmişlerdir. Şiddete maruz kalan kadınların %78'i bu durum karşısında hiç bir şey yapmayıp, sabrettiklerini belirtmişleridir (İçli, 1994).

KAMAR tarafından 23 ilde 2007 kişiyle yapılan çalışmada ise; görüşülenlerin %64'ü erkeklerin eşlerini dövmesini doğru bulmuştur. Kadınların da %35,1'i dayak yemeyi hak eden davranışlarda bulduklarını ifade etmişlerdir (AAK, 1995).

Türkiye'de aile içi şiddetin bir sorun olarak tanımlanmasında ve saptanmasında da kültürel zorluklar bulunmaktadır. Şiddet içeren davranışların çoğu normal tanımlanmasa bile “örf ve adetlere uygun ve eğitici” bir davranış biçimi olarak algılanması şiddeti bir nevi yasallaştırmaktadır. Ailede, komşuda veya yakınlarda şiddet uygulandığı bilinse bile, kişiler tarafından doğal bir davranış olarak

¹³ Araştırmalar sonucunda, kadınların şiddeti sadece fiziksel şiddet (dayak, tekme, saç çekme vb.) gibi algıladıkları kanısı ortaya çıkmaktadır.

nitelendirilmekte ve üzerine durmaya gerek olmadığı düşünülmektedir. Aile içi şiddetin kamusal alanda değil, kişilere ait “mahrem” özel yaşam alanında kullanılması yüzünden kamu vicdanının rahatsız olmaması da söz konusu değildir. Bu durumda şiddet içeren bir çok davranış açığa çıkmamakta ya da göz yumulmaktadır.

Türkiye’de aile içi şiddet olgusu ne kadardır? Eşlerinden veya ailenin diğer erkek bireylerinden dayak yiyen kadın sayısı nedir? Duygusal ve ekonomik şiddete maruz kalan kaç kadın vardır? Dövülen, duygusal veya cinsel istismara uğrayan çocukların sayısı nedir? İşte bu soruların kesin cevaplarını vermek çok zor olsa da, birçok gelişmiş ülkede olduğu gibi ülkemizde de özellikle son yıllarda ailenin korunması ve geliştirilmesi amacı ile çeşitli araştırmalar yürütülmekte ve ailelere destek olacak kurumlar açılmakta, ileri sürülen erken ve zorla evlendirme ile namus cinayetlerinin kadına karşı şiddet kapsamında yer alması, evlilik içi tecavüzün kadına yönelik şiddet türleri arasında yer alması, ve yasal düzenlemeler ön plana çıkmaktadır.

Türkiye’de ilk kadın hareketleri, 1987’de “kadının sırtından sopayı, karnından sıpayı eksik etmemek” atasözüne atıfla eşinden dayak yiyen hamile bir kadının açtığı boşanma davasını reddeden yargıca karşı kadınların ayaklanması ve yürüyüş yapması ile başlamıştır (Yıldırım, 1998).

17 Mayıs 1987’deki “Dayağa Hayır” yürüyüşü kadınların şiddete karşı ilk toplu tepkileri olmuş ve kadın hareketleri bu yıldan sonra hızlı bir şekilde artış yaşamıştır. Türkiye’de kadına yönelik şiddetin nedenlerinin belirlenmesi ve soruna çözüm getirilmesi için, şiddetin toplum tarafından nasıl sunulduğu, nasıl algılandığı incelenmelidir. Türkiye Nüfus Sağlık Araştırması¹⁴’na göre: çalışmaya katılan kadınların %39’unun kadının yemeği yakması, kocasına karşılık vermesi, parayı lüzumsuz yere harcaması, çocuklarının bakımını ihmal etmesi, cinsel ilişkiye girmeyi reddetmesi gibi durumlardan en az birinin gerçekleşmesinin, kocanın karısını dövmesi için haklı gerekçe oluşturacağını belirtmişlerdir. Doğu’da bu oran %49, Güneydoğuda da %50’nin üzerinde olduğu saptanmıştır.

Şiddetin açığa vurulması halinde de genellikle şiddet mağduruna yardım etmek yerine, “kol kırılır, yen içinde kalır” anlayışıyla aile birliğinin devam etmesi adına

¹⁴ Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü'nün hazırladığı bir araştırma: "Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2008

sessiz kalması tavsiye edilmektedir ya da kadın ailesini koruyamadığı ve/veya kocasına karşı itaatsizlikle suçlanmaktadır.

Kadınların ilk yıllarda eşlerinin değişeceğine inandıkları daha sonra da çevre baskısı, ekonomik nedenler, korku, meslek sahibi olmama gibi gerekçeler yüzünden eşlerini terk edemedikleri ancak şiddet çocuklarını da kapsadığında yardım aramaya karar verdikleri belirlenmiştir. Aile Araştırma Kurumu ve Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'nın araştırmasına göre dayak “terbiye” olarak algılanmaktadır. Kadınların çoğu yaşamları boyunca en az bir kez baba ya da koca şiddetiyle karşı karşıya kaldığı saptanmıştır. Yapılan çalışmalarda şiddetin kuşaklar arası sürmesi, çocuğun sosyal öğrenme yoluyla ailedeki şiddet davranışını rol model alması, çocuk eğitiminde ayağın yaygın olarak kullanılmasının kabul görmesi şiddetin nedenleri arasında olduğunu göstermiştir.

Cinsiyeti nedeniyle özellikle de Türk toplumunun kadına biçtiği rol ve beklentilerin sonucu kadınların insan hakları kapsamındaki birçok haklarını elde edememesi ve elde ettiği hakların da sıklıkla kullanamaması olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum da kadın sağlığı açısından şiddet sorunsalını -sürekli- hale getirmektedir. Kadına yönelik şiddete ilişkin çalışmalarda şiddet görme sıklığı, şiddet türleri yanı sıra diğer bir konu da çeşitli değişkenlerle şiddet arasındaki ilişkidir.

Arat ve Altınay (2008), yaptıkları çalışmada Türkiye’de her üç kadından birinin fiziksel şiddet yaşadığı ve kadının daha çok para kazanmasının dayak riskini iki kat arttırdığı belirlenmiştir. Aynı çalışmada kadınların öğrenim düzeylerinin artmasıyla fiziksel şiddet görme oranının düştüğü, okuma-yazma bilmeyen kadınların en az bir defa dayak yiyenlerin oranı %43, yüksek öğrenim görmüş kadınlarda ise bu oran %12’dir.

Kadına yönelik şiddetle ilgili oranlar yüksek olmasına rağmen konuyla ilgili 1998 yılında yürürlüğe girmiş 4320 sayılı “Ailenin Korunmasına Dair Kanun”dan yararlanma oranı düşüktür. Aile içi şiddet nedeni ile 1999 yılında açılan dava sayısı 1727’dir. 1999–2001 yılları arasında Türkiye genelinde açılan dava sayısının 7613’dür. Davaların çoğunun Ege Bölgesinde açılması ve 28 ilde de hiç dava açılmamış olması kadına yönelik şiddetin ve buna dair yasal farkındalığın olmadığını ortaya koymaktadır.

2.2.2. Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Türleri

“Başlık parası uğruna çocuk yaşta tanınmadığı birine satılan: töre, namus cinayetleri ve recme kurban giden: toprağından koparılıp göçe zorlanan: kendi istemediğı halde erkek çocuk uğruna 5-6 çocuk doğuran: evde, sokakta, kalabalıkta laf atılıp taciz edilen: baş örtüsü nedeniyle kamusal alanda dışlanan, eğitim hakkı elinden alınan: ev kadını sıfatıyla dört duvar arasına hapsedilen: cinsel kimliklerinden dolayı yok sayılan: emeğinin karşılığını alamayan: çocuklarının annesi, Ali'nin kızı, Mehmet'in karısı olarak anılmaktan kurtulamayan tüm kadınlar (<http://www.antimai.org>)”

aslında yukarıdaki paragrafta Türk kadınına yönelik tüm şiddet biçimlerine değinilmektedir.

Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu’nun yaptığı bir araştırmada (1994) ailelerin %34’ünde fiziksel şiddet olduğu ve kadınların hemen her yaş grubunda şiddete maruz kaldığı görülmüştür. Yine Kadın Dayanışma Vakfının araştırmasında kadınların sadece %3’ünün eşlerinden şiddet görmedikleri ifade edilmiştir. Çalışmada kadınların %21’i kocası tarafından tehdit edildiğini, %15’i hastanelik olana kadar dövüldüğünü, %8’i kesici-delici aletlerle tehdit edildiğini, %12’si kocası tarafından sürekli tehdit edildiğini, %41’i eşlerinin kendilerine aşağıladıklarını ve %12’si de eşlerinin bazen kötü davrandıklarını ifade etmişlerdir (Özaydın, 1998: 75).

Mor Çatı, 1990-1996 yılları arasında 1259 kadınla çalışmış ve %88.2 oranında kadının şiddete maruz kaldığını saptanmıştır. Ayrıca bu kadınların %68’i eşleri tarafından dövülmektedir(KSGM, 2006: 204).

Yine yapılan bir araştırmada Batı’da yaşayan erkeklerin %35.9’unun, Doğu’da yaşayan erkeklerin ise %56.7’sinin eşine itaat etmeyen kadının dövülebileceği fikrini onayladıkları bildirilmektedir (Arat, 1996:43-45). Bununla birlikte yapılan araştırmalar göstermektedir ki Türkiye’deki kadına yönelik şiddet türleri;

- **Fiziksel şiddet:** kadının eşi tarafından yaralanma ya da ölüme varan sonuçlar doğuran, fiziki bütünlüğünü tehlikeye sokan şiddet türüdür. Kadınların burunları, kulakları kesilmekte, kolları kırılmakta, gözleri morarmaktadır.

Tokat, tekme, yumruk atmak, itip kakmak, silkelemek, saçını çekmek, hırpalamak, boğazını sıkmak, kolunu bükme, kesici ve delici aletler ile ya da ateşli silahla yaralamak, kaynar su dökmek, vücudunda sigara söndürmek vb. gibi “bedene zor uygulama”, “bedensel zedelenme” ye neden olma ve “rahatça gelişmesini ya da tamamlanmasını engellemek üzere bazı doğal süreçlere, alışkanlıklara, vb. yersiz kısıtlamalar getirmelerden oluşur. Burada rahatlıkla fiziksel bulgulara ilişkin doktor raporu, tanık veyahut psikolojik raporla çok rahat bir şekilde şiddetin ispatı mümkündür.

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü'nün 1988' de yaptığı araştırmaya göre ülkemizde erkeklerin %44.9'unun itaatsizlik durumunda, eşlerini dövme hakkını kendilerinde gördükleri saptanmıştır. Yapılan bir çalışmada geçimsizlik nedenlerinin %53.42 erkeğin eşini dövmesi, %30.6 erkeğin çocuklarını dövmesi olduğu görülmüştür (Kılıç, 1999:2).

Fiziksel şiddet içerisine alabileceğimiz namus cinayetleri de büyük toplumsal sorunlara yol açmaktadır. Kültürel olarak onay gören, geleneği bozan aile bireylerine ve özellikle kadınlara yönelik bir şiddet eylemi olan namus cinayetleri, Ailede uysal ve namuslu rolünü zorlayan kızlara ve kadınlara karşı gerçekleştirilen bir şiddet türüdür. (Kocacık ve Çağlayandereli,2009: 26).

Türkiye'nin Namus Cinayetleri üzerindeki Avrupa Birliği görüşmelerindeki konu üzerinde taahhüdü şu şekildedir:

“Namus suçları ve zorla evlendirmenin kadına karşı şiddet kapsamında ele alınması. Hükümetlerin bu zararlı gelenek ve göreneklerin uygulanmasına son vermek için yasalar, politikalar ve eğitim programları gibi önlemleri geliştirmek, benimsemek ve eksiksiz uygulamakla ve yerel kadın gruplarıyla iş birliği yaparak bu zararlı geleneksel uygulama ve adetlerin kadınların insan haklarını nasıl ihlal ettiği konusunda toplumsal ve bireysel bilinci yükseltmekle yükümlü tutulması¹⁵”

¹⁵ PEKİN+5 deklarasyonu

EGM tarafından 81 ili kapsayan 2000-2005 yılları arasını baz alan 1091 cinayet olayı ile ilgili yapılan analiz çalışmaları sonucu:

Araştırma konusu cinayetlerde %29 oranla başı çeken, Namus sebebiyle çıkan cinayet olayları (322 adet) olmuştur. Bölge bazlı incelemede 212 olayın %19 oranla Marmara Bölgesinin ilk sırada olduğu ve bu bölgeyi %19 oran ve 209 olay ile Ege bölgesi izlemektedir (<http://www.asayis.pol.tr>)¹⁶.

- **Cinsel şiddet:** Kadını istemediği cinsel davranışlara zorlayarak tecavüz etmek, istemediği zaman ve istemediği yerde cinsel ilişkiye zorlamak, istemediği şekilde cinsel ilişkiye zorlamak, başkaları ile cinsel ilişkiye, para karşılığı başkaları ile cinsel ilişkiye girmeye zorlamak, doğurmaya veya doğurmamaya zorlamak, kürtaj yaptırmak ya da kürtaj yaptırmasına izin vermemek. Bu durumda da fiziksel bulgulara ilişkin doktor raporu, tanık veyahut psikolojik raporla ispatlanabilir. Cinsel şiddet genel olarak savunmasız kadınlara uygulanır.

Yaygınlaştırılmış bir deyimle “erkek döver de sever de”. Kadına karşı gelenekleştirilmiş şiddet hakkını da istediği zaman kullanan erkek, sevmenin, aşkın cinsel duyguların çerçevesini tek yanlı belirler. Kadına erkeğin çerçevesini belirlediği kaderine razı olmaktan başka bir seçeneği yoktur (Karabağ, 2005:10).

Kadın dayanışma merkezinin 9 merkezde yaptığı bir çalışmada kadınların %50’sinin sözel, %47.9’unun fiziksel ve %18.5’inin cinsel şiddete maruz kaldığı saptanmıştır (Ayaz vd., 2007).

Ülkemizde karşılaşılan cinsel şiddetin en önemli göstergelerinden biri de Ailenin, ya da yeni eşin zorlaması ile yapılan bekaret kontrolleridir. Kişi başkaları tarafından rızası dışında kontrole zorlandığında savcılık onayı olmadan bekaret kontrolü kaldırılmıştır. Fakat, doktor, hemşire veya diğer sağlık personelinin gerekli olmadığı halde kişinin cinsel organlarını muayene etmesi veya profesyonel olmayan uygunsuz şekilde

¹⁶ Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı Töre Ve Namus Cinayetleri Raporu. Yine aynı rapora göre makdullerin doğum yerleri bölge bazlı incelendiğinde, en büyük oranın doğu Anadolu bölgesi (%19) ve onu takip eden güneydoğu Anadolu bölgesinin (%17) ilk sıralarda yer aldığı dikkat çekmektedir.

dokunması cinsel tacize girdiğinden kişi istemediği takdirde asla kızlık zarı muayenesi yapılmaması gerekmektedir.

- **Ekonomik Şiddet:** Para vermemek ya da kısıtlı para vermek, parasını elinden almak, mallarını elinden almak, çalışmasına izin vermemek. Bu durumda da tanıkla veyahut psikolojik raporla ispat mümkün olan şiddet türüdür. Ülkemizde Ekonomik Şiddet denince ilk akla gelen kadının çalışmasına engel olunması ya da kadının parasının elinden alınması olmaktadır.

Kadınların çalışma nedenlerinin başında aileye ikinci bir gelir sağlama amacı ve eğitim seviyesinin yükselmesinden doğrudan etkilenen çalışma talebi vardır.

Eğitim seviyesi yükselen kadın, meslek edinme, moral, motivasyon, kişisel tatmin, bağımsız bir kişiliğe kavuşma, yeni sosyal ilişkiler içinde olma ve geleceğini güvence altına alma gibi nedenlerle işgücü piyasasına katılmaktadır.

Çalışmak, yani kamusal alana çıkmak kadın özgürlüğünün teminatını oluşturmaktadır. Kadın özgürlüğünün teminatı ekonomik özgürlüktür. Ekonomik özgürlüğünü eline alan kadın, kocasının ayakları üzerine değil, kendi ayakları üzerine duran kadındır (Demir, 1997: 51).

Kadının çalışması konusunda kasabalarla kentler arasında önemli bir tavır alma ayrımı göze çarpmaktadır. Büyük kentlerde kadının kamu kesiminin her alanında çalışması doğal karşılanırken, kasabalarda kadının çalışması olumsuz bir tavırla ele alınır. Özellikle 35-34 yaş arasındaki erkekler grubu, kadınların çalışmasına kendilerine rakip olmaları ve yaygın işsizlik yüzünden karşı çıkmaktadırlar. Kasabalarda kadının ancak öğretmen, hemşire, terzi, ebe gibi meslek edinmesi hoş görülmektedir (Arat, 1996:127).

- **Duygusal şiddet:** Duygusal şiddet, duyguların ve duygusal gereksinimlerin; zorlamak, aşağılamak, cezalandırmak, öfke, gerginlik boşaltmak amacıyla karşı tarafa baskı uygulayabilmek için tutarlı bir şekilde istismar edilmesi, bir yaptırım ve tehdit aracı olarak kullanılması anlamına gelmekle birlikte, duygusal şiddete ilişkin bazı davranış şekilleri şunlardır:

- Sevgi, şefkat, ilgi, onay, destek gibi duygu ve duygusal ihtiyaçların göz ardı edilmesi, küçümsenmesi,
- Dine, ırka, dile, kültürel gruba veya geçmişe ait değer verilen inançların aşağılanması veya onlara aykırı davranmaya zorlanması,
- Kadının maddi ve manevi destek alabileceği kurum ve kişilerden soyutlanmasına yönelik olarak arkadaş ve aile bireylerinin sürekli aşağılanması, görüşmenin denetlenmesi ve engellenmesi,
- Evden kovulma veya evden ayrılmakla tehdit edilmesi şeklinde sıralanabilir

Eşin, tehdit etmesi, değersiz hissettirmesi, kadının yaptığı her işe kusur bulması, ona takma isimler takması ve aile bireylerinin yanında bu isimle çağırması, yapılan her işte onay istemesi yada kontrol etmesi gibi eylemler duygusal şiddeti ifade etmektedir.

Kadın, duygusal şiddeti eşinden önce, ilk olarak baba evinde görmektedir. Beşik kertme, kumalık sistemi, değişik usulü evlilikler, berdel, kayınla evlenme, baldızla evlenme, zorla kaçırma, kızın kendinden çok büyük biri ile evlendirilmesi, kızın kendinden çok küçük biri ile evlendirilmesi, çok küçük yaşta kız evlendirme, yakın akraba ile evlenme gibi çeşitleri olan evlilik türlerinde kadının söz söyleme hakkının bile olmaması, kadının gelecek yaşamını istemediği biri ile birleştirmek zorunda bırakılması özellikle Karadeniz ve güneydoğu Anadolu bölgelerimizde sık rastlanır türlerdendir.

“Ülkemizin bazı yörelerinde kızları evlenecek çağa gelmiş kişiler birbirlerine: ne var ne yok, iyi misin? Dedikten sonra, aynı doğallıkla “kızını sattın mı?” Diye sorarlar. Bu laf, hal hatır sormak kadar doğal bir soru biçimine dönüşmüştür ve kimseyi rahatsız etmemektedir. Çünkü kız çocuklarının ailenin malı olarak görünmesi ve yine mal gibi satılması doğallaşmıştır. Günümüzde bir çok yörede aynı gelenek sürmekle birlikte, bazı yörelerimizde de ağız alışkanlığı olarak kalmıştır.

Peki kız gerçekten satılıyor muydu? Kızın evliliğine karar verilmesinin arifesinde, aile meclisinde konuşmalar şöyle seyreder.

-Bu gün pazarlığı yaptık, sözü kestik.

-Kısmetmiş, demek ki başlıkta anlaştık, hayırlı olsun

- (Oğlanın ailesini kastederek) artık gerisi onlara kalmış, hayrını görürler inşallah” (Yılmaz, 2007:20-21).

2.2.3. Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Nedenleri

Türkiye’de aile içi şiddetin farklı nedenleri vardır. Bunlar,

- **Ekonomik Nedenler:** Şiddete maruz kalan kadınların sığınacak başka yerlerinin olmaması, ailelerinden kabul görmemeleri ya da kabul görünmeyeceklerini düşünmeleri, maddi anlamda yetersiz olmaları ve geçimlerini kendi başlarına idame edememeleri, kendileri ve çocuklarının yiyecek ve yiyeceklerinin temininde zorlanacak olduklarını düşünmeleri, barınma ihtiyacını karşılayamamaları gibi nedenlerin dışında, erkeğin de aynı nedenlerle şiddet gören kadının kendisine muhtaç olduğunu bilmesi, şiddeti doğuran ve süreklilik sağlayan nedenlerin başında yer almaktadır.
- **Sosyal Nedenler:** Kadının şiddete bakış açısı yaşadığı toplumun kültürüne, sosyo-ekonomik düzeyine ve farkındalığına göre değişmektedir. Kadınların çoğu şiddet dendiğinde, sadece şiddet türlerinden fiziksel şiddeti şiddet olarak bilmeleri, diğer şiddet türlerine maruz kalsalar bile şiddet olarak algılamamaları veya eşlerinin kıskanma/sıkıntıda olma vb. gibi nedenlerle şiddeti meşrulaştırıp şiddet içerisinde değerlendirmemeleri, şiddetin gelecek zaman içerisinde kendilerine yeniden yönelmesine neden olmaktadır. Ülkemizde yapılan bir araştırmada: evli kadınların eşleri tarafından cinsel birlikteliğe zorlanmalarını, cinsel şiddet olarak nitelendirmediklerini gösteriyor.
- **Kültürel Nedenler:** Şiddet, toplumun ve bireylerin kültürel değerleri üzerine şekillenmektedir. Bu nedenle şiddet kullanımı, toplumun benimsediği ve meşru gördüğü bir amaç için gündeme geldiğinde o davranışın şiddet olarak algılanıp algılanmaması da oldukça güç olmaktadır (Rittersberger,1998). Birçok toplumda kadına şiddet uygulanması kabul edilir bir davranış olarak

algılanmakta ve evliliğin sıradan bir özelliği olarak görülmektedir. “kocamdır, döver de severde” mantığı ile şiddet kabul görmektedir.

- **Bireysel nedenler:** Bireylerin özelliklerine bağlı olarak gelişen nedenler.

Kadının ülkemizdeki aşağılanması bir çok atasözü ve deyim içerisinde yerini almıştır. Erkeğin korkak olduğunu düşündüklerinde “karı gibi”, yine sözünden cayan biri için “karılık etmek” gibi deyimler kullanılarak, kadın toplum içinde küçük düşürülmüştür.

Şiddete uğrayan kadınlar için güvenilir, ciddi destek sistemlerinin olmaması ve şiddete yönelik yasal düzenlemelerde yetersizliklerin olması şiddetin artmasına katkıda bulunmaktadır (<http://eskiweb.cumhuriyet.edu.tr>).

2.2.4. Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddette Eşler Arası Rol Özellikleri

Şiddete uğrayan kadınlar ve şiddet uygulayan erkeklerin bir takım ortak özelliklerinin olduğu bilinmektedir. Uygulayıcı ve maruz kalan kadınların genel özelliklerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

2.2.4.1. Aile İçi Şiddete Uğrayan Kadınların Genel Özellikleri

Yapılan araştırmalara göre aile içi şiddete maruz kalan kadınların özellikleri sınıflandırılmıştır.

- Yetersiz özgüven: bu kadınlar kendilerini yetersiz, güvensiz ve değersiz bulan kadınlardır
- Aşırı bağımlılık: evlilikte şiddete uğrayan kadınların yüksek bağımlılık ihtiyacı taşıdıkları saptanmıştır
- Depresyon: evlilikte şiddete uğrayan kadınlar bu durumda çoğu kez depresyona girmektedirler
- Aşırı sorumluluk yüklenme: şiddete başvuran erkeklerin aksine şiddete uğrayan kadınların bu durumdan ötürü aşırı derecede kendilerini sorumlu tuttuğu görülmektedir.

- Geleneksel cinsiyet rollerine duyulan inanç: tıpkı erkekler gibi şiddete uğrayan kadınların da kadın-erkek rollerine ilişkin çok geleneksel bir bakış açısına sahiptirler (Arıkan'dan aktaran Vatandaş,2004:36).

2.2.4.2. Aile İçi Şiddeti Uygulayan Erkeklerin Genel Özellikleri

Şiddete başvuran erkeğin özelliklerine ilişkin bazı araştırmaların ortaya koyduğu sonuçlar ise şöyledir.

- Düşük özsaygı: evlilikte şiddet, kocanın güçsüzlük e yetersizlik duygularını yenme ve öz saygıyı bulma çabası olarak görülür.
- Bağımlılık: evlilikte şiddet erkeğin karısına duyduğu ihtiyacı yok etmek amacıyla yaptığı bir girişim ya da engellemeye karşı bir atak olarak görünür
- Alkol kullanımı: şiddete başvuran erkekler arasında alkol kullanımını yaygın olduğu saptanmıştır.
- Şiddet davranışı ile ilgili sorumluluk üstlenme: evlilikte şiddete başvuran kocalar bu eylemlerinden ötürü çoğunlukla kendilerini sorumlu tutmazlar.
- Geleneksel cinsiyet rollerine uyulan inanç: bu erkekler eşlerini dövebilecekleri, zaten toplumun kendilerine bu hakkı verdiğini düşünmektedirler (Arıkan'dan aktaran Vatandaş, 2004:35-36).

2.3.Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Düzenlemeler Ve Projeler

2.3.1. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Önlenmesinde Kadın Kuruluşları

Ülkemizde kadınların sesi 1980'li yıllarda kamusal alanda duyulmaya başlanmıştır. 1990'lı yılların başında kendi STK'larını kurmayı başaran kadınlar devlet politikalarını yönlendirmeye çalışarak kadına karşı şiddette devlet ayağının dinamikleşmesini sağlamışlardır. 1980'lerde devlet karşıtı söylemleri ile devletle herhangi bir işbirliğini reddeden kadınlar 90'lı yıllarda devlet kurumlarını kullanarak kadına karşı şiddet söylemleri geliştirmeyi başarmışlardır.

Ülkemizde 80'li yılların kadınlarının başarılı çalışmaları sayesinde kadın sorunları önem kazanmış, oluşturulan duyarlılık ile birlikte kadın hareketleri ve kadın kuruluşları ortaya çıkmaya başlamıştır. Gün geçtikçe su yüzüne çıkan kadın sorunları nedeniyle sayıları ve çeşitleri hızla artan ve kadın kuruluşları adını alan örgütlenmeler yaygınlaşmıştır. Bu örgütlerin siyasi arenada kadın haklarının konuşulmasını sağlaması ile birlikte, BM tarafınca oluşturulan “Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)”, imzalanarak 1986 yılında yürürlüğe girmeyi başarmıştır.

İstanbul'da 1984'te Kadın Çevresi, 1987'de Ayrımcılığa Karşı Kadın Derneği kurulmuş, Ankara'da Perşembe Grubu 1987'de bir araya gelmeye başlamıştır. 1987'de yayına başlayan Sosyalist Feminist Kaktüs Dergisi 1990'da kapanmıştır (Ağçay, 2009:37).

1980 sonrası gelişen kadın hareketi özellikle kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet üzerinden yürütülen kampanya ve örgütlenmeler düzenleyerek güç kazanmıştır.

1990'lı yıllardan itibaren şiddet mağduru kadınlara yönelik çeşitli hizmetler, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, Kadın Dayanışma Vakfı, Kadınlarla Dayanışma Vakfı, Kadın Merkezi Vakfı, Adana Kadın Dayanışma Merkezi Ve Sığınma Evi, Van Kadın Derneği, Kırkörük Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kooperatifi gibi STK'larca yürütülmektedir. Bu kuruluşlar tarafından danışma merkezlerinde hukuki ve psikolojik destek ile sığınma evlerinde barınma olanağı sağlanmakta; aile içi şiddet konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesi için kampanyalar; hizmet sunucularına yönelik eğitim programları ve mevzuatın kadınlar lehine güçlendirilmesi yönünde çalışmalar sürdürülmektedir (KSGM, 2007:17).

Ülkemizde şiddete uğrayan ya da uğraması muhtemel gözü ile bakılan risk grupları içinde bulunan kadınlara yönelik olarak SHÇEK'e bağlı 20 kadın konuk evi ile birlikte STK'larca ya da çeşitli Belediyelerce yönetilen 20 sığınmaevi hizmet vermektedir.

2.3.2. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemek İçin Hukuki Düzenlemeler

Kadına yönelik aile içi şiddetin önlenmesi amacıyla 1998 yılında yürürlüğe giren 4320 sayılı “Ailenin Korunmasına Dair Kanun” da kadına yönelik aile içi şiddet ilk kez hukuki bir metinde tanımlanmıştır.

Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele konusunda, ülkemizde özellikle son yıllarda çok önemli çalışmalar yürütülmektedir. Bu alanda kaydedilen önemli gelişmelerden biri de kadına yönelik şiddetle mücadeleyi bir devlet politikası haline getiren 2006/17 sayılı “Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler” konulu başbakanlık genelgesidir. Söz konusu genelgeyle bu alanda yürütülen çalışmaların koordinasyon görevi KSGM’ ye verilmiştir.

Bunun yanı sıra KSGM tarafından 2005 yılı Türkiye’nin AB’ye katılımı öncesi mali işbirliği politikası kapsamında 2006-2008 yılları arasında “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Yaygınlaştırılması Projesi” yürütülmüştür. Bu projenin bileşenlerinden biri olan “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele” ile ilgili çalışmalar AB komisyonunun mali katkısı ve BM- Nüfus Fonunun teknik desteği ile gerçekleştirilmiştir.

Aile içi şiddetin genellikle mağduru olan ve korunması gereken kadına yönelik şiddet genel olarak toplumların erkek egemen yapısından kaynaklanmaktadır. Erkeğin ataerkil geleneklerden kaynaklanan aile içindeki üstün konumu, şiddeti besleyen en önemli etkenlerdendir.

Devletin Temel Amaç Ve Görevleri Başlıklı Anayasanın 5. Maddesine göre devlet, kişilerin ve toplumun huzur ve mutluluğunu sağlamak için temel hak ve hürriyetlerini sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmak ve maddi manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmakla görevli olduğu düşünülürse, şiddeti doğrudan ya da dolaylı olarak yasaklayan hukuksal düzenlemelerin nispeten mevcut olduğu kasına varılmaktadır.

2002 yılında yürürlüğe giren Yeni Medeni Kanun’un 2005 yılında Yürürlüğe Giren Yeni Ceza Kanunu’nun gerek hazırlanması ve gerekse yasalaşması, kamu kurum ve

kuruluşların yanı sıra kadın konusunda çalışmalar yürüten sivil toplum kuruluşlarının ve meslek örgütlerinin yoğun çabası ile işbirliği ie gerçekleştirilmiştir.

Alanda atılan en önemli adım 2005 tarihli “töre ve namus cinayetleri ile kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetin sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi” amacıyla bir komisyon kurulmasıdır (KSGM, 2007).

BÖLÜM 3. ÇALIŞAN KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDET: İSTANBUL'DA BİR ARAŞTIRMA

3.1.Araştırmanın Konusu, Amacı ve Önemi

3.1.1.Araştırmanın Önemi

Şiddet çok yönlü etkileri olan bir olgudur. Sadece maruz kalan değil, aslında şiddeti uygulayan da şiddetten etkilenmektedir. Şiddetin aile içinde yaşanıyor olması Sosyalleşme sürecinde şiddet öğrenimi konusunda önemli etkiler doğurmaktadır.

Şiddetin var olduğu ailelerin çocukları anne-babalarının davranış kalıplarını öğrenip uygulamaya eğilimlidirler. Ailede ilk sosyalleşme sürecinde meydana gelen bazı negatif etkili etkenler ile çocukların şiddet eğilimleri arasında bir ilişkiyi doğurur.

Aile içi şiddete maruz kalan kadınlarla birlikte, buna şahit olan özellikle çocukların da gelecek yaşamlarında duygusal ve davranışsal çeşitli problemler sergiledikleri gözlenmiştir. İşte bu nedenlerle araştırmanın aile içi şiddet olgusu önem kazanmaktadır.

Bu araştırma Türkiye’de kadının durumunu iyileştirmek amacıyla, şiddetin çalışan kadın üzerindeki etkilerinin ortaya konması, kadın sorunlarına yeni bir bakış açısı getirmesi ve çalışan kadına yönelik aile içi şiddet alanında yapılan araştırmalardan biri olması bakımından önem arz etmektedir.

Türkiye’de kadın statüsünü iyileştirmek amacıyla, kadına yönelik olumsuz davranışları, toplumun yapı taşı ve gelecek toplumlara yetiştiren “aile içi ilişkiler” içinde incelemek önem taşımaktadır.

Kadının çalışıyor konumda olması, şiddetin aile içinde olmaması gerektiğini göstermesi gerekir. Fakat çalışan kadının da şiddete maruz kaldığı ve ekonomik anlamda yeterliliği elinde bulunan kadının aile içinde, eşi tarafından şiddete maruz bırakıldığı göstermektedir ki kadının çalışması aslında şiddeti ondan uzak tutmamaktadır.

Çalışan kadınların maruz kaldığı şiddetin türlerinin, boyutunun ve sıklığının belirlenmesi konu literatürüne katkılarda bulunacaktır.

3.1.2.Araştırmanın Konusu

Aile, hem bir sosyal grup ve kurum, hem de sosyal sistem olarak çeşitli yönlerden ele alınıp işlenmelidir. Toplumunu bir insan vücuduna benzetirsek aile de bu vücudun hücrelerini oluşturur. Bütün toplumlarında aile fert için hayat merkezidir. Kişinin içinde bulunduğu en önemli ve en asli gruptur. Bu nedenle de toplum içinde stratejik bir öneme sahiptir. Aile toplum için sosyal bir kurum olduğundan kişi ile toplum arasındaki iletişim bağlarını kuran bir organizasyon olmaktadır. Aile ve toplum bu nedenle etkileşim halindedir.

Ailenin toplum açısından önemi dolayısıyla ailede meydana gelen bazı değişiklikler toplumu, toplumda meydana gelen bazı değişiklikler de aileyi doğrudan etkilemiştir. Modernleşme ile birlikte kadının kocası karşısında haklarını kazanımı sayesinde, bir zamanlar sadece erkeklerin egemenliği altında bulunan entelektüel, ekonomik, sosyal ve politik alanlarda kadınları görmemizi sağlamıştır. Günümüzde eve maaşlarını getiren kadınlar vardır. Kadınlar yasaların desteklemesi ve eğitim seviyelerinin artmasıyla ekonomik özgürlüklerine kavuşmalar da yine de aile içi şiddete maruz kaçmakta ve maruz kaldığı şiddeti aile dışına aktarmakta çeşitli nedenlerle zorluk çekmektedirler.

Bireyler arasında şiddet yönü güçlüden zayıfa doğrudur. Bu durumda güçlü karşısında güçsüz olan kadın şiddete maruz kalmaktadır. Genel kanıya bakıldığında toplumda ekonomik özgürlüğü olmayan kadınların şiddete maruz kaldıkları kabul edilmektedir. Fakat gerçekte sadece düşük statülü kadınlar değil, çalışan, meslek sahibi, kariyerli kadınlar yani ekonomik özgürlüğe sahip olan kadınlar da şiddete maruz kalmaktadırlar. Bu çalışmada, çalışan kadının şiddete neden ve nasıl maruz kaldığı, hangi şiddet türüyle karşı karşıya olduğu sorularına cevap aranacak ve bu durumla başa çıkma yöntemleri araştırılacaktır.

Şiddet vakalarında aile içi şiddet boyutunun nasıl oluştuğu ve bu olgunun yapılaşmasında kadın çalışmasının etkisini araştırmak bu çalışmanın temel amacıdır. Diğer bir deyişle aile içi şiddet olgusu ile kadının çalışma yaşamına girmesi arasında bir ilişki bulunup bulunmadığı, varsa bu ilişkinin yönünün tespiti ve ailenin ekonomik göstergelerinin aile içi şiddet üzerinde etkisi veya rolünün ne olduğu veya olabileceği sorularına cevap aranmaktadır.

3.1.3.Araştırmanın Amacı

Hızla değişen toplumsal yapının da mevcut kadın problemlerine ek problemler getirdiği bir gerçektir. Kültürün kuşaktan kuşağa aktarılmasında, ailede sosyalleşme sürecinde en önemli rolü oynayan kadının statüsünü geliştirmek amaçlanmaktadır.

Bu çalışmada çalışan kadına karşı saldırgan davranışların nedenleri ortaya çıkarılmak istenmekte ve gerekli tedbirlerin alınması için kadın politikaları bulma amaçlanmaktadır.

Kadının ailede ve toplumdaki değerinin iyileştirilmesi, çevresi ile sağlıklı ilişkiler kurarak hem kendisine ve hem de aile bireyelerine, böylelikle de topluma yararlı olması amaçlanmaktadır.

Kadının çalışması, özgürlüğünü elinde barındırması ve güçlenmesi açılarından büyük önem arz etmektedir. Ekonomik özgürlüğünü eline alan kadının, şiddete bakış açısı, şiddet karşısındaki tutumu ve aslında neden şiddetle yüz yüze geldiğinin öğrenilmesi amaçlanmış, kadının çalışmasının şiddeti önleme açısından pozitif etkisinin olup olmadığı araştırılmıştır.

Araştırmanın amacını şöyle ifade etmek mümkündür:

- Kadının çalışması, gelir sahibi olması, kadına yönelik aile içi şiddeti önleyip önlemediği
- Aile içi şiddetin kadın boyutunun çalışan kadında nasıl meydana geldiğini ve kadının iş yaşamının şiddetten etkilenip etkilenmediğini, etkileniyorsa nasıl etkilendiği ya da şiddetin çalışan kadına nasıl etki yaptığını araştırmak
- Çalışan kadın ile çalışmayan kadının uğradığı şiddet türünde değişiklik olup olmadığını araştırmak
- Şiddete maruz kalan çalışan kadının şiddet sonrasındaki davranışlarını araştırmak

3.1.4.Temel Problemler

Araştırma sürecinde yukarıdaki problemlerin cevapları araştırılacak ve doğruluklarının olup olmadığı sınanacaktır.

- Araştırmaya katılan deneklerin olgusal durumları (yaş, aylık gelir düzeyi, eğitim seviyesi vb.) ile aile içi şiddete ilişkin tutum ve davranışları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Aile içi şiddetin ortaya çıkışında, sosyal, biyolojik, psikolojik ve ekonomik nedenlerden hangileri daha etkin rol oynamaktadır?
- Yaşanılan şiddetin, denekler üzerinde yoğunluk ve anlamlılık düzeyi ile ekonomik durum arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Şiddete maruz kalan kadınların öğrenim seviyeleri nedir?
- Kadına yöneltilen şiddet ile eşin öğrenim düzeyi arasında anlamlı bir bağlantı var mıdır?

3.1.5. Araştırmanın Yöntemi Ve Kapsamı

Araştırmada temelde nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış mülakat ve gözlem tekniği kullanılmıştır. Araştırma evreninin sektör ve görevlerin çok çeşitlilik arz etmesinden dolayı mülakat yöntemi seçilmiştir. Araştırmaya 60 çalışan, eğitilmiş, gelir sahibi, evli ve evliliği süresince şiddet türlerinden en az birine maruz kalmış ve aynı zamanda da en az son bir yıldır çalışan kadınlar katılmış ve görüşmeler 06.10.2008-23.08.2009 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

3.1.6. Araştırma Süreci

Araştırmanın amacı kapsamında kadın kuruluşlarıyla ön görüşmeler yapılmıştır ve şiddete uğrayan kadınlara ulaşabilme imkanı araştırılmıştır. Şiddete uğrayan kadınlar tespit edilmiş, randevular alınmış ve 06.10.2008-23.08.2009 tarihleri arasında görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Kadın çalışanların iş yoğunluğu sebebiyle öncelikle randevu talebiyle kişilere ulaşılmış daha sonra belirlenen zamanlarda görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiş ve mülakatlar verilen cevaplara göre yaklaşık 30-60 dakika zaman almıştır.

Yapılan görüşmeler mülakat formu çerçevesinde gerçekleşmiş ve konuyla ilgili olarak kişilerin mülakat sırasındaki davranışları ve konuşma sırasında açıkladıkları düşünceleri gibi unsurları da not edilmiştir.

Böylece aile içi şiddetin var olduğu ailelerde, kadının çalışmasının şiddeti etkileyip etkilemediği başta olmak üzere, bazı değişkenlerin şiddet olgusu ile birlikteliği tespit edilmiş ve bu olgunun ortaya çıkışında kadının ve eşinin kişisel özellikleri yanında aile yapısı ve ilişkilerine ilişkin bazı değişkenlerin önemi de test edilmiştir.

3.1.7. Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri literatür taraması ve yarı yapılandırılmış mülakat yönetimiyle¹⁷ önceden araştırmacı tarafından belirlenmiş sorular gözlemcilerle yönlendirilmiştir. Araştırmanın temel amacına uygun olarak hazırlanan toplam 61 soru kaynak gruplara birebir görüşmelerle yöneltilerek elde edilen cevaplar, görüşmeler esnasında gerçekleştirilen gözlemlerle birlikte mülakat formlarına elde edilen bulgular olarak eklenmiştir.

3.1.8. Araştırmanın Kısıtları

Araştırmada elde edilen sonuçlar örnekleme sınırlıdır ve bu sebeple tüm çalışan kadınlara genellenememektedir.

Aile içi sorunların özellikle özel hayat, özel hayatın gizliliği, ailenin mahremiyeti gibi nedenlerle aile içinde kalması, yaşantının deşifre edilmesi nedeni de bilgilerin elde edilmesi önünde engel oluşturan nedenlerden en önemlisi olmuştur.

Araştırmanın bir diğer kısıtını ise şiddetin tanınmıyor ya da tüm türlerinin bilinmiyor olmasıdır. Şiddet denildiğinde ilk akla geleninin fiziksel şiddet olması, kadınların diğer şiddet türlerine maruz kalsalar dahi bunları şiddet sınıfına koymaması, bir diğer deyişle şiddet kavramını tanımamalarından kaynaklanan nedenler de araştırma için önem derecesi büyük sorunları teşkil etmektedir.

Mülakat yönteminin kullanıldığı her çalışmada olduğu gibi, gözlemcileri saptamak, birebir iletişim kurmak, gözlemcilerin çalışması dolayısıyla randevu ayarlamak ve

¹⁷Yarı yapılandırılmış mülakat yöntemine göre, sorular daha önceden belirlenmiş ve kısıtlı zaman içerisinde konunun dağılması engellenmiştir. Amaç görüşülen bireylerin verdikleri bilgiler arasındaki paralellik ve farklılığı saptamak ve buna göre karşılaştırma yapmaktır. Mülakat seçimindeki amaç ise; kişilerin sorular üzerindeki anlık değişimlerinin izlenmesidir.

görüşmeleri gerçekleştirmek için geçen zaman araştırmanın önemli kısıtlarından birini oluşturmaktadır.

Mülakat yönteminin tipik sorunlarından birisi, görüşmek istenen bireylere ulaşma güçlüğüdür (Yıldırım, 2000:100). Gözlemcilerin çalışıyor olması, ailelerinin olması ve diğer pek çok etken bireylere ulaşmayı güçleştirmiştir. Araştırmaya katılan kişileri evli ve çalışan kadınlar oluşturduğu için zamanlama problemi ile karşılaşmıştır.

3.1.9. Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın örneklemini, İstanbul ilçelerindeki kamu ve özel sektör kuruluşlarında çeşitli birimlerde görev yapan, evli ve evliliği süresince şiddet türlerinden (fiziksel, sözel-duygusal, ekonomik, cinsel) en az birine maruz kalmış kadınlar oluşturmaktadır.

Kadınların şiddet gördüklerini açıklayamamaları, toplumsal baskının oluşmaması ya da aciz görünmemek için aile içinde kalması, örnekleme daraltmaktadır.

Tesadüfi örneklem yöntemi kullanılan bu çalışmada, örneklemin küçük olmasından dolayı araştırma sadece yönetici kadınlarla mülakat yapılmak amaçlanmış fakat bu konumdaki kadın yöneticilerin sayısının az olması ve yukarıda sayılan kısıtlar sebebiyle orta ve alt kademe çalışanlar da araştırmaya dahil edilmiştir.

Araştırmada kamu ve özel sektör farklı sektör ve kuruluşlardan alt, orta ve üst kademe çalışanları kaynak grup olarak ele alınmıştır. Evli ve çalışan kadınların aile içi şiddete maruz kalıp kalmadıklarını incelemek amacıyla özel ve kamu olmak üzere değişik meslek gruplarından kadın çalışanlara ulaşılmaya çalışılmıştır.

3.2. Araştırmanın Bulguları

Yapılan araştırma sonucunda elde edilen bulgular, “araştırmaya katılanların demografik özellikleri”, “eş ile ilgili özellikler” ve “kadının şiddet hakkındaki düşünceleri” olmak üzere üç başlık altında ele alınıp incelenmiştir.

3.2.1. Demografik Bilgiler

Araştırmaya katılan kadın çalışanların demografik özelliklerini belirlemek, diğer verilerin değerlendirilmesi için gerekli görülmektedir. Bu çerçevede kadınların yaşı, eğitim durumları, aile tipi, eş ile ilgili bilgiler ve şiddet bilgileri etrafında belirlenmeye çalışılacaktır.

3.2.1.1.Yaş

Araştırmaya katılan 60 kadın çalışanın yaş dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Kadın Çalışanların Yaş Durumu

Yaş Aralıkları	Kişi Sayısı	%
18 – 25 Yaş	2	3,3
26 – 35 Yaş	27	45
36 – 45 Yaş	25	41,6
46 – 55 Yaş	6	10

Tabloyu incelediğimizde 60 çalışan kadın içerisinde şiddete maruz kalan kısmın %45'lik oran ile 26-35 yaş aralığındaki kadınların şiddete maruz kalma oranlarının daha yüksek olduğu görünmekte, bunu %41,6'lık dilim ile 36-45 yaş arasındaki kadınların takip ettiği gözlemlenmektedir. 18-25 yaş arası kadınların yeni evli oldukları düşünülürse, kadınların şiddet ile evliliklerinin ilk dönemlerinde tanışmış oldukları anlamaktayız. Şiddet ile kadınların ne zaman tanıştıklarına ilerleyen konularda yeniden değinilecektir.

Kadınların kendilerine yöneltilen saldırıları kışkırttıkları görüşü yaygındır. Oysa kadınların bu tür davranışlardan özellikle kaçındığı, kocasının istek ve beklentileri doğrultusunda hareket ettikleri dikkat çekmektedir.

Araştırmaya katılan kadınların kendilerinin sinirli olma sıklıkları sorulduğunda, kadınlardan gelen cevaplar doğrultusunda, %30'unun sakin, kolay kolay sinirlenmedikleri, %55'inin bazen sinirli olduğu, %15'inin ise genelde sinirli olduğu ve çabuk sinirlenebileceği verileri elde edilmiştir.

Kadınların verdikleri cevaplar doğrultusunda, şiddet ile asabiye arasında doğrusal ilişkinin olduğu varsayımından yola çıkarak yapılan değerlendirmeler sonucunda;

- Kadınlardan bazen sinirli olduklarını söyleyenlerin (%55) gördükleri şiddet türleri başta fiziksel olmak üzere, sözel, duygusal ve cinsel şiddet olduğu gözlemlenmiş olup, şiddeti ilk görüş zamanları ise evlilik öncesi ve evliliğin ilk günleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

- Nadir sinirlendiklerini söyleyen kadınların ise karşılaştıkları şiddet biçiminin duygusal şiddette yoğunlaştığı gözlemlenmiştir.

3.2.1.2. Eğitim

Araştırmaya katılan kadınların eğitim durumları incelendiğinde, kadın çalışanların %31,6'sının ilköğretim, %23,3'ünün lise ve dengi okul, %15'inin meslek yüksek okulu, %21,6'sının üniversite mezunu, %8,3'ünün ise yüksek lisans ve üstü olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan kadınlar arasında kadınların en az 8 yıllık temel eğitimi almış olmaları dikkat çekmektedir.

Tablo 2. Eğitim Durumu

Eğitim Durumu	Kişi Sayısı	%
İlköğretim	19	31,6
Lise	14	23,3
Meslek Yüksek Okulu	9	15
Lisans	13	21,6
Lisansüstü	5	8,3

Araştırmaya katılan kadın çalışanların şiddet görme oranları ve eğitim seviyeleri karşılaştırıldığında, eğitilmiş kadınların da şiddete en az eğitimsiz kadınlar kadar maruz kaldıkları gözlemlenmekle birlikte, %30 oranında kadın çalışanın lisans mezunu olmaksızın aile içi şiddete maruz kaldıkları anlaşılmaktadır (Tablo 2).

3.2.1.3. Mesleki durum

Araştırmaya katılan kadın çalışanların farklı sektörlerden olduğu tablo 3'ten görünmekle birlikte, çalışan her bin kadından ancak 9'unun işveren pozisyonunda olduğu ülkemizde, yönetici kadınların zamanlarının sınırlı olması, ve yönetici kimlikleri nedeniyle aile içi şiddete maruz kaldıklarını açıklayamamaları gibi kısıtlamalar nedeniyle işçi sınıfı kadın çalışanların oranının yüksek olması her ne kadar kaçınılmazsa da, hizmet sektörü, uzman meslek grubu ve dahası yönetici grupların bile şiddete maruz kaldıkları gözlemlenmektedir.

Tablo 3. Meslek

Meslek	Kişi Sayısı	%
İşçi	30	50
Memur	9	15
Uzman Meslek Grubu	3	5
Birim Yöneticisi	2	3,3
Hizmet Sektörü	9	15
Üst Düzey Yönetici	0	0
Diğer	7	11,6

Araştırmaya katılanların %50'lik kısmını işçiler oluştururken % 15'ini memurlar, %5'ini uzman meslek grubu çalışanları, %3,3'lük kısmını birim yöneticileri ve %15'ini hizmet sektörü çalışanları arasında paylaşılmaktadır. Bu oranlarda günümüzde halen kadın çalışanların üst düzey yönetimde değil, orta düzey yönetim veya işçi konumunda görev yaptıklarını göstermektedir¹⁸.

3.2.1.4. Gelir Durumu

Çalışan kadınların kazanç durumlarına bakıldığında, kadın çalışanların en az 500-TL maaş aldıkları ve bu maaşı alanların toplam grubun % 40'ını oluşturduğu gözlemlenmektedir.

¹⁸ TİSK'in yaptığı bir araştırmaya göre toplam personel sayısının %14'ünün kadın olduğu (<http://www.tisk.org.tr>), yine DPB'nin verilerine göre kamudaki kadın yönetici oranının (<http://www.dpb.gov.tr>) %7 olduğu bilinmektedir.

Kadınların %49.8'inin ücretsiz aile işçisi olduğu ülkemizde, istihdam edilen kadınların %57.2'si tarım sektöründe çalışmaktadır. 10 milyon ev hanımından 38 bini üniversite bitirmiştir. Bu oran göstermektedir ki, nitelikli kadınlar üretime katılmayıp ev kadını olarak kalmaktadırlar (<http://www.basin-is.org>). Yine kadınların iş hayatına katılmaları sonrasında çocuklarının olması da iş hayatından çekilmeleri için gerekli bir neden gibi görünmekte ve bu neden de kadınların çalışma yaşamının kısa sürmesini beraberinde getirmektedir.

Asgari ücretin 2010 yılı için brüt 729-TL (net 576,57) olması (<http://www.csgeb.gov.tr>), çalışan kadınların %40'ının asgari ücret üzerinden çalıştıklarını göstermektedir.

Tablo 4. Aylık Gelir

Kişi Başı Aylık Gelir (TL)	Kişi Sayısı	%
0 – 500 TL	0	0
501 – 750 TL	24	40
751 – 1000 TL	11	18,3
1001 – 1250 TL	8	13,3
1251 – 1500 TL	9	15
1501 – 2000 TL	3	5
2000 TL +	5	8,3

Grup içerisindeki 25 kişinin ancak 1000 lira ve üstü maaş aldıkları Tablo 4'ten anlaşılmaktadır.

Belirtilen maaş, şiddet gören kadının belki de çocukları ile beraber geçimini idame ettirmesine yeterli olmaması, yeni düzenlemelere ihtiyacın duyulduğunu göstermektedir.

Çalışan kadınların aldıkları ortalama maaşın 1051,15-TL olduğu anlaşılmış olup, Türkiye'de bu maaş ile bir kadının çocuğu ile birlikte yaşamasının zor olduğu bir gerçektir. Bu gerçek en azından evini terk etmek isteyen kadınların evlerini terk edememe nedenlerinden birini oluşturmakta ve diğer nedenlerle birleşince, kadın şiddet mahalinin terk edememektedir.

Kadınlara ödenen ücretler dünya çapında erkeklerin aldığı ücretlerin yüzde 50 ila 80'i arasındadır. Yani, eşit işe eşit ücret halen söz konusu değildir. Kadınlar, temel haklarının yanında bir de cinsiyete dayalı ücretlendirme ile birlikte emeğinin daha azını elde etmektedirler. Bu durum karşısında kadınlar ücretsiz ev işçiliğinin yanında bir de ücret hakkaniyetsizliği ile karşı karşıyadır.

Tablo 5. Aileye Gelir Getiren Birey Sayısı

Aileye Gelir Getiren Birey Sayısı	Kişi Sayısı
2	52
3	8

Kadın çalışanların gelirlerinin yanında, eşlerinin ve diğer aile bireylerinin çalışması oranı % 13,3'ken, kendisi dışında bir tek eşinin geliri olduğunu söyleyenlerin oranı 86,6 olarak gözlemlenmiştir (Tablo 5).

3.2.1.5. Aile Yapısı

Çalışan kadının aile profili çıkarıldığında, örnekleme katılan grubun % 76,6'lık kısmının akrabalık bağlarının görece önemini yitirdiği, şehirde yaşayan insanların kurduğu, sanayi, ticaret ve hizmet sektöründe çalışan insanlardan oluşan, karar alma mekanizmalarının aile içindeki üyeler arasında paylaştırıldığı çekirdek aile üyesi olduğu gözlemlenmektedir. Bu oran, geleneksel aile yapısının kentleşmenin getirdiği sorunlarla birlikte değişmeye başladığını, ailelerin artık yakın akrabalar ile oturmayı tercih etmedikleri ve doğal olarak ailelerin giderek küçülmeye başladığını göstermektedir.

Türkiye gibi toplumsal değişimin hızla yaşandığı, gelişmekte olan toplum modelinde geleneksel geniş aile özelliklerinin de bir arada yaşanıyor olmasını doğal karşılamak gerekir.

Tablo 6. Aile Tipi

Aile Tipi	Kişi Sayısı	%
Çekirdek Aile	46	76,6
Geniş Aile	12	20
Ayrılmış/Yalnız Eş ¹⁹	2	3,3

¹⁹ Bahsi geçen Ayrılmış/Yalnız Eş tanımı, şiddet gören kadınların şiddet nedeniyle ayrılma sürecinde olduğu ve henüz mahkemesi kesinleşmemiş kadınları ifade etmektedir.

Kadın çalışanların ancak %20'lik kısmının geniş ailede yaşadığı yine Tablo. 6'daki verilerden elde edilmekte olup, ayrılmış eş ise %3,3 oranındadır. Ayrılmış eş oranına ileriki bölümlerde yeniden değinilecektir.

Tablo 7. Ailenin Yerleşim Alanı

Yerleşim Alanı	Kişi Sayısı
Merkezi Yerleşim Yeri	34
Merkez Dışı Yerleşim Yeri	26

Çalışma grubunun aile yerleşim alanına bakıldığında ise % 56,7'lik kısmının İstanbul civar ilçelerinde ve %43,3'lük oranın ise mahallede yaşadığı Tablo 7.deki verilerden gözlemlenmektedir.

Ülkemizde kadınların mülkiyet sahibi olmalarının zor olduğu, geleneksel yaşamdan gelen miras olgusunda kadınların ya erkeğin üçte biri hak sahibi olduğu ya da hak sahibi olamadığı bir ülke gerçeğidir. Kadınlar çoğu zaman bankada kredi almakta bile ödeme gücünün düşüklüğü nedeniyle zorlanmaktadırlar.

Tablo 8. Konut Mülkiyeti

Konut Mülkiyeti	Kişi Sayısı	%
Ev Sahibi	32	53,3
Kiracı	25	41,6
Diğer	3	5

Bu doğrultuda çalışan kadınların konut mülkiyetinin kime ait olduğu sorusu yönlendirildiğinde, kadınların (evin mülkiyetinin kadınların üstüne olmadığı anlaşılmalı birlikte), % 53,3'lük kısmının ev sahibi²⁰ olduğu %41,6'sının kiracı olduğu ve %5'inin ise akrabalarının (anne-baba, kayınvalide-kayınpederin evi olup, düşük miktarda kira verildiğini açıklayanlar) evlerinde oturduklarını belirtmişlerdir (Tablo 8).

²⁰ Mülkiyeti eşe ait olan ve ailenin yaşadığı konut. Kadınlar oturdukları evin mülkiyeti sorulduğunda, "kendimizin" cevabını vermişlerdir. Fakat evin mülkiyeti üzerinde satma haklarının bulunmadığı, aslında sadece içinde barınabildikleri, bir "yuva" dır.

3.2.2. Eş İle İlgili Bilgiler

3.2.2.1. Demografik Bilgiler

3.2.2.1.1. Yaş

Araştırmaya katılan kadınların %45 gibi büyük bir oranın 26-35 yaş arası kadınlardan oluştuğu gözlemlenmekte olup, şiddet uygulayan eşlerin yaşları incelendiğinde 31-40 yaş grubu içinde olan erkeklerin eşlerine daha fazla şiddet uyguladıkları, bunu 41-55 yaş grubu erkeklerin %31,6'lık oranla yakından takip ettiği anlaşılmaktadır.

Tablo 9. Eşin Yaşı

Eşin Yaşı	Kişi Sayısı	%
20-30 Yaş	14	23,3
31-40 Yaş	20	33,3
41-55 Yaş	19	31,6
55+ Yaş	7	11,6

Tablo 9.dan da anlaşıldığı üzere şiddet uygulayan erkeklerin yaşlarına bakıldığında 20 yaşından 55 üstü yaşa kadar hepsinin görüldüğü tespit edilmekle birlikte, yaş ve şiddet türü arasındaki bağlantıya bakıldığında, yaşın ilerlemesi ile birlikte şiddet türünün fizikselden sözel şiddete doğru kaydığı ortaya çıkmaktadır.

3.2.2.2. Eğitim

Şiddet uygulayan eşin eğitim düzeyi ile şiddet arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı, şiddet uygulama ile eğitim düzeyi arasında ters ilişkinin olduğu hipotezinden yola çıkılarak, eğitimin artmasının şiddet faktörünü düşürmediğini göstermiştir.

Tablo 10. Eşin Eğitim Düzeyi

Eşin Eğitim Düzeyi	Kişi Sayısı	%
İlköğretim	15	25
Lise	28	46,6
Meslek Yüksek Okulu	2	3,3
Lisans	15	25

Araştırmaya katılan kadınların eşlerinin %46,6'sı lise mezunu olup, ilköğretim ve üniversite mezunu kocaların, kadınlara şiddet uygulama oranları %25 oranla eşit çıkmadığı Tablo 10. dan anlaşılmaktadır. Bu da ister ilköğretim mezunu olsun, ister lisans mezunu olsun, eşlerin eğitim düzeyi ile şiddet uygulaması arasında negatif yönlü ilişkinin olmadığını göstermektedir.

“Koca okumuş etmiş adam kim inanır böyle bir şey yaptığına. Dayanılmaz boyutta olsa çekmem tabi benim de eğitimim işim var sonuçta. Ama boşanmayı göze alamıyosan buna ciddi olarak karar vermediysen sineye çekip mutlu aile görüntüsü vermeye mecbursun. Yoksa milletin gözündeki o aşağılamayla yaşanmaz. Üzüldüğüm çocuklarımın da bunu normal görmesi ilerde. Onlar okuyorlar görüyorlar yapmazlar kendi eşlerine diyecek bir tesellim de yok babaları öyle olunca. Yine de devir değişiyor.”

“Bence okumuş adamla okumamış adam fark eder. Etraftan duyuyorum bazen onlarda da varmış. Tuhaf geliyor insana. Çocuğunun öğretmeni düşünsene karısını dövüyomuş mesela. Hangi insanlık dersini verebilir ki çocuğa. Bizim yaşadığımız çevre farklı ama mahalledeki her kadın yaşıyodur aşağı yukarı bunu. Böyle yaygın olunca kabullenmesi kolay oluyor yadırgamıyosun bile.”

3.2.2.3. Mesleki Durum

Araştırmaya katılan kadın eşlerinin meslekleri değerlendirildiğinde, yönetici eşlerin şiddet uygulama oranlarının toplamda değeri %18,3 olmaktadır. Kadın eşlerinin 21'i işçi, 8'i memur ve uzman meslek grubu çalışanı, 7'si de üst düzey yöneticidir.

Tablo 11. Eşin Mesleği

Eşin Mesleği	Kişi Sayısı	%
İşçi	21	35
Memur	8	13,3
Uzman Meslek Grubu	8	13,3
Birim Yöneticisi	4	6,6
Hizmet Sektörü	2	3,3
Üst Düzey Yönetici	7	11,67
Çalışmıyor	1	1,67
Diğer	9	15

Tablo 11.deki verilerden de anlaşılacağı üzere şiddet uygulayan eşler farklı mesleklere sahiptir. Bu veriler, erkeğin hangi meslekte olursa olsun, şiddet uygulayabileceğini göstermektedir.

3.2.3. Diğer Bilgiler

Alkol kullanımı ile şiddet arasında doğrusal bir ilişkinin olduğunu varsayarak:kadın çalışanlara “eşiniz alkol kullanır mı? ne sıklıkla alkol tüketir?” sorunu yönettiğimizde, kadınların %36,6’sı eşinin alkol kullanmadığını, %25’i ise 3 aydan kısa olmamak şartı ile alkol tükettiğini ifade etmiştir.

Tablo 12. Eşin Alkol Kullanma Durumu

Eşin Alkol Kullanımı	Kişi Sayısı	%
Hiç İçmez	22	36,6
3-6 Ayda Bir	15	25
Ayda Bir	13	21,67
Haftada Bir	7	11,67
Birkaç Günde Bir	3	5
Her Gün	0	0

Tablo 12. deki verilere göre ayda en az bir kere alkol tüketen oranının %38,3 olması, alkol kullananlar ile kullanmayanlar arasında şiddet uygulama, şiddeti eşe yöneltme konusunda olumlu bir ilişkinin olmadığını ortaya koymaktadır.

“Bizde kız evlenirken en çok erkekte neye dikkat ederler. İçkisi yok kumarı yok deyip kefil olurlar birine. İçkisi yok doğru, ama şiddeti var. Bunu kusur olarak görmüyor bile bizim toplumumuz.”

Eşleri alkol kullanan kadınların sorunu eşlerinde değil de alkolde araması, eşlerini suçlamamalarını göstermektedir. Şiddet uygulayan kocalar alkol kullanımını bırakırlarsa şiddeti de bırakacağına inanılmaktadır. Fakat şiddet ile alkol arasında bağlantının olmaması bu durumun ileriki zamanlarda da değişmeyeceği kanısını düşündürmektedir.

“Valla hangisi daha iyi bilmiyorum. Alkol kullanması mı kullanmaması mı. Benim eşim kullanıyor mesela ve çoğunlukla içkiliyken bunu yapıyor. Ayılınca normal bir adam oluveriyor. Bu sefer akli yerinde değil farkında olmadan bunu yapıyor diye ben mağzur görmeye başlıyorum. Alkolü olmasa daha başka düşünürüm mutlaka. Benim için geçerli bir mazeret gibi oldu bu. ne aptalca.”

Eşlerinin alkol kullanmasını şiddetin nedeni olarak gösteren kadınlar, eşlerini maruz kaldıkları şiddetle suçlamamakta, neden olarak alkolü göstermektedirler. Oysa alkol şiddeti arttıran bir faktördür, şiddet uygulayan alkol tedavisi olduğunda şiddet davranışları ortadan kalkmayabilir.

Tablo 13. Eş İle İlişki

Eşe Karşı Duygular	Kişi Sayısı	%
Arkadaşlık	5	8,3
İtaat	5	8,3
Sevgi	28	46,7
Korku	6	10
Saygı	11	18,3
Hiçbiri	5	8,3

Araştırmaya katılan kadınlara, eşleri hakkındaki düşünceleri sorulduğunda, kadınlardan 5'i eşini arkadaşı gibi gördüğünü,5'i eşine itaat ettiğini, 28'i sevdiğini,6'sı korktuğunu,11'i sadece saydıklarını belirtirken kadınlardan 5'i ise eşlerine karşı hiç bir duygu içerisinde olmadıklarını belirtmişlerdir (Tablo 13).

Verilen puanlara karşı kadınların kocalarına verdikleri bu puanlar, aslında kadınların kişilik yada koca olarak puan vermedikleri, onlara genel bir bütün içinde bakıldığında ölçüp verdikleri erkeklerin eş olarak aldıkları puanlar olarak ortaya çıkmıştır.

Kadınların %46,6 gibi neredeyse yarıya yakınının gördükleri şiddete rağmen eşlerine karşı sevgi duyuyor olması, Türk kadın yapısından kaynaklı "sıcak aile ortamı"nın zedelenmemesi için yuvayı yapan dişi kuştur mantığı ile, şiddeti bile sineye çekmeleri ve aslında başka da kaçış yollarının olmamasıdır. "kocamdır, döver de sever de" kandırmacası ile kadınların eşlerini her şeyi ile beraber kabul etmeleri, aslında kendi zararlarına da olsa eşlerinden vazgeçmemeleri şiddet olaylarının yeniden ve yeniden yaşanmasına neden olmakta, her şiddet olayından sonra, şiddetin sıklığı ve şiddetin şiddeti artmaktadır.

Eşiyle tamamen kendi tercihiyle evlilik yapan üye, sevgisinin arkasına sığınarak maruz kaldığı şiddeti şu ifadelerle mazur görmektedir.

"aslında evlenmeden önce de belliydi eşimin şiddete meyilli olduğu sinirinden asabiyetinden. Bile bile evlendim bunu mazeret gösteremem şimdi. Şiddeti onaylamıyorum tabi de beni şiddet anında üzen o adam başka zaman dünyanın en mutlu insanı da ediyor. Topluma girdiğimizde beni hep över mesela gururlandırır. Böyle olunca da hepten kötü bi adam değil diyorum kabulleniyorum."

"Benim bunca şeye rağmen sevgim tükenmedi ona karşı. Döver de sever de demiyorum ama evliliklerin kaderinde bu var az ya da çok. Toplumun bilinçlenmesi gerek hepimizin kınaması gerek. Ama biz mağdurken bile bunu yapamıyoruz başkasından destek beklemenin ne anlamı var. Devlet benim evime kamera mı taksın?"

Araştırmaya katılan kadınlardan eşleri ile olan ilişkilerini değerlendirmeleri ve 1 çok kötü 10 çok iyi olmak şartıyla bir puan vermeleri istendiğinde, kadınların sadece %15'i eşlerine 3 ve altı puan verdiler. 1 puan veren kadın, aynı zamanda eşi ile hiç

geçinemediğini ve eşinden korktuğunu belirten kadındır. Neden 1 puan? Sorusu yöneltildiğinde, sürekli tartışmalarının olduğunu, eşinin ağır hitaplarda bulunduğunu, ilk şiddet davranışının evlilik öncesine kadar dayandığını ve sık sık da tekrarlandığını dile getirmektedir.

Eşlerine en az 7 puan veren kadınların oranı ise %58.3 olarak ortaya çıktı. Eşine 10 puan veren 20 yıldır da evli olan kadın çalışan, eşi hakkındaki düşüncelerini “birbirini tamamlayan yap-boz parçası gibiyiz” tabirini kullandı. Fakat ilerleyen zamanlarda kadının evliliğin ilk günlerinden itibaren şiddet gördüğü anlaşıldı. Yine aynı kadın, şiddete çare olamayacağından bahsetti. Bir diğer kadın ise eşi ile arasının çok iyi olmamasını işine bağlayarak, “çalışıyoruz, ikimiz de çalışan olduğumuz için çok iyi olmuyor” yorumunda bulundu.

Tablo 14. Kadınların Eşlerine Verdikleri Puanlar

Eş İle İlişkiye Verilen Puanlar	Kişi Sayısı	%
0 – 3 Puan	9	15
4 – 6 Puan	16	26,7
7 – 10 Puan	35	58,3

Eşleri ile ilişkilerinin vasatı olduğunu düşünen kadın oranı %26.6 olarak ortaya çıktı. Bu oranlar gösteriyor ki, kadınlar şiddete maruz kalsalar dahi, eşleri hakkında kötü düşünmüyorlar (Tablo 14).

Tablo 15. Mutlu Olma Nedenleri

Mutlu Olunan Zamanlar	Kişi Sayısı	%
Çocuklarımla İlgilenirken	18	30
Eşimle Sohbet Ederken	12	20
Arkadaşlarımla Birlikteyken	9	15
Eşim Ve Çocuklarımla Bir Aradayken	12	20
Yalnız Başıma	6	10
Hiçbiri/Başka	3	5

Araştırmaya katılan kadın çalışanların neleri yaparken mutlu olduklarına ilişkin veriler Tablo 15.'de verilmiş olup, kadınların şiddet görmelerine rağmen eşleri ile beraber olmaktan memnun oldukları gözlemlenmektedir. Kadınların %20'si eşleri ile beraberken, yine aynı oranda kadın da eşleri ve çocukları ile beraberken mutlu olduklarını dile getirmiş, yalnız başına da mutlu olabileceğini söyleyen kadınların oranı ise %10 olarak ortaya çıkmıştır.

Bu durum kadınların, şiddet görmeleri durumunda dahi kendi ailelerine yüz çevirmedikleri ve yine onlar için en önemli zamanların aileleri ve eşleri ile beraber geçirdikleri zaman dilimleri olduklarını gözlemlemekteyiz. Yani kadınlar, çeşitli şiddet yöntemlerini kendilerine yönelten eşleri ile yine de mutludurlar.

Tablo 16. Evlilik Biçimi

Evlilik Şekli	Kişi Sayısı
Görücü Usulü	26
Daha Öncesinden Tanıştıyorduk	34

Araştırma örneklemini kadınlara eşiniz ile nasıl evlendiniz? Sorusu yöneltildiğinde 26 kadının görücü usulü ile evlendiklerini, 34 kadının ise eşleri ile daha öncesinde çeşitli vasıtalar ile tanıştıklarını anlamaktayız (Tablo 16).

Tablo 17. Yapılan Evlilik Sayısı

Evlilik Sayısı	Kişi Sayısı
İlk Evlilik	56
İkinci Evlilik	4

Kadınlara kaçınıcı evlilikleri olduğu sorusu yöneltildiğinde ise %93,3'ünün ilk evliliği, kalanın ise ikinci evliliği olduğu anlaşılmıştır (Tablo 17).

Kadın çalışanların evlilik sürelerine bakıldığında en çarpıcı nokta 2 yılı doldurmamış kadınların da toplamda %11,6'lık oranla şiddete maruz kaldıklarının gözlemlenmesidir. Bu oran, aile içi şiddetin ilerleyen yıllarda değil, evliliğin ilk yıllarında da karşılaşılabileceği muhtemel bir durum olduğunu göstermektedir. 20 yıl

üzerinde evli olup şiddet görenlerin oranının %18,3 olması ise, şiddetin evlilik süresi ile ilgisinin olmadığını bir kez daha ispatlamaktadır (Tablo 18).

Tablo 18. Evlilik Süresi

Evlilik Süresi	Kişi Sayısı	%
0 – 2 yıl	7	11,6
2 – 5 yıl	16	26,7
5 – 10 yıl	9	15
10 – 20 yıl	17	28,3
20 + yıl	11	18,3

Fiziksel saldırıya uğrayan kadın çalışanların kendisini çelişkili bir durum içinde buldukları gözlemlenmiştir. Kadınların bir kısmının eşi ile ilişkisinin sorumluluğunu tamamen kendisine aldığı ve kendisini “evliliği sürdüremeyen kadın” gözüyle gördükleri anlaşılmaktadır.

Şiddete uğrayan kadınların bir kısmı maruz kaldıkları şiddete katlanarak kocalarını bu davranıştan ötürü karşılaştıkları problemlerden kurtulabileceklerini ve aslında şiddeti doğuran nedenin aile dışı bir başka problem olduğunu (iş stresi, geniş aile ya da toplum baskısı vb.) düşünmekte ve sessiz kalmaktadırlar. Aslında şiddet uygulayan eşe itaat, şiddetin sürekliliğine de neden olmaktadır.

Tablo 19. Eşten Gelen İlk Şiddetin Zamanı

Şiddetle İlk Karşı Karşıya Kalma Zamanı	Kişi Sayısı
Evlilik öncesi	16
İlk evlilik günlerinde	18
Hamilelik döneminde	2
İlk çocuktan sonra	5
Son yıllarda	19

Kadın çalışanların, şiddetle ilk ne zaman karşı karşıya geldiklerini anlamak için yönlendirilen sorularda, aslında şiddetin evlilikle beraber değil, evlenmeden önce de

karşılaşılabileceğini gösteren cevaplar alınmıştır. Nişanlılık döneminde, ya da beraberlik döneminde de, yani kadın ile erkek evlenmeden önceki dönemlerde de, kadın erkek tarafından şiddete maruz kalmıştır. Tablo 19. daki oranlardan da anlaşılacağı üzere, evlilik öncesi şiddet oranı ve evliliğin ilk günlerindeki şiddet oranı ile ilerleyen zamanlardaki şiddet oranı açısından çok da büyük farklılıklar gözlemlenememiştir. Öyle ki evlilik öncesi özellikle fiziksel şiddete maruz kalanların oranı %26,6 iken, evliliğin ilk günlerinde şiddete maruz kalanların oranı %30 dur. Yani %56,6'lık oranla kadınların yarısından fazlası evlilik öncesi ve evliliğin ilk zamanlarında şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.

“nişanlıyken olmuştum ilk şiddet teşebbüsü. Ama o zaman bunu önemsememiştim. Ayrılacak yuva kurmadan vazgeçecek kadar ciddiye almamıştım bu durumu. Bide herkes onun gibi olabilirdi garantisi yok ki düzgün erkeğin. Evlenince çocuk sahibi olunca düzelir diye geçirdim içimden ama olmadı.”

Kadının yaşadığı ilk şiddet vakasından sonra evliliğini sürdürmek istemesi eşinden aynı tepkinin yeniden gelmemesi için söz verilmiş olması, aile birliğini hemen yıkmak istememesi, çocuklarını düşünmesi ve onları babasız bırakmak istememesi ve daha bir çok nedenden dolayı anlaşılabilir bir olguyken, şiddet süreklilik arz ettiğinde kadının yine şiddet ortamını terk etmemesi ve aynı ilişkiyi sürdürmek istemesi daha detaylı incelemeleri ortaya çıkarmıştır.

Aslında kadının ilk şiddet karşısında çaresizliği erkek tarafından kayıt edilir, kadın şiddet karşısında evini terk etmemiş, eşini bırakmamıştır. İşte tam da bu düşünce ile kadın şiddete bilmeden süreklilik kazandırmıştır.

Şiddete uğrayan kadınlar genelde yaşadıkları sorunları kendilerine bağlar ve kendilerini suçlama eğilimindedirler. “bunu sen istedin”, ya da “bak bana neler yaptırın!” gibi cümleler kadının suçluluk duygusunu hissetmesine neden olmaktadır.

Araştırmaya katılan kadınlara şiddete ne zamandır maruz kaldıkları sorulduğunda evlilik öncesi, nişanlılık dönemi, ilk çocuktan sonra, başından beri gibi cevapların yanında, 17 yıl ve hatta 20 yıldır şiddete maruz kaldıklarını söyleyen kadınlar da bulunmaktadır. Şiddetin sıklık derecesine bakıldığında, yine “her üç tartışmadan birinde” ya da hemen her gün gibi cevapların yanında, nadir olduğunu ve sıklıkları bilinmeyen cevaplar da alınmıştır.

Tablo 20. Karşılaşılan Şiddet Türleri

Karşılaşılan Şiddet Türleri	Kişi Sayısı	%
Fiziksel	22	36,7
Sözlü	23	38,3
Duygusal	25	41,7
Ekonomik	3	5
Cinsel	3	5

Kadın çalışanlara şiddetin hangi türüne veya türlerine maruz kaldığı sorulduğunda % 36,66'sının fiziksel, %41'inin duygusal, %38,33'ünün sözlü hakaretlere, %5'inin cinsel ve yine %5'inin ekonomik şiddete maruz kaldığı anlaşılmaktadır (Tablo 20). Kadınların %25,99'unun şiddet türlerinden en az ikisine maruz kaldığı (yoğunlukla fiziksel ve cinsel şiddetin bir arada oluşu) anlaşılmaktadır.

Kadınlarımızın şiddeti anlayış biçimlerin bazı şiddet türlerini sakladığı bilinmekle birlikte, bilinmeyenlerle bu oranların daha da yükseklerde olması düşüncesi kaçınılmaz bir olgudur.

Tablo 21. Maruz kalınan şiddet sonucu fiziki yaralanma

Şiddet Sonucu Fiziki Ya Da Ruhi Yaralanma	Kişi Sayısı
Evet	29
Hayır	31

Kadınların maruz kaldıkları şiddet sonucunda, kadınların %48,3'ü fiziksel ya da ruhi yaralar almaktadırlar. Yani kadınların neredeyse yarısı şiddet sonrası travmalar ya da hastanelere gitmek zorunda kalıyor, ciddi sorunlar yaşayabiliyorlar (Tablo 21).

Tablo 22. Eş İle Tartışma Sıklığı

Eşinizle Sık Sık Tartışır Mısınız?	Kişi Sayısı
Evet	28
Hayır	32

Araştırmaya katılan kadınlara, eşleri ile hangi sıklıkta tartıştıklarını sorduğumuzda, kadınların %46,6'sı sık sık eşleri ile çeşitli nedenlerden tartıştıklarını belirtmektedirler. Kadınların % 53,3'ü ise her gün olmasa da eşleri ile tartıştıklarını söylemektedirler (Tablo 22)

“valla erkek öfkesine hakim olmayı bilmiyorsa sudan sebepler bile neden oluyor şiddete. İkimizde çocukların iyiliğini düşünüyoruz sorsan ama aynı yöntemi düşünmüyorsak al sana vurup kırmaya sebep işte. Onun sözü son söz olmayınca erkekliğine yediremiyor ”

Tablo 23. Kavgaya Neden Olan Konular

Tartışmaya Neden Olan Konular	EVET	HAYIR
Erkeğin evi ile ilgilenmemesi	5	5
Kadını aşırı kıskanması	5	6
Erkeğin işi ilgili sorunları eve taşıması	3	5
Maddi sıkıntılar	5	5
Diğer akrabaların sözleri	6	7
Çocuk eğitim/bakımı konusundaki anlaşmazlıklar	6	5
Erkeğin diğer kadınlarla olan ilişkileri	5	4
Kadının evini ihmal etmesi	3	5
Erkeğin savurganlığı/kumar alışkanlığı	3	8
Erkeğin kadına saygı göstermemesi ya da onu sevmemesi	6	6
Kadının erkeğe saygı göstermemesi ya da onu sevmemesi	3	7
Kadının aşırı kıskançlığı	2	7

Tartışma konularının ne olduğu hakkında fikir sahibi olmak için sorulan sorularda kadınlardan gelen cevaba göre, Tablo 23 oluşturulmuştur. Tablodan da görüleceği üzere tartışma konuları çeşitlilik arz etmektedir. Bunlardan bazıları, erkeğin evi ile ilgilenmemesi, aşırı kıskanç olması, maddi sıkıntılar, akraba ya da komşuların sözleri, çocuk bakımı gibi konulardır.

Tablo 24. Tartışmalarda Hakaret Etme Sıklığı

Tartışmalarda Eşinize Ağır Hitaplarda Bulunur Musunuz?	Kişi Sayısı
Bazen	14
Nadiren	19
Hiç	27

Araştırmaya katılan kadınlara tartışma sırasında hakaret edici hitaplarda ya da imalarda bulunup bulunmadıkları sorusu yönlendirildiğinde, kadınların %23,3'ü bazen tartışma sırasında ağır ifadeler kullandıklarını, % 31,6'sı nadir de olsa eşini aşağılayıcı cümleler kurduğunu, %45'i ise eşlerine hiçbir şekilde ağır hakaret ya da cümle kurmadıklarını belirtmektedirler (Tablo 24).

Kalıpsal ve toplum tarafından biçilmiş roller kadına çaresiz olmayı öğretmektedir. Bu nedenle kadın, şiddetle karşılaştığında onunla baş etme veya ondan kaçma becerisini kaybetmektedir. Yani kadının öğrenilmiş çaresizliği erkeğin şiddetine katkıda bulunmaktadır.

Kadının şiddet içeren bir ilişkiyi neden sürdürdüğü sorusuna dönüldüğünde başka cevaplarla karşılaşılmaktadır. Toplum tarafından öğretilen bu çaresizlikle birlikte, kadınların aile içinde rollerini ısrarla oynama çabaları böyle bir ilişkiyi bitirmemelerini de ortaya çıkarmaktadır. Yani şiddet gördüğü halde kadının evini terk etmemesi, ya da hatayı kendisinde araması rolünün bir parçası olmaktadır.

Ortaya çıkan bir diğer görüntü ise kadının gerçek anlamda ekonomik özgürlüğünün olmamasıdır. Kadın çalıştığı halde, giderlerini karşılayacak konumda değildir. Toplumun getirdiği çaresizliğe bir de ekonomik bağımlılığın eklenmesiyle, kadın şiddet gördüğü yuvayı çocukları için terk edememektedir.

Tablo 25. Şiddet Karşısında Yasal Hak Kullanımı

Şiddet Karşısında Yasal Hakları Kullanım Var Mı?	Kişi Sayısı
Evet	2
Hayır	58

Uzun zaman boyunca şiddete maruz kalan kadınlara, şiddet karşısında yasal haklarını kullanıp kullanmadıkları sorulduğunda, bir kadının eşinden yeni boşandığını, bir kadının ise “evet kullandım” dediği ama açıklamada bulunmadığı, geride kalan 58 kadının ise hiç bir yasal yola başvurmadıklarını görmekteyiz. Yani kadınlarımızın %96,6’sı şiddet görse bile haklarını aramamaktadırlar (Tablo 25).

Kadınlarımız yasal haklarını neden kullanmadıklarına şöyle cevap vermektedirler:

“...Nasıl kullanabilirim adımı bile açıklayamazken bide yasal hakkımı mı savunayım? nerden evlendik ki ..”

“ ...Hayır kullanmadım ama kullanmam gerekiyor biliyorum. Çocuklarımı üzmemek için olayları uzatmadım hiçbir zaman..”

“..Duygusal şiddet karşısında yasal hak yok ki, nasıl anlatılır?”

“..boşanmak istemiyorum ama bundan başka formüller olduğunu da yeni öğrendim. En son canımı zor kurtarıp polisi aradım sokaktan geçenlerin yardımıyla. Uzaklaştırma verdiler birkaç gün şimdi gözü korktu biraz. Hiç bilmiyordum böyle bir yol olduğunu. Umarım uzun süre gider bu korku.

Yani kadınlarımız kültürlü ve çalışan kadınlar olsa dahi, toplumda onlara yüklenen misyonlar gereğince, ya da korktukları, ailelerini ve/ya çocuklarını üzmemek için yasal haklarına başvuramıyorlar.

Yine kadınlarımıza sorulan, şiddete çare olarak neyi görüyorsun? Sorusu da “şiddete karşı yasal haklarınızı kullandınız mı? Sorusu gibi yanıt bulamamaktadır.

Araştırmaya katılan kadınların çare olarak gördüklerini kendi ağızlarından söyleyecek olursak:

“..Hiçbir şey ne olsun ele güne karşı rezil mi olalım , milleti güldürelim mi kendimize , lanet bir kocayla bir ömür öyle böyle geçecek işte. Çaresi yok...”

...Evlilik kurumunun sevgi ve aşktan çok saygı temelli olması gerektiği konusunda eşimi ikna etmeye çalışıyorum.Ama ben rahatsızlık veren tavırları saygısızlık olarak bile görmemesi tutumunu değiştirmesini zorlaştırıyor.Oysa “bu nasıl bir kıyafet? Giyecek başka bir şey bulamadın

mi.?” Cümlesi uygun jest ve mimiklerle birleşince “şiddet” oluyor. Ancak pek çok kadın bu ve benzeri tavırları şiddet olarak algılamıyor çünkü genellikle kendileri de eşlerine ve eşlerinin ailelerine saygısız davranıyor ya da gerçekte yüzleşmek yerine kaçma yolunu seçiyor.”

“boşanmayı kendime yediremem. Yalnız olsam on kere boşanırdım ama gelinlik kızlarım var. Okudularda maşallah. Yarın birgün onların evlilik vakti gelecek karşıdaki aileye mahçup mu olalım. Kızlarıma parçalanmış ailenin çocukları gözüyle mi baksınlar. Evlatlarıma bu ezikliği yaşatmam asla.

Kadınlara tanınan hakları bilinçli bir şekilde kullanabilmesi için, özellikle taban düzeye indirilerek yaygın bir hale getirilmesini sağlayabilmek amacı ile, eğitim ve öğretime tanımlanmaktadır:verilen gayretlerin çok daha fazla arttırılması gerekirken, radyo ve televizyonlar aracılığı ile haklar tüm kadınlara tebliğ edilmelidir.

SONUÇ

Toplumun en küçük yapısını ailelerin oluşturduğu bilinmektedir. Toplumun gelenek ve göreneklerini, ve dahası öğrenme ve sosyalleşmenin yaşandığı, üretilen maddi manevi tüm değer ve duyguların yaşandığı tek yerin aile olması anlamında önemli işlevlerini geçmişten günümüze kadar taşıyan ailenin bir çok yönü bulunmaktadır.

Olumlu yönleri ile kutsallaştırılan ve sorunları göz ardı edilen aile yaşantıları, kendi içinde yaşanan problemlerin gün yüzüne çıkmasını engellemektedir. İşte bu nedenle aile içindeki en çok önem atfedilen “*Aile içi şiddet*” 1960’lı yıllara kadar da gizlenmeyi başarabilmiştir.

Kadına yönelik aile içi şiddet araştırmalarının en önemli sonuçlarından biri, kadınların eşleri ya da yakın ilişkide oldukları erkeklerden gördükleri şiddetin, ailelerinden, akrabalarından, ya da tanımadıkları kişilerden yaşadıkları şiddetten daha yaygın ve daha zararlı olduğudur.

Günümüzde her ne kadar sadece ev kadınlarının şiddete maruz kaldığı söylene de, yapılan araştırma çalışan kadınların da şiddete maruz kaldıklarının önemli bir delili niteliğindedir.

Kadın çalışanlar sadece iş yerinde haksızlıklara uğramakla kalmamakta, bununla beraber evde de şiddetin hemen her türü ile karşılaşabilmektedirler.

Çalışmamız göstermiştir ki; her meslek türünden, her yaştaki ve dahası her eğitim düzeyinde kadınların şiddete maruz kaldıkları ortaya çıkmıştır. Kadınlar; gelirleri ve eğitim seviyeleri ne olursa olsun aile içi şiddete maruz kalmaktadırlar.

Kadına yönelik aile içi şiddet çok yönlü bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Şiddet mağduru kadınların beden ve ruh sağlıkları tehlikeye girmekte, fiziksel, sosyolojik ve en önemlisi de psikolojik sorunlar doğurmaktadır. Bu olumsuz etkiler kadınların yaşam kalitelerini düşürmekte ve kadın verimliliğini azaltmaktadır.

Şiddetin, nesilden nesile öğrenme yoluyla geçişi, kültürel dokuya girmesi ile birlikte, şiddete bakış açısını olumluya çevirerek toplumun kanayan yarası haline dönüşmektedir.

Eğitim durumu ile Şiddet arasında anlamlı ilişkinin olduğu, kadının eğitim seviyesi arttıkça kendini ifade yeteneği ve gúcünün de artacağı, kendine guveni sağlayacağı ve Şiddetle başa ıkma yollarını bulabileceği varsayımından yola ıkılarak, eğitim seviyesinin ve kalitesinin artıŐı ile Şiddet yoğunluğu arasında ilişkinin olup olmadığı saptanmaya alıŐılmıŐ, ıkın sonuğa en az eğitimsiz kadınlar kadar, yuksok eğitimi kadınların da Şiddete aynı derecede maruz kaldıkları sonucuna varılmıŐtır.

Kadınlar yasaların desteklemesi ve eğitim seviyelerinin artmasıyla ekonomik özgürlüklerine kavuŐsalar da yine de aile iči Őiddete maruz kaımakta ve maruz kaldığı Őiddeti aile dıŐına aktarmakta ıeŐitli nedenlerle zorluk ıekmektedirler.

Kadına yönelik Şiddet konusunda yapılması gerekenler olarak öncelikle Şiddete bakış aııŐının deđiŐtirilmesi gerekmektedir. Sosyalleşme sürecinde Şiddetin olmaması, yeni neslin Şiddeti bilmeden yaŐaması anlamına geleceğinden, bu süreç içinde deđiŐikliđin olması gerektiği aŐıkardır. Süreç, zorlu bir süreçtir ve uzun vadeye yayılması gerekmektedir. Erkeğin güçlü ve her durumda haklı olduğu bir toplum içinde, kadın haklarının da aynı sosyalizasyon içinde yer alabilmesi için cinsiyet ayrımcılığı ile ilgili tüm baŐlıkların toplumsallaŐma süreci içerisinden ıkartılması gerekmektedir.

Yapılması gereken bir diğer ıalıŐma ise, kadınlara Şiddetin öğretilmesi, ve Şiddet türleri ile karşı karşıya kaldıklarında izlemesi gereken yolların kadınlara gösterilmesi gerekmektedir. Bu tanıtım aŐamasında, kadınların gereken yollara baŐvurmalarının kolaylığı aııŐısından, nüfusu 50.000'i geçen ilçelerin kadın sığınakları aıŐması, bu sığınaklarda kadınların her Şekilde rahatlığının sağlanması ve endiŐeden uzak bir yer olması önem kazanmaktadır.

Aile iči Őiddet olgusu ile kadının ıalıŐma yaŐamına girmesi arasında bir iliŐki bulunup bulunmadığı, varsa bu iliŐkinin yönünün tespiti ve ailenin ekonomik göstergelerinin aile iči Őiddet üzerinde etkisi veya rolünün ne olduğu veya olabileceği sorularına cevap aranmıŐ, kadınların ıalıŐmasının, ya da aile ekonomisinin ileriye doğru gitmesi, geliŐmesi ile Őiddetin yönü, türü, boyutu arasında bir iliŐkinin olmadığı saptanmıŐtır.

Kadının ıalıŐması, özgürlüğünü elinde barındırması ve güçlenmesi aıılarından büyük önem arz etmektedir. ıünkü ıalıŐan kadının Şiddet karşısında tutumunun değiştiği ve Şiddetle baş etme yollarını bildiği düşünölmektedir. Oysa ki yapılan bir ık ıalıŐma

ile birlikte bu çalışma da göstermiştir ki öğrenilen davranış kalıpları ve bastırılmış kadın konumu nedeni ile, kadın başarısız, evliliği idame ettiremeyen bir birey olarak ortaya çıkmak istememektedir. Ve bu nedenle de kadın, şiddet gördüğü evi terk etmemekte, şiddeti içselleştirerek nedeninin kendi olduğu kanısına varmakta,

Çalışmayan kadın ile birlikte, çalışan kadında da şiddetin tüm türlerini görmektedir. Bu da şiddetin kadın üzerinde çalışan ya da çalışmayan diye bir ayrımının olmadığını göstermektedir.

Kadınların, şiddet karşısında sessiz kaldıkları, boşanmak dışında (oranı çok düşük de olsa iki kişinin boşandığı görülmektedir) herhangi bir hak kullanımının söz konusu olmadığı ortaya çıkmıştır.

Şiddete maruz kalan kadınlar, maruz kaldıkları durum karşısında suçlu olarak kendilerini görmekte, kendilerini başarısız ilan etmekte ve sorunu kendilerinde aramaktadırlar. Maruz kaldıkları şiddet sonrasında evlerini terk etmek istemeyip, yuvanın dağılmasını önlemeyi düşündükleri anlaşılmaktadır.

Kadın boyutundan şiddetin, kadının demografik özelliklerinin şiddet ile bir ilişkisinin olmadığı gözlemlenmiş olup, erkek açısından bakıldığında; şiddet uygulayan eşin de eğitim düzeyinin yüksek olduğu, yaşın, mesleğin ya da diğer demografik özelliklerin etkisinin olmadığı gözlemlenmiştir. Yani kadına şiddet uygulayan eş, eğitim düzeyi yükseldiğinde yine şiddet uygulamaya devam etmektedir.

Ekonomik özgürlüğünü eline alan kadının, şiddete bakış açısı, şiddet karşısındaki tutumu ve aslında neden şiddetle yüz yüze geldiğinin öğrenilmesi amaçlanmış, kadının çalışmasının şiddeti önleme açısından pozitif etkisinin olup olmadığı araştırılmıştır.

KAYNAKÇA

- AĞÇAY, Güler (2009), “Sakarya İlindeki Kadınların Aile İçi Şiddete Uğrama Durumları Ve Yasal Sorumlulukları Hakkındaki Bilgi Düzeyleri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- AKŞİT, Güldal (2004), “Medya da Şiddete Duyarlılık Paneli-2004” RTürk Yayınları:11, İstanbul.
- ALTINDAL, Meral (1994), “Osmanlı’da Kadın”, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul
- ARAT, Necla (1996), “*Türkiye’de Kadın Olmak- Kadın Sorunlarından Kesitler*”, Say Sayınları, İstanbul.
- ARAT, Yeşim ve Ayşe Gül ALTINAY (2007), “Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet”, Metis Yayınları, İstanbul.
- BÜTÜN, Celal (2003), “Ölümlerle Sonuçlanan Kadınlara Yönelik Şiddetin Değerlendirilmesi”, Konferans Tebliğleri, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.
- ÇETİNER, Gökçen (2006), “Aile İçi Şiddet Yaşayan Kadınlarda Cinsel Sorunlar Ve İntihar Olasılığı”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ÇİVRİLLİ, Nazlı (2005), “İnkıpların Türk Kadını Üzerindeki Etkisi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Diyarbakır.
- DEMİR, Zekiye (1997), “Modern Ve Postmodern Feminizm”, İz Yayıncılık, İstanbul.
- DİŞSİZ, Melike Ve Nevin Hotun ŞAHİN (2008), “Evrensel Bir Kadın Sağlığı Sorunu: Kadına Yönelik Şiddet”, *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, Cilt:1, Sayı:1.2008*(http://hemsirelik.maltepe.edu.tr/dergiler/cilt1sayi1agustos2008/cilt1sayi1a2008/50_58.pdf)
- DONAVAN, Josephine, “Feminist Teori” Çev: Aksu Bora, Meltem Ağduk Gevrek, Fevziye Sayılan, İletişim Yayınları, 1997
- ERDEM, Tuna (1994), “Postmodern Feminizm”, Kadın Araştırmaları Dergisi Yıl : 1994-Sayı 2

GÖKSEL, Burhan (1993), “Çağlar Boyunca Türk Kadını Ve Atatürk” , Kültür Bakanlığı Yayınları: 906 Ankara.

GÜÇLÜ, Nezahat (1998), “Türkiye’de Kadın Eğitimi” , *G. Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 20*, Ankara.

GÜNAY, Cahide (2004), “Mor Bakışlar-Kadının Sırtından Sopa Eksik Olmuyor”, Truva Yayınları, İstanbul.

GÜNEŞ, Gülsen, Mine KAYA, Erkan PEHLİVAN, “Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Ailelerinde Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Bir Araştırma”, *Toplum ve Hekim 2000; 15*, Ankara.

GÜRİZ, Adnan (1997), “Feminizm, Postmodernizm Ve Hukuk” , *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları*, Ankara.

HABLEMİTOĞLU, Şengül (2004), “Kadınlara Dair Birkaç Söz”, Birharf Yayınları, İstanbul.

HALİLOVA, Hanım (2004), “Tarihten Bu Güne Türk Kadını”, İlke Emek Yayınları, Ankara.

<http://www.amnesty.org.tr/ai/node/301>(Erişim Tarihi: 05.07.2010)

<http://www.antimai.org/cy/8martegsen.htm> (Erişim Tarihi: 12.04.2009)

http://www.asayis.pol.tr/resimler/asayis/tore_ve_namus_cinayetleri.pdf (Erişim Tarihi: 30.03.2010)

<http://www.basin-is.org/kadin/makale1.htm> (Erişim Tarihi: 30.03.2010)

<http://www.beyazgazete.com/haber/2010/03/09/dunya-da-kadina-yonelik-siddetin-boyutlari-urkutuyor.html> (Erişim Tarihi: 19.03.2010)

<http://www.bilkent.edu.tr/~bilheal/uremesagligi/cinselismar.html> (Erişim Tarihi: 17.04.2010)

<http://www.bsm.gov.tr/bugep/docs/siddet.pdf> (Erişim Tarihi: 17.04.2010)

<http://www.byegm.gov.tr/yayinlarimiz/anadolununesi/124/a3.htm> (Erişim Tarihi: 19.03.2010)

http://www.cs.gb.gov.tr/files/pdf/2010ilkalti.pdf?category_id=284 (Erişim Tarihi: 05.03.2010)

<http://www.dpb.gov.tr/dosyalar/excel/istatistikler/ustduzeycns.pdf> (Erişim Tarihi: 17.03.2010)

<http://eskiweb.cumhuriyet.edu.tr/edergi/makale/1104.pdf> (Erişim Tarihi: 28.11.2009)

<http://www.hips.hacettepe.edu.tr/tnsa2003/data/turkce/ek-b%20.pdf> (Erişim Tarihi: 17.03.2010)

<http://www.kadinvizyon.com/article.php?aID=1911>(Erişim Tarihi: 17.07.2010)

<http://www.tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=%FEiddet&ayn=tam> (Erişim Tarihi: 31.03.2008)

<http://www.tisk.org.tr/duyurular.asp?ayrinti=True&id=3103> (Erişim Tarihi: 26.01.2010)

http://www.ucansupurge.org/arsiv/www.ucansupurge.org/index0de9.html?option=com_content&task=view&id=4540&Itemid=74 (Erişim Tarihi: 23.08.2009)

http://tr.wikipedia.org/wiki/Radikal_feminizm (Erişim Tarihi: 28.09.2009)

İÇLİ, Tülin ve Aslıhan ÖĞÜN (2000), “Türkiye’nin Sosyo-Kültürel Yapısında Aile, Evlilik Ve Kadın Suçluluğu: Fail Mağdur İlişkisi” , Uluslararası Dördüncü Türk Kültür Kongresi Bildirileri Kitabı, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara

İLDEŞ, Nihal (2002), “Şiddet Ve İntihar Haberleri (Sempozyum)”, RTürk Yayınları:6, Ankara.

KALAYCIOĞLU, Sibel, Helga RİTTERSBERGER-TILIÇ (2001), “Evlerimizdeki Gündelikçi Kadınlar”, Su Yayınları, İstanbul.

KAPLAN, Dilek ve Tahran BAŞAK (Çeviren) (1998), “Birleşmiş Milletler Sosyal Ve Ekonomik Konseyin Aile İçi Şiddet Raporu Ve Görüşler”, *Ankara Barosu Dergisi*, 55:2, Ankara.

- KARABAĞ, Berfin (2005), “Kadının Macerası” , Peri Yayınları, İstanbul,
- KILIÇ, Betül (1999), “Aile İçi Kadına Yönelik Şiddetin Belirlenmesi Ve Hemşireinin Rolü”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- KOCACIK, Faruk ve Mustafa ÇAĞLAYANDERELİ (2009), “Ailede Kadına Yönelik Şiddet: Denizli İli Örneği” *Uluslar Arası İnsan Bilimleri Dergisi Cilt:6 Sayı:2*, İstanbul.
- LİVANELİ, Zülfü, “Bu Avrupa Raporuna İnanamayacaksınız”, Vatan, 2004,S.5
- MAVİLİ AKTAŞ, Aliye, “Aile İçi Şiddet” , *Doğu Batı Düşünce Dergisi*, Sayı:43 Yıl-2007-08 Doğu Batı Yayınları, Ankara.
- MOR Çatı, “Soru Ve Yanıtlarla Erkek Şiddetine Karşı Kadın Dayanışması (2008)”, Mor Çatı Yayınları, İstanbul.
- MUHTAROĞLU, Cem (1991), “Şiddet”, İletişim Yayınları, İstanbul.
- NARLI, Nilüfer (1999), “Modernleşme, Siyasal İslam Ve Kadınlar”, *Kadın Çalışmaları Dergisi*, Yıl: 1999, Sayı 6, İstanbul.
- ÖZAYDIN, Nilüfer Üner, Ayşe AKIN OBEN (1998) “Kadın Ve Şiddet”, *Sağlık Ve Toplum. 8 (3-4) Ankara*.
- ÖZBUDUN, Sibel, Temel DEMİRER, Cahide SARI (2007), “Küreselleşme-Kadın Ve Yeni Ataerki” Ütopya Yayınları, Ankara.
- RİTTERSBERGER TILIÇ, Helga (1998), “Aile İçi Şiddet; Bir Sosyolojik Yaklaşım-20. Yüzyılın Sonunda Kadınlar Ve Gelecek”, *Editor: Oya Çiftçi, Türkiye Ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları No: 283*, Ankara.
- SEVİNÇ, Necdet (1987) “Eski Türklerde Kadın Ve Aile” , Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, Ankara.
- SEYYAR, Ali (2007), “İnsan Ve Toplum Bilimleri Terimleri Ansiklopedik Sosyal Bilimler Sözlüğü”, Değişim Yayınları, Sakarya.
- SEYYAR, Ali (2003), “Sosyal Siyaset Terimleri Ansiklopedik Sözlük”, Beta Yayınları, Sakarya.

- SÜRMEİLİ, Serpil, “1838-1918 Yılları Arasında İlk Kez Türk Basımında Yeralan Türk Kadını İle İlgili Meseleler” 1. Türk Dünyası Kadınlar Kurultayı, Türk Ocakları Genel Merkezi Yayını, 2002
- TAKIŞ, Taşkın (2007), “Şiddet (Tanıtım Yazısı)”, *Doğu Batı Yayınları Düşünce Dergisi*, Ankara.
- TAYANÇ, Füsün ve Tunç TAYANÇ (1981) , “Dünya da Ve Türkiyede Tarih Boyunca Kadın”, Tan Yayınları, Ankara.
- T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu(1995), “Aile İçi Şiddetin Sebep Ve Sonuçları “Zet Nielson”, Bizim Büro Basımevi, Ankara.
- T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü (2007), “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2007-2010”, Ankara.
- T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü (2006), “Töre Ve Namus Cinayetleri İle Kadınlara Ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan TBMM Araştırma Komisyonu Raporu”, Ankara.
- TURAN, Osman (1979), “Türk Cihan Hakimiyeti Mefkuresi Tarihi”, Nakışlar Yayınevi, İstanbul.
- Türk İnkılap Enstitüsü (1981), “Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri”, Türk İnkılap Enstitüsü Yayınları, Cilt 2, Ankara.
- VATANDAŞ, Celalettin (2003), “Aile Ve Şiddet: Türkiye’de Eşler Arası Şiddet”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları*, Yayın no:58, Ankara.
- YILDIRIM, Ali ve Hasan ŞİMŞEK (2000), “Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri”, Seçkin Kitapevi, Ankara.
- YILDIRIM, Aysel, (1998), “Sıradan Şiddet”, Boyat Kitapları no: 9, İstanbul
- YÜKSEL, Şahika (1993), “1980’ler Türkiyesi’nde Kadın Bakış Açısından Kadınlar”, İletişim Yayınları, İstanbul.

YÜKSEL, Şahika (2007), “Evdeki Terör-Kadına Yönelik Şiddet”, Mor Çatı Yayınları,
İstanbul.

EKLER

EK1. Mülakat Formu

Kişisel Bilgiler

1. Doğum yeri/tarihi
2. Öğrenim durumunuz
3. Mesleğiniz
4. Aylık kazancınız
5. Aile tipi
6. Ailedeki birey sayısı
7. Çocuk sayısı
8. Çocukların yaşı
9. Ailenin yerleşim alanı
10. Konut mülkiyeti
11. Aileye gelir getiren birey sayısı
12. Eşinizle nasıl evlendiniz?
13. Kaçınıcı evliliğiniz?
14. Kaç yıldır evlisiniz?
15. Boş zamanlarınızı nasıl değerlendirirsiniz?
16. Hangisini yaparken daha mutlu oluyorsunuz?
17. Kendinizi tanımlayınız
18. Alkol kullanır mısınız?

Eş İle İlgili Bilgiler

19. Eşinizin yaşı

20. Eşinizin eğitim düzeyi
21. Eşinizin mesleği
22. Eşiniz alkol kullanır mı?
23. Eşinizi tanımlayınız.
24. Hangisini eşinize karşı daha çok duyuyorsunuz?
25. Eşiniz ile ilişkinize 1 (çok kötü) ve 10 (çok iyi) arasında bir puan vermeniz gerekse kaç puan verirdiniz? Neden?
26. Eşinizle sık sık tartışır mısınız?

Tartışmaya Neden Olan Konular

27. Erkeğin evi ile ilgilenmemesi
28. Kadını aşırı kıskanması
29. Erkeğin işi ile ilgili sorunları eve taşıması
30. Maddi sıkıntılar
31. Diğer akrabaların sözleri
32. Çocuk eğitimi/bakımı konusundaki anlaşmazlıklar
33. Erkeğin diğer kadınlarla olan ilişkileri
34. Kadının evini ihmal etmesi
35. Erkeğin savurganlığı/kumar alışkanlığı
36. Erkeğin kadına saygı göstermemesi ya da onu sevmemesi
37. Kadının erkeğe saygı göstermemesi ya da onu sevmemesi
38. Tartışmalarınızda eşinize ağır hitaplarda/hakarete bulunur musunuz?
39. Eşiniz size ağır hitaplarda/hakarete bulunur mu?
40. Aile içi şiddete maruz kaldınız mı?

41. Eşinizden size yöneltilmiş ilk şiddet davranışı ne zamandı?
42. Karşılaştığımız şiddet biçimleri
43. Ne zamandır sürüyor/hangi sıklıklarla tekrarlıyor?
44. Size uygulanan şiddete çocuklar şahit oluyorlar mı?
45. Maruz kaldığımız şiddet sonucunda herhangi bir fiziki/ruhi yaralanma var mı?

Şiddetle İlgili Kadın Düşünceleri

46. Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır
47. Kızını dövmeyen dizini döver
48. Elinin hamuruyla erkek işine karışma
49. Keskin sirke küpüne zarar
50. Dayak cennetten çıkmadır
51. Erkektir, sever de döver de
52. Çalışan kadın aile birliğini olumsuz etkiler
53. Çocuk eğitimi için gerekirse arada bir dövmeli
54. Kız çocukları zorunlu eğitimden sonra okumasa da olur
55. Öğretmenin çocuğu dövmesi eğitimi için gerekebilir
56. Aile bütünlüğü kadının kocasına olan saygısına bağlıdır
57. Her ne olursa olsun çocuklar dövülmeden eğitilmelidir
58. Komşularla yakın ilişki, bir zaman sonra hayatımıza müdahaleyi getirir
59. Çocuklara cezayı baba vermelidir
60. Eşler arasındaki tartışmaya fiziksel şiddet girerse sevgi başı yok olur
61. Şiddet karşısında yasal haklarımızı kullandınız mı?
62. Maruz kaldığımız şiddet sonucunda çare olarak ne görüyorsunuz?

Ek 2.A Örneklem Listesi

Üye İle İlgili Bilgiler					Eş İle İlgili Bilgiler					Şiddet İle İlgili Bilgiler				
Üye No	Y	M	E.D	Y.Y	E.B	G	A.K.	Y2	M2	E.D.2	A.K.2	Ş.T.	Y H K	Çözüm
1.	28	İ	Yls	M	Ö.T	1500	3-6 Ayda 1	31	D	L	3-6 Ayda 1	F	H	H
2	46	İ	İ.Ö.	T	G.U	620	Yok	56	İ	İ.Ö	Haftada 1	F-D	H	H
3.	26	İ	Lise	T	Ö.T	1000	Haftada 1	28	İşsiz	İ.Ö	Ayda 1	S.D	H	Susmak
4.	46	İ	İ.Ö.	T	G.U	670	3-6 Ayda 1	46	İ	İ.Ö	3-6 Ay	F-C	E	Boşanmış
5	40	İ	İ.Ö.	T	G.U	700	3-6 Ayda 1	45	D	İö	3-6 Ay	F-S-C	H	Boşanmak
6	32	M	L	M	Ö.T	1400	Ayda 1	35	M	L	Ayda 1	S	H	Her Ailede Olur
7	37	İ	Lise	T	Ö.T	750	3-6 Ayda 1	41	M	Lise	Ayda 1	D	H	H
8	38	İ	İ.Ö.	M	G.U	750	Yok	41	M	Lise	3-6 Ayda 1	E	H	H
9	48	İ	İ.Ö.	T	G.U	650	Yok	55	İ	İ.Ö.	Haftada 3	S-E	H	İbadet
10	36	İ	İ.Ö.	T	G.U	620	Yok	42	İ	İ.Ö	Ayda 1	F	H	H
11	36	M	Lise	M	Ö.T	1050	Haftada 1	42	D	Lise	Haftada 3	F-S	H	Ayrı Kalmak
12	21	İ	Myo	M	Ö.T	700	Yok	25	İ.	Lise	3-6 Ayda 1	F-D	H	Duygu Sömürüsü
13	42	İ	İ.Ö.	M	G.U	750	Yok	55	İ	İ.Ö.	Ayda 1	S-D	H	Boşanmak
14	28	M	L	M	Ö.T	1500	Ayda 1	30	D	Lise	Haftada 1	F-S	H	Susmak
15	28	İ	Lise	T	G.U	900	Yok	32	M	Lise	Yok	S	H	H
16	26	D	L	M	Ö.T	1050	Haftada 1	30	D	Lise	Haftada 1	S	H	H
17	27	H.S.	Lise	M	Ö.T	1260	Yok	28	H.S.	Lise	Yok	S	H	H
18	33	H.S.	Myo	M	G.U	1000	Yok	33	U.M.G	L	Yok	F	H	H
19	26	B.Y.	L	M	Ö.T.	1600	Haftada1	31	Ü.D.Y.	L	Haftada 1	S	H	H
20	36	B.Y.	Yls	M	Ö.T.	2300	Haftada 1	36	Ü.D.Y.	Lise	Haftada 1	D	H	H
21	37	İ	Lise	T	G.U	750	Yok	38	İ	Lise	Yok	F	H	Çaresi Old. İnanmıyor
22	56	M	İ.Ö.	T	G.U	700	Yok	60	B.Y.	Lise	Yok	S	H	H

Üye İle İlgili Bilgiler					Eş İle İlgili Bilgiler					Şiddet İle İlgili Bilgiler				
Üye No	Y	M	E.D	Y.Y	E.B	G	A.K.	Y2	M2	E.D.2	A.K.2	Ş.T.	Y H K	Çözüm
23	37	İ	İ.Ö.	T	G.U	620	Yok	44	U.M.G	Lise	3-6 Ayda 1	D	H	Kaçmak-Görmemek
24	46	İ	İ.Ö.	T	G.U	520	Yok	55	İ	İ.Ö.	Yok	D	H	H
25	40	İ	İ.Ö.	T	G.U	750	3-6 Ayda 1	41	M	Lise	3-6 Ayda 1	S	H	H
26	36	İ	İ.Ö.	T	G.U	620	Yok	35	İ	İ.Ö.	Yok	D	H	H
27	29	İ	L	M	Ö.T	1500	Yok	30	İ	Lise	Yok	D	H	Ağlamak
28	26	H.S.	Myo	M	G.U	600	Yok	27	U.M.G	L	Yok	S-D	H	H
29	26	İ	İ.Ö.	T	G.U	900	3-6 Ayda 1	26	İ	İ.Ö.	3-6 Ayda 1	F	H	Konuşmamak
30	26	İ	Lise	T	Ö.T	1000	Yok	25	İ	Lise	Yok	S	H	H
31	29	D	L	M	Ö.T	2100	Haftada 1	33	Ü.D.Y.	L	Haftada 1	F	E	Bir Şans Daha Vermek
32	40	İ	İ.Ö.	T	G.U	540	Yok	41	İ.	İ.Ö	3-6 Ayda 1	S	H	Susmak
33	38	İ	İ.Ö.	T	G.U	620	Yok	45	D	İ.Ö	Yok	F	H	Konuşmamak
34	30	U.M.G	Yls	M	Ö.T	2010	3-6- Ayda 1	31	B.Y	L	3-6- Ayda 1	D	H	Yok
35	30	İ	Myo	M	Ö.T	1100	Yok	35	Ü.D.Y.	L	3-6 Ayda 1	D	H	Konuşmak
36	28	U.M.G	L	M	Ö.T	1500	Yok	31	Ü.D.Y.	L	Yok	D	H	H
37	41	İ	L	M	Ö.T	1200	Ayda 1	45	D	Lise	Ayda 1	D	H	H
38	36	M	Lise	M	G.U	1200	Ayda 1	41	Ü.D.Y.	Lise	Ayda 1	F	H	H
39	37	H.S.	İ.Ö.	M	Ö.T	750	3-6 Ayda 1	35	D	Lise	3-6-Ayda 1	D	H	H
40	31	H.S.	L	M	Ö.T	2050	3-6 Ayda 1	35	H.S.	İ.Ö.	3-6-Ayda 1	D	H	H
41	22	D	L	T	Ö.T	750	Yok	24	U.M.G	L	Yok	S	H	H
42	29	M	Myo	M	Ö.T	1100	Yok	32	U.M.G	L	Yok	E	H	H
43	26	D	Lise	M	Ö.T	700	Yok	33	B.Y.	Lise	Yok	S	H	H
44	26	İ	L	M	Ö.T	1260	Ayda 1	25	İ	Lise	Ayda 1	S	H	H
45	38	U.M.G	L	M	Ö.T	1500	Yok	55	U.M.G	L	Yok	D	H	Ağlamak
46	40	H.S.	Lise	T	Ö.T	1000	Yok	41	B.Y.	Lise	Yok	F-C	H	H

Üye İle İlgili Bilgiler					Eş İle İlgili Bilgiler					Şiddet İle İlgili Bilgiler				
Üye No	Y	M	E.D	Y.Y	E.B	G	A.K.	Y2	M2	E.D.2	A.K.2	Ş.T.	Y H K	Çözüm
47	27	İ	Lise	M	Ö.T	1000	Ayda 1	26	İ.	Lise	Ayda 1	D	H	H
48	26	İ	İ.Ö.	T	Ö.T	700	Yok	32	İ	İö	Yok	S	H	H
49	36	M	Yls	M	Ö.T	1500	Ayda 1	41	U.M.G	L	Ayda 1	S	H	H
50	27	H.S.	L	M	Ö.T	1250	Yok	28	M	L	Yok	F	H	H
51	27	D	Lise	M	Ö.T	1000	3-6 Ayda 1	41	M	Lise	Ayda 1	D	H	H
52	37	H.S.	Myo	M	G.U	1000	Yok	37	İ	Myo	Haftada 1	F-S-D	E	Boşanmış
53	36	M	Yls	M	Ö.T	2050	Yok	41	Ü.D.Y	L	Haftada 3	F-S-D	E	Boşandı
54	37	İ	Myo	T	G.U	929	Ayda 1	41	İ	Lise	Ayda 1	F	H	H
55	36	D	İ.Ö.	T	G.U	900	Yok	36	İ	Lise	Yok	F	H	H
56	27	İ	Myo	M	Ö.T	1050	Yok	29	D	Lise	3-6 Ayda 1	F	H	H
57	29	D	Lise	T	Ö.T	500	3-6 Ayda 1	32	M	Lise	3-6 Ayda 1	D	H	H
58	39	M	Myo	M	G.U	1260	Yok	43	U.M.G	Myo	Yok	D	H	Yok
59	36	H.S.	Lise	T	G.U	1200	Ayda 1	43	İ	Lise	Ayda 1	D	H	H
60	46	İ	İ.Ö.	T	G.U	620	Yok	56	İ	İ.Ö	Yok	F	H	H

Ek-2 B Örneklem Listesine Ait Açıklamalar

Y : Üye Yaşı

Y2 : Üye Eşi Yaşı

M : Üye Meslek

M2 : Üye Eş Mesleği

H.S : Hizmet Sektörü

İ : İşçi

M : Memur

ÜDY : Üst Düzey Yönetici

B.Y. : Birim Yöneticisi

U.M.G.: Uzman Meslek Grubu

D : Diğer

E.D. : Üye Eğitim Durumu

E.D.2 : Eş Eğitim Durumu

İ.Ö. : İlköğretim

MYO : Meslek Yüksek Okulu

L : Lisans

YLS : Yüksek Lisans

Y.Y. : Üye Yerleşim Yeri

M : Yerleşim yeri merkezi

T : Taşra

E.B. : Evlilik Biçimi

Ö.T. : Önceden Tanışıyor Olmak

G.U : Görücü Usulü Evlilik Yapmış Olmak

G : Üye Aylık Geliri(TL)

A.K. : Üye Alkol Kullanımı Sıklığı

A.K.2. : Eş Alkol Kullanım Sıklığı

Ş.T. : Şiddet Türü

F : Fiziksel şiddet

S : Sözlü şiddet

D : Duygusal şiddet

E : Ekonomik şiddet

C : Cinsel şiddet

Y.H.K : Yasal Hak Kullanımı

H : Hayır

E : Evet

ÖZGEÇMİŞ

Mehtap MEMİŞ, 23 Ocak 1985 tarihinde Sinop Boyabat ilçesinde dünyaya geldi. İlkokulu Kayışdağı İlköğretim Okulunda (1995), Orta Okulu Hasan Leyli İlköğretim Okulu'nda (1998), lise 1. sınıfı Üsküdar Kız Lisesi'nde (1999), lise 2. ve 3. sınıfı Nuri Cingilloğlu Lisesi'nde (2001) eğitim gördü. 2003 yılında başladığı Sakarya Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü'nden 2007 yılında mezun oldu. Aynı yıl Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Sosyal Siyaset bilim dalında yüksek lisans yapmaya hak kazandı. Ders dönemini başarı ile bitirdikten sonra 2008 yılında "Çalışan Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet" başlıklı çalışması ile Yüksek Lisans öğrenimini tamamlamıştır.